

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Szczecinie

LSZ.410.3.7.2025

Pan
Stanisław Szymczak
Burmistrz Chociwla

Urząd Miejski w Chociwlu
ul. Armii Krajowej 52
73-120 Chociwel

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/25/082 Ochrona rzeki Iny i jej dopływów przed zanieczyszczeniami

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Miejski w Chociwlu ¹ , ul. Armii Krajowej 52, 73-120 Chociwel.
Kierownik jednostki kontrolowanej	W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki pełnił Stanisław Szymczak, Burmistrz Chociwla ² , od 21 listopada 2018 r. do nadal.
Zakres przedmiotowy kontroli	Gospodarka wodno-ściekowa, utrzymanie czystości i porządku oraz działania na rzecz ochrony rzeki Iny i jej dopływów przed zanieczyszczeniami.
Okres objęty kontrolą	1 stycznia 2022 r. do zakończenia czynności kontrolnych ³ .
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Artykuł 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ⁴ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Szczecinie.
Kontrolerzy	Marzanna Wierzbicka, doradca techniczny, upoważnienie do kontroli nr LSZ/9/2025 z 7 stycznia 2025 r. Katarzyna Danielak, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LSZ/11/2025 z 7 stycznia 2025 r.

(akta kontroli str. 1-4, 7-10)

II. Ocena ogólna⁵ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA	Najwyższa Izba Kontroli negatywnie ocenia działalność kontrolowanej jednostki w zakresie nadzoru nad postępowaniem z nieczystościami ciekłymi na terenie gminy Chociwel ⁶ oraz realizacji usług wodnych, natomiast pozytywnie realizację inwestycji, które wpływają na ograniczenie zanieczyszczenia wód.
Uzasadnienie oceny ogólnej	W latach 2022-2024 w Gminie nie realizowano prawidłowo i rzetelne działań na rzecz ochrony wód powierzchniowych przed zanieczyszczeniem ściekami pochodzącymi z obszarów nieskanalizowanych. Regulamin czystości i porządku na terenie Gminy nie określał precyzyjne i jednoznaczne częstotliwości wywozu nieczystości ciekłych. Prowadzona w Urzędzie ewidencja dotycząca zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków, która ma być narzędziem zapewniającym organom wykonawczym gmin informacje

¹ Dalej: Urząd.

² Dalej: Burmistrz.

³ Tj. do 28 kwietnia 2025 r.

⁴ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

⁵ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁶ Dalej: Gmina.

niezbędne do sprawowania nadzoru nad gospodarką ściekową na terenach nieskanalizowanych, nie zawierała aktualnych i kompletnych danych, o których mowa w art. 3 ust. 3 pkt 1, 2 i 4 oraz ust. 5 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach⁷. Na terenie Gminy nie przeprowadzono co najmniej raz na dwa lata kontroli, o których mowa art. 6 ust. 5a ww. ustawy zgodnie z planem kontroli, a jednostkowe kontrole przeprowadzone w latach 2023-2024 nie zostały zrealizowane i udokumentowane rzetelnie. Plan kontroli ustalony dopiero w październiku 2024 r. nie był realizowany, a kontrole rozpoczęto w lutym 2025 r. Burmistrz nie sprawował rzetelnie nadzoru nad realizacją obowiązku przyłączenia nieruchomości do istniejącej sieci kanalizacyjnej, a w przypadku gdy budowa sieci kanalizacyjnej była technicznie lub ekonomicznie nieuzasadniona, nad wyposażeniem nieruchomości w zbiornik bezodpływowy nieczystości ciekłych lub w przydomową oczyszczalnię ścieków bytowych. Nie podejmował także działań wobec właścicieli nieruchomości, którzy nie podłączyli ich do istniejącego systemu kanalizacji sanitarnej. W Gminie nie podjęto również działań w celu ustalenia, czy nieruchomości położone na terenach nieskanalizowanych, które nie zostały ujęte w ww. gminnej ewidencji, wyposażone zostały w zbiornik bezodpływowy nieczystości ciekłych lub w przydomową oczyszczalnię ścieków. Nadzór nad działalnością podmiotów świadczących usługi opróżniania zbiorników bezodpływowych lub osadników w instalacjach przydomowych oczyszczalni ścieków i transportu nieczystości ciekłych sprawowany był w sposób ograniczony. Dotyczył on głównie sprawdzenia, w tym nie zawsze rzetelnie, wymogów ustawowych przy wydawaniu zezwoleń na prowadzenie ww. działalności, natomiast składane przez przedsiębiorców kwartalne sprawozdania nie były rzetelnie weryfikowane w zakresie kompletności i rzetelności wykazanych w nich danych. Burmistrz nie skierował pod obrady Rady Miejskiej w Chociwlu⁸ projektu nowej uchwały w sprawie wymagań, jakie powinien spełniać przedsiębiorca ubiegający się o uzyskanie zezwolenia na opróżnianie zbiorników bezodpływowych lub osadników w instalacjach przydomowych oczyszczalni ścieków i transport nieczystości ciekłych, pomimo iż poprzednia utraciła moc 10 sierpnia 2024 r.

Gmina nie posiadała dokumentacji oczyszczalni ścieków typu Imhoff w Karkowie, pozwolenia wodnoprawnego na odprowadzanie ścieków z tej oczyszczalni, która z uwagi na stan techniczny była niezdolna do oczyszczenia ścieków w stopniu odpowiadającym wymaganiom, a stan jej obiektów niezabezpieczonych przed dostępem osób nieuprawnionych, mógł zagrażać ich życiu lub zdrowiu. Odprowadzanie wód opadowych lub roztopowych trzema odcinkami sieci kanalizacji deszczowej następowało bez pozwoleń wymaganych przepisami art. 389 pkt 1 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne⁹. Nie przestrzegano obowiązków nałożonych na Gminę w posiadanych pozwoleniach wodnoprawnych dotyczących usług wodnych odprowadzania wód opadowych i roztopowych, co mogło negatywnie wpłynąć na zapewnienie wymaganej jakości odprowadzanych wód. Ponadto zgłoszenia dwóch wykonanych urządzeń wodnych dokonano po terminie, a wylot kanalizacji deszczowej z ul. Wolności

⁷ Dz. U. z 2024 r. poz. 399, ze zm.; dalej: ucpq.

⁸ Dalej: Rada Miejska.

⁹ Dz. U. z 2024 r. poz. 1087, ze zm.; dalej: ustawa Prawo wodne, ustawa Pw lub upw.

w Chociwlu został wykonany niezgodnie z warunkami określonymi w pozwoleniu i operacie wodnoprawnym. Urząd dokonywał opłat (stałych i zmiennych) za usługi wodne w wysokościach wynikających z informacji otrzymanych przez Gminę od Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie¹⁰, jednak w dwóch przypadkach zapłaty dokonano z przekroczeniem obowiązującego terminu. Opłata stała w związku z pozwoleniem wodnoprawnym na budowę nowej oczyszczalni ścieków w Karkowie wnoszona była, mimo nierozpoczęcia planowanej budowy, nawet po jego wygaśnięciu.

Na powyższą ocenę wpływ miały także: brak od 2024 r. gminnego programu ochrony środowiska oraz niesporządzenie raportów z wykonania poprzedniego programu, nieuchwalenie wieloletnich planów rozwoju i modernizacji urządzeń kanalizacyjnych, o których mowa w art. 21 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków¹¹, niedokonanie przeglądu obszarów i granic aglomeracji Chociwel z wymaganą częstotliwością, niezapewnienie skutecznego nadzoru nad realizacją zadań powierzonych Wodociągom i Kanalizacji Spółka z o.o. w Chociwlu¹², nieprawidłowości związane ze sporządzeniem sprawozdań z gospodarowania nieczystościami ciekłymi, sprawozdań z realizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych¹³, niesporządzenie rocznych sprawozdań z realizacji działań zawartych w planach gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy za 2022 r. i 2024 r. oraz przekazanie ministrowi właściwemu do spraw gospodarki wodnej sprawozdania za 2023 r. z opóźnieniem.

Ponadto nie zapewniono przeprowadzenia okresowych kontroli budowlanych, o których mowa w art. 62 ust. 1 pkt 1 lit a i pkt 2 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane¹⁴ dla obiektów oczyszczalni ścieków w Karkowie oraz sieci kanalizacji deszczowej. Gmina nie posiadała zatwierdzonego przez Starostę Stargardzkiego Gminnego Planu Zarządzania Kryzysowego, ani innych procedur na wypadek zanieczyszczenia lub skażenia wód powierzchniowych, w tym rzeki Krąpiel i jej dopływów.

Przyczyną istotnej części stwierdzonych nieprawidłowości było niezapewnienie adekwatnych zasobów kadrowych do wykonywanych zadań z zakresu gospodarki wodno-ściekowej, niezapewnienie ciągłości ich realizacji w przypadku zmian kadrowych na stanowiskach oraz skutecznego nadzoru nad realizowanymi zadaniami. Zidentyfikowane w toku kontroli przypadki nieprawidłowych i/lub nierzetelnych działań, świadczą o potrzebie wzmocnienia w Urzędzie mechanizmów kontroli zarządczej.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia natomiast podjęcie działań w celu poprawy jakości ścieków oczyszczonych i ograniczenia ładunku zanieczyszczeń odprowadzanych z oczyszczonymi ściekami do ziemi i do wód, a także wyeliminowania przypadków przedostawania się nieoczyszczonych ścieków do gruntu, poprzez rozpoczęcie w 2024 r. prac związanych z budową oczyszczalni ścieków w Karkowie, a także podjęte przez Gminę działania

¹⁰ Dalej: Wody Polskie lub PGW WP.

¹¹ Dz. U. z 2024 r. poz. 757, dalej: uozzwizoz.

¹² Dalej: WiK, Spółka lub Przedsiębiorstwo.

¹³ Dalej: KPOŚK.

¹⁴ Dz. U. z 2025 r. poz. 418, dalej: ustawa Prawo budowlane.

w zakresie modernizacji oczyszczalni ścieków w Chociwlu, oddanej do eksploatacji w 2025 r.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

OBSZAR

1. Gospodarka wodno-ściekowa, utrzymanie czystości i porządku oraz działania na rzecz ochrony rzeki Iny i jej dopływów przed zanieczyszczeniami

1.1 Funkcjonowanie systemu zbiorowego odprowadzania ścieków oraz odbioru nieczystości ciekłych i osadów ściekowych z instalacji przydomowych oczyszczalni ścieków oraz ochrona rzeki Iny i jej dopływów przed zanieczyszczeniem ściekami

Opis stanu faktycznego

1. Obszar Gminy leży w zlewni Iny II rzędu. Przez jej teren przepływa rzeka Krąpiel - prawy dopływ Iny, której głównymi dopływami są Orka i Kanał Bród. Na terenie Gminy znajduje się szereg zespołów przyrodniczo-krajobrazowych, które stanowią ostoje i żerowiska dla zwierząt oraz lęgowiska dla ptaków, płazów i gadów, w tym: "Łąki nad Okrą" - pas terenu wzdłuż Okry i "Dolina Krąpieli"¹⁵. Gmina położona jest w obszarze Ińskiego Parku Krajobrazowego i jego otuliny. W latach 2022-2024 (wg stanu na 31 grudnia) liczba mieszkańców Gminy wynosiła odpowiednio: 5 527, 5 471, 5 395, w tym według danych Urzędu na obszarze nieskanalizowanym zamieszkiwało 2 568 (46,5%), 2 534 (46,3%), 2 515 (46,6%)¹⁶. Długość sieci kanalizacji na terenie Gminy w latach 2022-2025 wynosiła 11,27 km (z tego ogólnospławnej 6 km i sanitarnej 5,27 km), a kanalizacji deszczowej w latach 2022-2023 2,8 km i od 2024 r. 3,3 km. W kontrolowanym przez NIK okresie Gmina nie wybudowała żadnego odcinka sieci kanalizacji sanitarnej. Burmistrz wyjaśnił, że przyczyną braku inwestycji w ww. zakresie było prowadzenie kosztownej modernizacji oczyszczalni ścieków. Po przejęciu dróg od Powiatu Stargardzkiego dokonano modernizacji i remontów dróg oraz istniejących sieci kanalizacji deszczowej. Burmistrz wyjaśnił, że w gminnym systemie kanalizacji ogólnospławnej i deszczowej nie funkcjonują przelewy burzowe¹⁷. Według sprawozdań z KPOŚK za lata 2022-2024 nie odprowadzano ścieków z oczyszczalni bez ich oczyszczenia.

(akta kontroli str. 3-4, 192-193, 265-303, 621-659, 970-971, 977, 1116-1117, 1420, 1536)

Na terenie Gminy funkcjonowała mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków w Chociwlu¹⁸ oraz jedna stacja zlewna nieczystości ciekłych. Gmina otrzymała 26 września 2017 r. w drodze darowizny oczyszczalnię ścieków typu Imhoff w Karkowie wraz z gruntem oraz znajdującą się na nim kanalizacją grawitacyjną i budowlami podziemnymi¹⁹. Według VI aktualizacji KPOŚK²⁰ oraz sprawozdań z realizacji KPOŚK za lata 2022-2024 istniejąca oczyszczalnia

¹⁵ Źródło: <https://chociwel.pl/start/chociwel/walory-przyrodnicze>.

¹⁶ Według danych posiadanych przez Urząd (stan na koniec roku) spośród 819 budynków w 2022 r. przyłączonych do sieci kanalizacyjnej było 284 (34,7%), w 2023 r. spośród 823 – 285 (34,6%), a w 2024 r. spośród 827 – 285 (34,5%).

¹⁷ Przelewy burzowe nie były wykazywane w sprawozdaniach składanych w ramach KPOŚK ani w oświadczeniach składanych na podstawie art. 552 ust. 26 ustawy Prawo wodne.

¹⁸ Zlokalizowana na działce o nr ewid. 396 i w części na działce nr 397 obręb ewid. nr 2 miasta Chociwel o wydajności 8 100 RLM oraz przepustowości rocznej 511 000 m³.

¹⁹ Do oczyszczalni ścieków przyłączona była sieć kanalizacyjna części miejscowości Karkowo, w skład której wchodził rurociąg kanalizacyjny, studnie z osadnikami oraz studzienki rewizyjne.

²⁰ Opublikowanej pod adresem <https://www.gov.pl/web/infrastruktura/gospodarka-sciekowa>.

ścieków w Chociwlu nie spełniała standardów oczyszczania, tj. zgodności z art. 4 i 5.2. Dyrektywy Rady 91/271/EWG z dnia 21 maja 1991 r. dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych²¹, wymagań określonych w pozwoleniu wodnoprawnym oraz w rozporządzeniu Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 12 lipca 2019 r. w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego oraz warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu do wód lub do ziemi ścieków, a także przy odprowadzaniu wód opadowych lub roztopowych do wód lub do urządzeń wodnych²². O złym stanie technicznym oczyszczalni oraz niespełnieniu wymagań przez punkt zlewny Burmistrz został poinformowany m.in. przez Zachodniopomorskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska²³, co opisano w punkcie 4 wystąpienia pokontrolnego. W wyniku oględzin oczyszczalni ścieków w Karkowie, przeprowadzonych w trakcie kontroli NIK (20 marca 2025 r.) oraz kontroli zleconej przez NIK WIOŚ²⁴, na podstawie art. 12 pkt 3 ustawy o NIK ustalono m.in., że nie zapewniono ochrony wód przed zanieczyszczeniami poprzez wprowadzanie do ziemi ścieków z instalacji w Karkowie, która ze względu na stan techniczny była niezdolna do oczyszczenia ścieków w stopniu odpowiadającym wymaganiom, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*. W wyniku ww. kontroli inspektor WIOŚ na podstawie art. 478 pkt 7 upw nałożył mandat w wysokości 3 500 zł za niezapewnienie ochrony wód przed zanieczyszczeniami wbrew przepisom art. 83 tej ustawy. (akta kontroli str. 134-159, 171-172, 242-383, 386, 392-398, 411-426, 441-469, 529-546, 850-863, 882-887, 900-906, 966-967, 976, 1026, 1101, 1191, 1406-1407, 1490, 1522, 1536, 1590-1597, 1650-1653, 1658-1687, 1860-1873)

Gmina podjęła działania na rzecz poprawy funkcjonowania systemu oczyszczania ścieków komunalnych i w kontrolowanym okresie realizowała inwestycję „Przebudowa oczyszczalni ścieków oraz budowa kanalizacji sanitarnej wraz z przepompownią ścieków w aglomeracji Chociwel”²⁵. Głównym jej celem było uporządkowanie systemu ściekowego w aglomeracji Chociwel poprzez budowę kanalizacji sanitarnej (na terenach dotychczas nieskanalizowanych) oraz dostosowanie eksploatowanej oczyszczalni ścieków do wymogów wynikających z obowiązujących przepisów oraz poprawa oczyszczania ścieków²⁶. Oczyszczalnia po modernizacji miała obsługiwać 3 243 RLM przy przepustowości średniej $\leq 600 \text{ m}^3/\text{dobę}$. W 2021 r. zrealizowany został I etap, polegający na budowie kanalizacji sanitarnej w miejscowości Starzyce wraz z przepompownią ścieków. Umowa na wykonanie przebudowy

²¹ Dz. Urz. WE L 135/40 z 30.05.1991, dalej: Dyrektywa 91/271/EWG.

²² Dz. U. poz. 1311, dalej: rozporządzenie w sprawie substancji szczególnie szkodliwych.

²³ Dalej: ZWIOŚ.

²⁴ WI.7023.1.66.2025.SWI, przeprowadzonej w okresie od 4 marca do 30 kwietnia 2025 r.

²⁵ Dalej: Przebudowa oczyszczalni w aglomeracji Chociwel.

²⁶ Celem modernizacji oczyszczalni ścieków było zapewnienie, przy dużej zmienności ilości dopływających ścieków, oczyszczenia ich do wymaganych parametrów. Planowane efekty projektu: skanalizowanie terenów nieskanalizowanych, likwidacja zbiorników bezodpływowych, podniesienie niskich parametrów jakościowych ścieków oczyszczonych, dostosowanie oczyszczalni ścieków do wymogów prawnych, zmniejszenie ryzyka przesiąkania zanieczyszczeń do gruntu i pogorszenia stanu jakości wód powierzchniowych i podziemnych, zmniejszenie ryzyka przeciążenia oczyszczalni ścieków, likwidacja wystąpienia ryzyka zagrożenia sanitarnego i ryzyka zachorowań, podniesienie efektywności systemu gospodarki ściekowej na obszarze aglomeracji. Przedsięwzięcie polegało na budowie kanalizacji sanitarnej w miejscowości Starzyce oraz przebudowie i rozbudowie oczyszczalni ścieków w Chociwlu. Dla potrzeb inwestycji część obiektów z istniejącej oczyszczalni miała zostać przebudowana i dostosowana do potrzeb modernizowanej oczyszczalni. Modernizacja obejmować miała oczyszczalnię i punkt zlewny.

i rozbudowy oczyszczalni ścieków w Chociwlu wraz z infrastrukturą i zagospodarowaniem terenu zawarta została 7 marca 2022 r. Jak wyjaśnił Burmistrz, z uwagi na warunki geologiczne, projekt budowlany obejmował posadowienie budynków w formie pali przemieszczeniowych. W maju 2022 r., w trakcie wykonywania robót palowych, stwierdzono wystąpienie napiętego zwierciadła wody, powodującego osłabienie nośności części wykonanych pali. Dla dalszej możliwości realizacji robót konieczne było wykonanie dodatkowych badań i prac, co wpłynęło na wydłużenie czasu realizacji inwestycji.

Gmina uzyskała pozwolenie na użytkowanie oczyszczalni 20 stycznia 2025 r., a końcowy odbiór nastąpił 23 stycznia 2025 r. Wydatki na inwestycję wyniosły ogółem 20 470 796,70 zł netto²⁷, w tym 20 317 217,90 zł netto²⁸ w latach 2022-2025. Inwestycja była współfinansowana ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2014-2020²⁹, środków Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych (RFIL)³⁰ oraz Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie.

Zastępca Burmistrza wyjaśniła, że do modernizacji oczyszczalni w Chociwlu przystąpiono ze względu na jej ogólny stan, ponieważ została wybudowana w 1978 r., a jej ostatnią modernizację przeprowadzono w 1995 r. Urządzenia były wyeksploatowane oraz brak było odpowiednich technologii mechanicznego oczyszczania ścieków oraz odpowiedniej strefy osadowej.

(akta kontroli str. 241, 470-476, 515-516, 900-906)

W sprawie oczyszczalni ścieków w Karkowie Zastępca Burmistrza wyjaśniła, że *WiK regularnie opróżnia zbiornik z nieczystości ciekłych w Karkowie, a w przypadku awarii Spółka zleca firmie zewnętrznej jej usunięcie. Mieszkańcy osiedla w Karkowie mają zawarte indywidualne umowy ze Spółką na odbiór nieczystości ciekłych. (...) brak jest dokumentacji dotyczącej przekazania do eksploatacji ww. obiektu. W przygotowaniu jest protokół przekazania do użytkowania, który będzie stanowił podstawę do wprowadzenia zmian w umowie nr 1/2000 zawartej ze Spółką o wykonanie usług komunalnych o charakterze użyteczności publicznej. Obiekt zostanie przekazany Spółce po zakończeniu inwestycji „Budowa oczyszczalni ścieków w miejscowości Karkowo wraz z modernizacją kanalizacji sanitarnej”.*

(akta kontroli str. 386, 470-476)

Według informacji uzyskanej na podstawie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit f ustawy o NIK od Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego w Stargardzie, pracownicy organu 9 kwietnia 2025 r. przeprowadzili czynności kontrolne na terenie działki nr 220/16 obr. Karkowo, podczas których stwierdzono, że obecnie obiekt ten pełni funkcję zbiornika bezodpływowego (szamba) obsługującego miejscowość Karkowo. Prezes Spółki w informacji uzyskanej przez NIK³¹ podał, że Przedsiębiorstwo odbierało nieczystości ciekłe ze zbiornika oczyszczalni Karkowo na podstawie zawartych z odbiorcami umów na wywóz nieczystości ciekłych ze zbiorników wspólnych. Koszty odbioru nieczystości ciekłych ze zbiornika ponosili odbiorcy, z którymi zawarto umowy. Podczas kontroli

²⁷ Z tego: 7 830 723,96 zł (38,25%) stanowiły środki własne i 12 640 072,74 zł (61,75%) środki zewnętrzne.

²⁸ Gmina odzyskała podatek VAT naliczony, dotyczący bezpośrednio wydatków związanych z realizacją inwestycji.

²⁹ Działanie 3.6 Wsparcie rozwoju systemów oczyszczania ścieków.

³⁰ Wartość zadania ok. 22 000 000,00 zł. Dofinansowanie z UE: 3 173 838,19 zł, dofinansowanie z RFIL: 1 500 000,00 zł, dofinansowanie rządowe: 900 000,00 zł.

³¹ Na podstawie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit f ustawy o NIK.

przeprowadzonej w Gminie przez WIOŚ na zlecenie NIK³², kontrolowany nie był w stanie wskazać, od kiedy nieczystości przewożone są z oczyszczalni w Karkowie do oczyszczalni w Chociwlu. Decyzja o przewożeniu ścieków z osadnika Imhoffa na terenie oczyszczalni w Karkowie do oczyszczalni w Chociwlu została podjęta z uwagi na niekorzystny stan techniczny oczyszczalni, uniemożliwiający oczyszczenie w sposób pozwalający na odprowadzenie ścieków do środowiska. Kontrola WIOŚ wykazała, że jedynie część wytworzonych nieczystości ciekłych zgromadzonych na terenie oczyszczalni w Karkowie była przewożona do oczyszczenia przez oczyszczalnię w Chociwlu, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 1845-1852, 1865)

Decyzją Dyrektora Zarządu Zlewni³³ w Stargardzie PGW WP z 15 kwietnia 2019 r.³⁴ Gmina uzyskała pozwolenie wodnoprawne na wykonanie urządzenia wodnego, tj. wylotu z kanalizacji sanitarnej, odprowadzającego ścieki oczyszczone do ziemi (rowu melioracji wodnych) z projektowanej, biologicznej oczyszczalni ścieków komunalnych w miejscowości Karkowo oraz na usługę wodną polegającą na wprowadzaniu do ziemi (rowu melioracji wodnych) oczyszczonych ścieków komunalnych z ww. oczyszczalni ścieków. Pośrednim odbiornikiem ścieków oczyszczonych miała być rzeka Okra, dopływ Krąpieli. W uzasadnieniu decyzji wskazano, że z uwagi na zły stan techniczny oraz przestarzałą technologię oczyszczania ścieków zachodzi konieczność jej przebudowy (adaptacji i rozbudowy) na oczyszczalnię biologiczną pracującą w technologii SBR (sekwencyjne biologiczne reaktory porcjowe). Ze względu na nieprzystąpienie do budowy ww. oczyszczalni w ciągu trzech lat od dnia, w którym pozwolenie stało się ostateczne, ww. pozwolenie wodnoprawne wygasło na mocy art. 414 ust. 1 pkt 3 ustawy Prawo wodne. Gmina przystąpiła do realizacji przedsięwzięcia w 2024 r.³⁵ W wyniku przeprowadzonego postępowania o udzielenie zamówienia publicznego, 31 października 2024 r. zawarto umowę na „Budowę oczyszczalni ścieków w miejscowości Karkowo wraz modernizacją kanalizacji sanitarnej”³⁶. Termin realizacji zamówienia w zakresie wykonania robót budowlanych wraz z zakończeniem rozruchu technologicznego ustalono do 30 czerwca 2026 r.

Zastępca Burmistrza wyjaśniła: *W sierpniu 2023 r. podjęto działania umożliwiające przystąpienie do przebudowy oczyszczalni ścieków w miejscowości Karkowo. Przyczyną takich działań był stan ogólny urządzeń oraz pozyskane dofinansowanie z Programu Polski Ład. (...)*. Burmistrz wyjaśnił: *celem budowy nowej oczyszczalni ścieków (...) jest przede wszystkim poprawa stanu środowiska naturalnego oraz*

³² Na podstawie art. 12 pkt 3 ustawy o NIK.

³³ Dalej: ZZ.

³⁴ Nr SZ.ZUZ.3.421.2.7.2019.MG1.

³⁵ Wartość przedsięwzięcia 1 949 550 zł, w tym planowane dofinansowanie z Rządowego Funduszu Polski Ład – 1 615 000 zł.

³⁶ Przedmiot umowy nr ZPU.TP.271.2.7.2024.IJ obejmował: opracowanie dokumentacji projektowej, w tym: koncepcji budowy oczyszczalni ścieków oraz jej uzgodnień z zamawiającym, wielobranżowego projektu budowlanego dotyczącego oczyszczalni ścieków, wielobranżowych projektów wykonawczych (technicznych) w zakresie niezbędnym do realizacji robót, uzyskanie w imieniu zamawiającego wszelkich niezbędnych zgód, warunków uzgodnień i pozwoleń, niezbędnych do uzyskania prawomocnej decyzji o pozwoleniu na budowę i zgłoszenia realizacji robót oraz innych dokumentów niezbędnych do realizacji przedsięwzięcia, wykonanie robót budowlano-montażowych z dostawą niezbędnych materiałów i urządzeń, wykonanie prób końcowych, rozruch oczyszczalni ścieków, uzyskanie wszelkich niezbędnych i wymaganych pozwoleń koniecznych do użytkowania obiektów, sprawowanie nadzoru autorskiego przez projektantów będących autorami projektu budowlanego, wykonanie odbiorowej dokumentacji powykonawczej inwestycji.

zapewnienie zgodności z aktualnymi wymaganiami prawnymi. (...) obecnie jedynie część miejscowości jest skanalizowana, co powoduje nierównomierne obciążenie obecnej oczyszczalni i utrudnia rozwój infrastruktury w pozostałych obszarach. Obecna oczyszczalnia, zlokalizowana w Karkowie, ze względu na swój wiek i stopniowo zużywającą się technologię, staje się coraz mniej efektywna w obliczu rosnących potrzeb społeczności. Jej wydajność staje się niewystarczająca, by sprostać rozwojowi miejscowości. Budowa nowej oczyszczalni umożliwi w przyszłości skanalizowanie całej miejscowości Karkowo, co przyczyni się do równomiernego rozwoju infrastruktury i poprawy warunków sanitarnych. Zastosowanie nowoczesnych technologii zapewni skuteczne i niezawodne oczyszczanie ścieków, co przyczyni się do ochrony wód powierzchniowych i gruntowych. Obecnie trwają prace związane z wykonaniem projektu nowej oczyszczalni, dokładne dane techniczne i technologiczne poznamy po ukończeniu prac projektowych. Opracowanie projektu oparte jest na przygotowanym dla tego zadania programie funkcjonalno- użytkowym, którego rolą jest ukierunkowanie projektu w taki sposób, aby zastosować w nim odpowiednie rozwiązania techniczne i technologiczne. Po przejęciu oczyszczalni ścieków typu Imhoff, Gmina (...) rozpoczęła prace nad koncepcją gospodarki ściekowej. Jednakże, z uwagi na pojawienie się możliwości pozyskania dofinansowania zewnętrznego z Funduszu Polski Ład, zaniechano realizacji pierwotnej koncepcji. (...) Proces ten trwał kilka lat, co wyjaśnia fakt, że ogłoszenie zamówienia na roboty budowlane nastąpiło dopiero 10 lipca 2024 roku, niemal siedem lat po przejęciu oczyszczalni. (...) Podsumowując, Gmina (...) wybrała strategiczne podejście, czekając na możliwość pozyskania środków zewnętrznych, aby zrealizować kompleksową i nowoczesną inwestycję w gospodarkę ściekową. Na terenie miejscowości Karkowo funkcjonuje system kanalizacji sanitarnej, obejmujący część miejscowości. W związku z planowaną budową nowej oczyszczalni ścieków, przewiduje się częściową rozbudowę istniejącej sieci kanalizacyjnej. Celem jest poprawa funkcjonowania systemu i przygotowanie infrastruktury do przyszłego objęcia systemem kanalizacji całej miejscowości.

(akta kontroli str. 309-316, 317-383, 386-398, 470-476, 886, 1192-1193)

W latach 2022-2024 ilość ścieków odebranych przez system kanalizacji zbiorczej na terenie Gminy i oczyszczonych na oczyszczalni ścieków w Chociwlu wyniosła odpowiednio: 94 765 m³, 91 122 m³ i 90 177 m³, a nieczystości ciekłe odpowiednio 16 490 m³, 17 115 m³ i 19 592 m³. Gmina nie posiadała danych jaka ilość ścieków została w tym czasie oczyszczona przez przydomowe oczyszczalnie ścieków. W VI aktualizacji KPOŚK wskazano, że aglomeracja Chociwel spełnia warunek skanalizowania i wydajności oczyszczalni, tj. zgodność z art. 3 i art. 10 Dyrektywy 91/271/EWG. Przepustowość oczyszczalni ścieków w Chociwlu w latach 2022-2024 (maksymalnie 1400 m³/dobę) i jej wydajność (3 243 RLM) mogły zapewnić oczyszczenie ścieków i nieczystości ciekłe z terenu aglomeracji³⁷ i nieczystości ciekłe z terenu Gminy nieobjętej aglomeracją, dowożonych w latach 2022-2024. Przepustowość zmodernizowanej oczyszczalni ścieków wynosi średnio 600 m³/dobę, a jej wydajność 3 243 RLM.

W sprawie określenia wydajności i przepustowości oczyszczalni po modernizacji Burmistrz wyjaśnił: *na etapie projektowania modernizacji oczyszczalni ścieków uwzględniono zwiększoną ilość ścieków do oczyszczenia w sezonie letnim, wynikającą z aktywności wypoczynkowej i konieczności oczyszczenia nieczystości z terenów*

³⁷ Całkowity ładunek zanieczyszczeń powstający w aglomeracji wg. sprawozdań KPOŚK: 3 211 RLM w 2022 r., 3 210 RLM w 2023 r. i 3 221 RLM w 2024 r. Procent skanalizowania aglomeracji wynosił w ww. latach odpowiednio: 99%, 99,16% i 98,76%.

nieskanalizowanych. Potrzeby ustalono na podstawie analizy danych niezbędnych do opracowania projektu.

(akta kontroli str. 3-4, 900-906, 962-1181, 1490, 1594-1595)

Prezes WiK wyjaśnił, że w jego ocenie przepustowość zmodernizowanej oczyszczalni jest wystarczająca do zaspokojenia potrzeb obsługiwanej aglomeracji oraz ilości nieczystości ciekłych aktualnie dowożonych do oczyszczalni. W wyjaśnieniach podał: *Ilość nieczystości ciekłych dowożonych do oczyszczalni jest niestety ograniczona maksymalnie do wielkości ok. 20% dobowego zrzutu ścieków oczyszczonych. (...) Obecnie do Spółki zgłaszają się mieszkańcy z terenu gminy Chociwel w celu podpisania nowych umów na wywóz nieczystości ciekłych. Wzrosła również ilość nieczystości ciekłych przywożonych do oczyszczenia przez inny podmiot świadczący tego typu usługi na terenie gminy.*

(akta kontroli str. 1586-1589)

Biorąc pod uwagę istotną różnicę pomiędzy ilością pobranej wody na terenach nieskanalizowanych, a ilością nieczystości ciekłych dostarczonych do oczyszczalni w latach 2022-2024, co opisano w punkcie 2 wystąpienia pokontrolnego, w przypadku zwiększenia ilości nieczystości ciekłych dostarczanych z terenów nieskanalizowanych, które dotychczas mogły trafiać do środowiska bez ich oczyszczenia, wydajność zmodernizowanej oczyszczalni, biorąc pod uwagę ładunek zanieczyszczeń zawarty w nieczystościach ciekłych pochodzących z szamb i osadników przydomowych oczyszczalni ścieków, może okazać się niewystarczająca, w szczególności biorąc pod uwagę, że w danych wyjściowych do rozbudowy i przebudowy oczyszczalni projektanci wykorzystali m.in. dane dotyczące dobowego przepływu ścieków oraz ich parametrów z istniejącej oczyszczalni za lata 2019-2020.

Burmistrz wyjaśnił: *na dzień dzisiejszy Gmina (...) nie ustaliła jeszcze jakie działania podejmie w przypadku istotnego zwiększenia dotychczasowej ilości dowożonych nieczystości ciekłych w wyniku prowadzonych przez Gminę kontroli sposobu postępowania przez mieszkańców z nieczystościami ciekłymi.*

(akta kontroli str. 3-4, 1648)

Według wyjaśnień Burmistrza w Gminie nie było docelowego modelu/koncepcji systemu usuwania i oczyszczania ścieków. Ze względu na ograniczone środki finansowe wieloletnie inwestycje w zakresie gospodarki ściekowej prowadzone były według potrzeb, dokonywanych przeglądów instalacji oraz możliwości otrzymania dofinansowań³⁸.

Dla zapewnienia należytego wykonywania zadania własnego gminy, jakim jest zbiorowe odprowadzanie ścieków, niezbędne jest rozeznanie potrzeb i określenie docelowego modelu systemu usuwania i oczyszczania ścieków oraz zapewnienie możliwości odebrania i oczyszczenia wszystkich wytwarzanych na terenie gminy ścieków komunalnych. Zdaniem NIK koncepcja usuwania i oczyszczania ścieków oraz nieczystości ciekłych umożliwia całościowe rozeznanie potrzeb i określenie docelowego modelu systemu, z uwzględnieniem uwarunkowań lokalnych oraz innych czynników, które mogą mieć wpływ na lokalizowanie projektowanej kanalizacji i jej obiektów (przepompowni,

³⁸ W sprawozdaniach z KPOŚK za 2022 r. i 2023 r. nie wykazano planów inwestycyjnych w zakresie budowy lub modernizacji sieci kanalizacyjnej na terenie aglomeracji po 2022 r., po 2023 r. i po 2024 r.

tłoczni, oczyszczalni, stacji zlewnych) oraz oszacowanie kosztów takich przedsięwzięć.

(akta kontroli str. 172)

Rada Miejska uchwałą Nr VIII/83/99³⁹ z 24 listopada 1999 r. postanowiła o przystąpieniu do Spółki oraz powierzeniu jej wykonywania zadań Gminy w zakresie utrzymania sieci wodociągowych i kanalizacyjnych oraz eksploatacji oczyszczalni ścieków, dostaw wody, usuwania i oczyszczania ścieków na czas nieokreślony, jak również o oddaniu jej na zasadzie dzierżawy na czas obowiązywania umowy istniejącej w Gminie infrastruktury technicznej związanej z powierzonymi zadaniami. Umową nr 1/2000 z 19 czerwca 2000 r.⁴⁰ Gmina powierzyła WiK, świadczenie usług komunalnych o charakterze użyteczności publicznej w zakresie dostarczania wody oraz ciągłego odprowadzania i oczyszczania powstających ścieków bytowo-gospodarczych, za pomocą urządzeń oraz sieci wodociągów i kanalizacji oddanych im do użytkowania. Spółce powierzono także utrzymanie i eksploatację wszystkich obiektów, urządzeń i instalacji służących świadczeniu zleconych usług oraz określanie warunków technicznych podłączenia odbiorców do tych urządzeń.

Spółce nie przekazano do utrzymania sieci kanalizacji deszczowej oraz obiektów oczyszczalni ścieków w Karkowie. Na podstawie aneksu nr 1/2025 z 1 lutego 2025 r. zaktualizowano wykaz składników mienia komunalnego, służących zaopatrzeniu w wodę oraz odprowadzaniu i oczyszczaniu ścieków, oddanych przez Gminę w dzierżawę Spółki, o obiekty zmodernizowanej oczyszczalni ścieków w Chociwlu.

Burmistrz wyjaśnił, że Gmina w latach 2022-2025 nie otrzymała informacji od WiK o szkodach zaistniałych w przedmiotach dzierżawy, jak i o szkodach jakie zaistniały w otoczeniu z powodu utrzymania i eksploatacji dzierżawionego mienia, o których mowa w § 20 ww. umowy.

(akta kontroli str. 65-159, 265-303, 528, 547-616, 1189, 1537-1538)

27 sierpnia 2002 r.⁴¹ ówczesny Zarząd Gminy Chociwel udzielił Spółce zezwolenia na prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków. Burmistrz nie prowadził ewidencji udzielonych i cofniętych ww. zezwoleń, pomimo takiego obowiązku określonego 18b ust. 4 uo⁴², co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 185-188, 399-400)

W Gminie nie uchwalono wieloletnich planów rozwoju i modernizacji urządzeń kanalizacyjnych, o których mowa w art. 21 uo⁴², co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 171, 475-476)

Rada Miejska uchwałą Nr XXV/150/2020 z 22 grudnia 2020 r.⁴² wyznaczyła aglomerację Chociwel o równoważnej liczbie mieszkańców (RLM) 3 243 z oczyszczalnią ścieków zlokalizowaną na terenie miejscowości Chociwel, w powiecie stargardzkim, której obszar obejmował miejscowości Chociwel oraz skanalizowany obszar obrębu Starzyce. W załączniku nr 3 do ww. uchwały wskazano, że oczyszczalnia mechaniczno-biologiczna w Chociwlu pod względem

³⁹ W sprawie przystąpienia do spółki z ograniczoną odpowiedzialnością i powierzenia wykonywania zadań Gminy.

⁴⁰ Z aneksami: nr 1 z 7 października 2002 r., nr 2 z 15 stycznia 2002 r., nr 3 z 11 grudnia 2006 r., nr 1/2020 z 15 lipca 2020 r., nr 2/2020 z 30 września 2020 r., nr 3/2020 z 22 grudnia 2020 r.

⁴¹ Decyzją OŚ.7513/1/17/02.

⁴² W sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Chociwel.

technologicznym: *nie zapewnia w sposób ciągły odpowiedniej jakości ścieków odprowadzanych z oczyszczalni w stopniu zgodnym z wymogami stawianymi przez prawo polskie; nie zapewnia odpowiedniego, nowoczesnego stopnia stabilizacji i odwodnienia osadu nadmiernego. Ponadto wykorzystuje przestarzałą i energochłonną technologię oczyszczania ścieków, co generuje wysokie koszty eksploatacyjne całego zakładu.* Analogiczne stwierdzenie znalazło się w wynikach przeglądu aglomeracji, przeprowadzonym przez Burmistrza w grudniu 2022 r.

(akta kontroli str. 65-159)

Zgodnie z obowiązkiem określonym w art. 92 ustawy Prawo wodne, Burmistrz w grudniu 2022 r., tj. po dwóch latach od podjęcia uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Chociwel, dokonał przeglądu obszarów i granic aglomeracji. Do czasu zakończenia kontroli NIK nie został dokonany kolejny przegląd, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*. 14 kwietnia 2025 r. Gmina zawarła umowę na opracowanie weryfikacji i aktualizacji obszaru i granic aglomeracji Chociwel, w tym przygotowanie części opisowej i graficznej projektu uchwały wyznaczającej aglomerację. Termin wykonania prac ustalono na 30 maja 2025 r.

(akta kontroli str. 65-96, 134-159, 1397, 1719-1726)

W celu realizacji polityki ochrony środowiska, uchwałą nr XIX/125/16 Rady Miejskiej z 30 listopada 2016 r., przyjęto Program Ochrony Środowiska dla Gminy Chociwel na lata 2016 - 2019 z perspektywą na lata 2020 – 2023, który miał być podstawowym narzędziem prowadzenia polityki ekologicznej na terenie Gminy. Miał przyczynić się do poprawy i uporządkowania zarządzania środowiskiem na terenie Gminy, poprawy jakości środowiska naturalnego i jakości życia mieszkańców, a także do zrównoważonego rozwoju Gminy. Według informacji zawartych w ww. Programie, spośród siedmiu jednolitych części wód powierzchniowych⁴³ zlokalizowanych na terenie Gminy stan pięciu był zły⁴⁴ a dwóch dobry⁴⁵. W zakresie gospodarowania wodami dla wód powierzchniowych jako słabe strony wskazano: zły stan większości JCWP i słabo rozwinięty system kanalizacji deszczowej, jako zagrożenia: nieobjęcie siecią kanalizacyjną wszystkich mieszkańców gminy, podatność wód na zanieczyszczenie, spływ powierzchniowy zanieczyszczonych wód z terenów rolniczych, negatywny wpływ zanieczyszczeń spoza obszaru gminy, przedostawanie się do wód powierzchniowych zanieczyszczeń z dzikich składowisk odpadów spoza terenu gminy i brak środków finansowych na inwestycje związane z ochroną wód powierzchniowych. Jako szanse Gminy wskazano: pełne skanalizowanie obszaru gminy, budowę przydomowych oczyszczalni ścieków tam gdzie jest to uzasadnione ekonomicznie, likwidację dzikich wysypisk odpadów oraz współpracę z sąsiednimi gminami w celu ograniczenia zanieczyszczenia wód powierzchniowych. Dla gospodarowania wodami celem średniookresowym było osiągnięcie dobrego stanu ekologicznego wód pod względem jakościowym i ilościowym na terenie gminy Chociwel, a krótkookresowym poprawa jakości wód na terenie gminy Chociwel. Cele te miały być realizowane poprzez następujące zadania własne: prowadzenie ewidencji przydomowych oczyszczalni ścieków i zbiorników bezodpływowych oraz wspieranie finansowe budowy indywidualnych systemów oczyszczania ścieków (głównie na terenach zabudowy rozproszonej i obszarach

⁴³ Dalej: JCWP.

⁴⁴ Krąpiel od źródeł do Kani, Krąpiel od kani do ujścia, Starzyc Chociwel oraz Woświn.

⁴⁵ Ukłęja od wypływu do jeziora Okrzeja oraz Dłusko (Długie).

trudnych do skanalizowania, gdzie jest to prawnie dozwolone). W zakresie gospodarki wodno-ściekowej jako słabe strony wymieniono: poziom skanalizowania mniejszy niż 100% oraz słabo rozwiniętą kanalizację deszczową, jako zagrożenie brak wystarczających środków na wzrost intensywności w rozwoju sieci kanalizacyjnej, natomiast jako szanse: pełne skanalizowanie obszaru gminy, budowę przydomowych oczyszczalni ścieków tam gdzie jest to uzasadnione ekonomicznie oraz inwentaryzację i kontrolę szczelności zbiorników bezodpływowych. Dla gospodarki wodno-ściekowej celem średniookresowym był rozwój gospodarki wodno-ściekowej na terenie gminy Chociwel, a krótkookresowym pełne skanalizowanie oraz zwodociągowanie obszaru gminy Chociwel. Cele te miały zostać osiągnięte poprzez realizację następujących zadań własnych: budowę i modernizację sieci kanalizacji sanitarnej oraz sieci kanalizacji deszczowej na terenie całej gminy, a także modernizację miejskiej oczyszczalni ścieków. Od 2024 r. Gmina nie posiadała programu ochrony środowiska. Burmistrz nie sporządził także w kontrolowanym przez NIK okresie raportów z wykonania Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Chociwel na lata 2016- 2019 z perspektywą na lata 2020–2023. Zagadnienia te opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 250-264, 1197)

Burmistrz wyjaśnił, że w latach 2022-2025 Gmina nie prowadziła współpracy z sąsiednimi gminami w celu ograniczenia zanieczyszczenia wód powierzchniowych. Na spotkaniach wójtów i burmistrzów podejmowane były tematy współpracy, jednak ograniczenia finansowe nie pozwoliły na ich realizację. Gmina nie wspierała finansowo budowy indywidualnych systemów oczyszczania, ze względu na trudności finansowe. Nie monitorowano także wskaźników realizacji Strategii Społeczno-Gospodarczego Rozwoju Gminy Chociwel na lata 2019-2028 w zakresie długości sieci kanalizacyjnej, udziału ludności korzystającej z sieci kanalizacji oraz liczby osób korzystających z ulepszanego oczyszczania ścieków.

(akta kontroli str. 304-308, 885)

Zadania dotyczące w szczególności: przygotowania analiz w sprawach odprowadzania ścieków, w tym dotyczących planów rozwoju sieci kanalizacji oraz modernizacji urządzeń, prowadzenia ewidencji zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków, kontroli i nadzoru oraz wydawania decyzji związanych z odprowadzaniem ścieków przez osoby fizyczne i prawne (w zakresie kompetencji organów samorządowych) oraz sprawowania kontroli przestrzegania i stosowania przepisów o ochronie środowiska w zakresie objętym właściwością Burmistrza, a także nadzoru nad obiektami i urządzeniami komunalnymi z zakresu ochrony środowiska przypisano w Regulaminie organizacyjnym Urzędu⁴⁶ stanowisku pracy ds. ochrony środowiska, gospodarki wodnej i leśnictwa w Referacie rolno-środowiskowym, budownictwa i nieruchomości oraz wskazano w podstawowym zakresie czynności pracownika zatrudnionego na tym stanowisku.

(akta kontroli str. 35-37)

Realizując obowiązek określony w art. 89 ust. 1 ustawy Prawo wodne, Gmina terminowo, tj. corocznie do 28 lutego⁴⁷ przekazywała Wodom Polskim

⁴⁶ Wprowadzonego Zarządzeniem Nr 82/10/2015 Burmistrza Chociwla z 1 października 2015 r., ze zmianami wprowadzonymi zarządzeniami Nr 64/08/2018 z 10 sierpnia 2018 r. oraz 34/2023 z 20 marca 2023 r.

⁴⁷ 21 lutego 2023 r. za 2022 r., 26 lutego 2024 r. za 2023 r. i 28 lutego 2025 r. za 2024 r.

sprawozdania z realizacji KOPŚK. Sprawozdania zawierały informacje wymagane przepisami art. 28 ust. 1 pkt 1-4 ww. ustawy. Według zawartych w nich danych, procent skanalizowania aglomeracji wynosił 99,16%. Sprawozdania nie zostały sporządzone w pełni rzetelnie, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.
(akta kontroli str. 907-1181, 1394-1465)

2. W kontrolowanym okresie Gmina posiadała Regulamin czystości i porządku na terenie gminy Chociwel⁴⁸, który został pozytywnie zaopiniowany przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Stargardzie. W regulaminie nie określono wymogu szczelności zbiorników bezodpływowych ani nie zawarto odniesienia do wymagań technicznych, wobec tego typu urządzeń, nie zawarto także powiązania minimalnej częstotliwości opróżniania zbiorników bezodpływowych z ilością zużytej wody i pojemnością zbiornika. W ww. dokumencie nie unormowano w sposób precyzyjny i jednoznaczny częstotliwości pozbywania się nieczystości ciekłych, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 194-218)

W kontrolowanym okresie Gmina prowadziła ewidencję, o której mowa w art. 3 ust. 3 ucpg w formie elektronicznej z wykorzystaniem arkusza w programie Excel. Obejmowała ona takie dane jak lokalizacja zbiornika bezodpływowego/przydomowej oczyszczalni ścieków (adres, nr działki), jego pojemność, częstotliwość wywozu, informację o zawarciu umowy i osobie deklarującej, ponieważ ww. informacje ewidencjonowano na podstawie deklaracji/oświadczeń składanych przez mieszkańców. 28 grudnia 2023 r. Gmina zakupiła licencję na oprogramowanie⁴⁹, które umożliwiało m.in. prowadzenie ewidencji i gromadzenie informacji w szczególności wymaganej przepisami art. 3 ust. 3 i ust. 5 ucpg. Według informacji uzyskanej w trakcie kontroli od dostawcy oprogramowania⁵⁰, umożliwia ono przekazywanie informacji z prowadzonej ewidencji w postaci elektronicznej. Podinspektor ds. ochrony środowiska, gospodarki wodnej i leśnictwa wyjaśniła, że od 1 stycznia 2024 r., po zaimportowaniu danych z dotychczasowej ewidencji, korzysta także z ww. oprogramowania i wprowadza dane do ewidencji zarówno w ww. programie, jak i do ewidencji w programie Excel, na wypadek decyzji o nieprzedłużeniu licencji. W wyniku przeprowadzonych oględzin oprogramowania oraz informacji uzyskanej od jego dostawcy ustalono, że umożliwiało ono prowadzenie ewidencji w szczególności wymaganej przepisami art. 3 ust. 3 i ust. 5 ucpg. Według stanu na 6 lutego 2025 r. w ewidencji prowadzonej z wykorzystaniem arkusza Excel ujęto 371 szamb i 81 przydomowych oczyszczalni ścieków, a w zakupionym oprogramowaniu ujęto: 368 szamb i 87 przydomowych oczyszczalni ścieków, 545 właścicieli nieruchomości, trzy osoby zameldowane i dziewięć zamieszkałych, 461 nieruchomości, cztery podpisane umowy i jedną zakończoną kontrolę. Ponieważ prowadzona w Urzędzie ewidencja nie umożliwiała odtworzenia danych z lat poprzednich, brak było możliwości ustalenia ww. danych na koniec lat 2022-2024. Podinspektor ds. ochrony środowiska, gospodarki wodnej i leśnictwa prowadząca ewidencję oraz Burmistrz wyjaśnili, że dane z tej ewidencji wykorzystywane były do planowania

⁴⁸ Uchwała Nr XXIII/141/220 Rady Miejskiej z 13 listopada 2020 r., ze zmianami wprowadzonymi uchwałami Nr XLIV/290/2022 z 30 marca 2022 r. oraz LV/369/2023 z 16 marca 2023 r., dalej: Regulamin czystości i porządku.

⁴⁹ Na okres 12 miesięcy od 1 stycznia 2024 r., a następnie 15 stycznia 2025 r. zawarta została umowa licencyjna Nr ZPU.271.1.16.2025JC od 15 stycznia 2025 r. na 12 miesięcy.

⁵⁰ Na podstawie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK.

kontroli oraz podczas kontroli zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków. Ewidencja nie zawierała aktualnych informacji, o których mowa w art. 3 ust. 3 pkt 4 i ust. 5 ucp, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 411-469, 507-510, 1189-1191, 1197)

Zarządzeniem Nr 112/2024 z 25 października 2024 r.⁵¹ Burmistrz postanowił o przeprowadzeniu kontroli zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków na nieruchomościach położonych na terenie gminy Chociwel oraz ustalił plan kontroli i ich zakres⁵². W zarządzeniu określony został także wzór upoważnienia do przeprowadzenia kontroli i protokołu kontroli. Poza ww. zarządzeniem nie ustanowiono w Urzędzie procedur i regulacji wewnętrznych dotyczących sposobu sprawowania nadzoru nad gospodarką wodno-ściekową na terenach nieskanalizowanych, a także określających sposób wykonywania kontroli w tym obszarze w latach 2022-2025. Ww. zarządzenie zostało wydane po upływie 807 dni od wejścia w życie przepisów nakazujących przeprowadzanie ww. kontroli na podstawie planu (art. 6 ust. 5a ucp), plan kontroli nie określał wykazu podmiotów podlegających kontroli w okresie kontrolowanym oraz nie był realizowany do czasu kontroli NIK, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 219-223)

W latach 2022-2024 przeprowadzono w Gminie siedem kontroli, o których mowa w art. 6 ust. 5a ucp⁵³, z tego jedną w 2023 r. i sześć w 2024 r. (poza planem kontroli). Polegały one na wezwaniu właścicieli nieruchomości m.in. do okazania umów korzystania z usług wywozu nieczystości ciekłych oraz dowodów uiszczenia opłat za wywóz. Podinspektor ds. ochrony środowiska gospodarki wodnej i leśnictwa wyjaśniła: *zazwyczaj wzywałam mieszkańców do przedłożenia dokumentów lub jechałam na miejsce, w zależności od tego czego dotyczyło zgłoszenie. Podstawą podjęcia kontroli przeprowadzanych z wykorzystaniem zakupionego oprogramowania była potrzeba przećwiczenia działania tego systemu i do kontroli wybrani zostali pracownicy Urzędu. W innych przypadkach podstawą do wszczęcia kontroli były sygnały i zgłoszenia od mieszkańców Gminy.*

W wyniku przeprowadzonych kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości. W toku prowadzonych kontroli nie była weryfikowana częstotliwość wywozu szamb, przy uwzględnieniu pojemności zbiornika na nieczystości ciekłe i zużycia wody na danej nieruchomości oraz nie sprawdzano szczelności szamb. Weryfikacji przez służby gminne nie podlegała jakość oczyszczenia ścieków odprowadzanych z przydomowych oczyszczalni ścieków ani nie zlecano przeprowadzenia takiej weryfikacji innym organom lub inspekcjom.

Podinspektor ds. ochrony środowiska, gospodarki wodnej i leśnictwa wyjaśniła, *w niektórych przypadkach prosiłam mailowo o podanie przez WiK (...) zużycia wody w nieruchomości. Nie drukowałam tych maili. Później WiK nie przekazywał mi takich danych ze względu na RODO. Nie sprawdzałam szczelności zbiorników, ponieważ nie mam takich możliwości, w tym odpowiedniego sprzętu.*

⁵¹ W sprawie przeprowadzenia kontroli zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków na nieruchomościach położonych na terenie gminy Chociwel, dalej: Zarządzenie Nr 112/2024.

⁵² Posiadanie przez właściciela nieruchomości umowy w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych lub osadników w instalacjach przydomowych oczyszczalni ścieków i transportu nieczystości ciekłych oraz dowodów uiszczenia opłat za ww. usługi.

⁵³ Posiadania umów i dowodów uiszczenia opłat za usługi.

Burmistrz wyjaśnił: *podczas kontroli weryfikowana była częstotliwość wywozu nieczystości ciekłych (...) Nie sprawdzano szczelności szamb z powodu braku sprzętu. (...). Zakres kontroli przydomowych oczyszczalni ścieków polegał na weryfikacji częstotliwości opróżniania osadników dotyczył weryfikacji instrukcji eksploatacji, jeśli właściciel nieruchomości taką posiadał. Podczas kontroli weryfikowano czy usługi opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych świadczą podmioty posiadające wymagane zezwolenia na prowadzenie działalności na terenie gminy Chociwel.*

Od wejścia w życie 9 sierpnia 2022 r. przepisów art. 6 ust. 5aa ucp, Burmistrz nie zapewnił przeprowadzenia ww. kontroli, co najmniej raz na dwa lata, zgodnie z planem kontroli, a kontrole przeprowadzone poza planem zostały zrealizowane i udokumentowane nie w pełni rzetelnie, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości.*

(akta kontroli str. 219-224, 898-899, 1200-1238, 1189-1191, 1624-1630)

W trakcie kontroli NIK rozpoczęto na terenie Gminy kontrole sprawdzające opróżnianie szamb z nieczystości ciekłych oraz osadników w przydomowych oczyszczalni ścieków. 18 lutego 2025 r. skierowano do właścicieli nieruchomości położonych w miejscowości Bobrowniki 46 wezwań do okazania za okres 12 miesięcy umowy korzystania z usług wywozu nieczystości ciekłych, dowodów uiszczenia opłat za wywóz nieczystości ciekłych i faktur za wodę. Do 18 kwietnia 2025 r. w wyniku przeprowadzonych postępowań sporządzono 37 protokołów z kontroli, spośród których 20 (54%) zakończyło się wynikiem pozytywnym, a 17 (46%) negatywnym⁵⁴. Pozostałe postępowania były w toku. Burmistrz wyjaśnił, że: *ustalając pozytywny lub negatywny wynik kontroli sposobu postępowania z nieczystościami ciekłymi wzięto pod uwagę ilość i częstość opróżniania zbiorników oraz ilość pobranej wody.*

W przypadku negatywnych wyników kontroli w ośmiu protokołach zalecono częstsze wywozy nieczystości ciekłych, zaleceń (sankcji) nie wskazano w dziewięciu protokołach, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości.* W żadnym z przypadków kontroli zakończonej wynikiem negatywnym nie podjęto działań w celu ukarania właścicieli lub użytkowników nieruchomości, w szczególności w przypadkach, gdy nie udokumentowano sposobu postępowania z nieczystościami ciekłymi w okresie 12 miesięcy przed otrzymaniem wezwania do kontroli. Burmistrz wyjaśnił: *(...) podjęto decyzję o nałożeniu na nich sankcji, których wykonanie będzie weryfikowane i jeżeli nie zajdzie poprawa zostaną nałożone kary.* 16 kwietnia 2025 r. skierowano kolejnych 95 wezwań do właścicieli nieruchomości z miejscowości Bród, Zabrodzie, Długie i Płatkowo.

(akta kontroli str. 1755, 1757-1758, 1761-1833, 1840-1843)

Prowadzone w 2025 r. kontrole nie objęły wszystkich nieruchomości położonych na terenie ww. nieskanalizowanych miejscowości, w szczególności nie przesłano wezwań do co najmniej: 20 właścicieli nieruchomości położonych w miejscowości Bród, do trzech w miejscowości Zabrodzie, do 21 w miejscowości Długie i do dwóch w miejscowości Płatkowo. Burmistrz wyjaśnił: *w pierwszej kolejności wezwania zostały wysłane do właścicieli ujętych w gminnej ewidencji zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków. Nieuwzględnione adresy zostaną wezwane w późniejszym czasie.*

(akta kontroli str. 1759-1760, 1840)

⁵⁴ Przyczynami negatywnego wyniku kontroli były: zbyt mała ilość wywożonych nieczystości ciekłych w porównaniu z ilością pobranej wody, nieprzedłożenie wymaganych dokumentów lub niepełna dokumentacja.

We wzorze protokołu kontroli, stanowiącym załącznik nr 3 do Zarządzenia Nr 112/2024 przewidziano wskazanie jedynie daty ostatniego wywozu nieczystości ciekłych z kontrolowanej nieruchomości, a nie wyników sprawdzenia częstotliwości pozbywania się nieczystości ciekłych, pomimo iż jako jej przedmiot wskazano m.in. przestrzeganie częstotliwości opróżniania zbiorników bezodpływowych lub osadników w instalacjach przydomowych oczyszczalni ścieków, co może ograniczać skuteczność kontroli. Zdaniem NIK sam fakt zawarcia umów na wywóz nieczystości ciekłych lub osadów ściekowych z oczyszczalni przydomowych, nie jest równoznaczny z prawidłową obsługą instalacji do gromadzenia lub oczyszczania ścieków. Istotne jest, czy nieczystości ciekłe wytworzone na terenach nieskanalizowanych trafiają do oczyszczenia, a nieruchomości objęte umowami są wyposażone w szczelne instalacje i ich właściciele nie pozbywają się ścieków w sposób nielegalny, a przydomowe oczyszczalnie należycie oczyszczają ścieki.

Burmistrz wyjaśnił, że wzór protokołu przeprowadzenia kontroli przygotowano na podstawie wzoru protokołu z posiadanego oprogramowania, jednakże podczas kontroli weryfikowana jest częstotliwość wywozu nieczystości na podstawie przedstawionych dokumentów przez osoby kontrolowane⁵⁵.

(akta kontroli str. 222, 1189-1191, 1761-1833)

W latach 2022-2025 Gmina nie organizowała opróżniania zbiorników bezodpływowych i osadników w instalacjach przydomowych oczyszczalni ścieków, w przypadku właścicieli nieruchomości, którzy nie zawarli umów na wywóz nieczystości ciekłych i nie przejmowała od właścicieli nieruchomości wszystkich albo niektórych obowiązków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 3b ucpg w zakresie pozbywania się nieczystości ciekłych. Gmina nie posiadała umowy z przedsiębiorcą świadczącym lub mogącym świadczyć takie usługi, ale była współlnikiem w Spółce, która mogła świadczyć tego typu usługi.

(akta kontroli str. 1189-1191)

W latach 2022-2025 Gmina nie prowadziła działań edukacyjno- informacyjnych na temat obowiązków właścicieli nieruchomości na terenach nieskanalizowanych, jak wyjaśnił Burmistrz ze względu na ograniczenia finansowe.

(akta kontroli str. 1190)

Według przedłożonych przez kontrolowaną jednostkę danych, wielkość zużycia wody na nieskanalizowanych obszarach Gminy wynosiła: 149 962 m³ w 2022 r. 154 247 m³ w 2023 r. i 134 923 m³ w 2024 r., a ilość odebranych i dostarczonych do stacji zlewnych w tych latach nieczystości ciekłych odpowiednio: 16 490 m³ (dziewięciokrotnie mniej), 17 115 m³ (dziewięciokrotnie mniej) oraz 19 592 m³ (siedmiokrotnie mniej). Burmistrz wyjaśnił: *W latach 2022-2025 nie analizowano przyczyny tak dużej różnicy pomiędzy ilością pobranej wody, a ilością odbieranych nieczystości ciekłych.*

W Gminie nie ustalono wielkości bezzwrotnego zużycia wody. Przyjmując bezzwrotne zużycie na poziomie 20%, na terenach nieskanalizowanych mogło powstać w ww. latach odpowiednio 119 970 m³, 123 398 m³ oraz 107 939 m³ nieczystości ciekłych. Powyższe dane mogą wskazywać na odprowadzenie do środowiska nieoczyszczonych nieczystości ciekłych w ilości 103 480 m³ w 2022 r., 106 283 m³ w 2023 r. i 88 346 m³ w 2024 r. (tj. ogółem 298 109 m³)

⁵⁵ Częstotliwość wywozu nieczystości ciekłych była sprawdzana podczas kontroli prowadzonych w 2025 r.

w związku z nieszczelnymi zbiornikami bezodpływowymi lub nielegalnym pozbywaniem się nieczystości ciekłych z tych zbiorników.

Według udostępnionych przez kontrolowaną jednostkę na potrzeby kontroli danych, w latach 2022-2024 średnia ilość nieczystości ciekłych odebrana z jednego zbiornika bezodpływowego na terenie miasta wyniosła odpowiednio: 174,5 m³, 167 m³ i 243,9 m³, a na pozostałym terenie Gminy ok. dziesięciokrotnie mniej, tj. odpowiednio 16,7 m³, 17 m³, 26 m³. Wskazuje to na potrzebę wzmocnienia nadzoru nad postępowaniem z nieczystościami ciekłymi na terenach wiejskich. Niezwykle istotną kwestią jest zapewnienie, aby nieczystości ciekłe powstałe na terenach nieskanalizowanych były skutecznie usuwane i oczyszczane i nie trafiały do środowiska w stanie nieoczyszczonym. Temu służyć ma m.in. skuteczny nadzór sprawowany nad przestrzeganiem obowiązków przez właścicieli i użytkowników nieruchomości niepodłączonych do sieci kanalizacyjnej.

(akta kontroli str. 3-4, 173-184, 1199c, 1716, 1729-1734)

Gmina nie dysponowała danymi o nieruchomościach, które nie były podłączone do sieci kanalizacji, ani nie były wyposażone w zbiornik bezodpływowy lub przydomową oczyszczalnię ścieków.

(akta kontroli str. 3-4)

Realizując obowiązek określony w art. 3 ust. 5 i 6 ucpg Burmistrz zapewnił sporządzenie i terminowe przekazanie ZWIOŚ i Dyrektorowi Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Szczecinie⁵⁶ PGW WP sprawozdania dotyczącego gospodarowania nieczystościami ciekłymi za 2023 r. i za 2024 r. Sprawozdania zostały sporządzone zgodnie ze wzorem określonym przez Wody Polskie⁵⁷. Sprawozdania zawierały dane wymagane przepisami art. 3 ust. 5 ucpg, z wyjątkiem informacji o liczbie właścicieli nieruchomości, od których odebrano nieczystości ciekłe, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*. Brak było możliwości zweryfikowania rzetelności danych zawartych w sprawozdaniu dotyczących liczby zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków, ponieważ nie było możliwe odtworzenie ich liczby na 31 grudnia 2023 r. i 2024 r. Dane dotyczące ilości nieczystości ciekłych odebranych z obszary Gminy były zgodne ze wykazanymi przez przedsiębiorców w sprawozdaniach kwartalnych.

(akta kontroli str. 179-184, 224-240, 773, 1237-1238, 1284-1284a, 1739-1756)

W ankiecie sprawozdawczej udostępnionej do wypełnienia przez Wody Polskie, w celu realizacji przez gminy obowiązku określonego przepisami art. 3 ust. 5 ucpg, ujęte były także informacje niewymagane ww. przepisami, takie jak liczba nieruchomości wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe i przydomowe; całkowita ilość ścieków powstających w całej gminie oraz nazwy i adresy oczyszczalni ścieków, do których dostarczono nieczystości ciekłe. Prezes Wód Polskich wyjaśniła, że ankietę sprawozdawczą powstała we współpracy z Głównym Inspektorem Ochrony Środowiska. Jest to pomocniczy wzór sprawozdania, mający na celu ułatwienie gminom spełnienia obowiązku sprawozdawczego oraz umożliwienie skuteczniejszej analizy zebranych danych. Ustawodawca nie przewidział jednolitego wzoru sprawozdania wskazując

⁵⁶ Dalej: RZGW.

⁵⁷ Zamieszczonym pod adresem <https://www.gov.pl/web/wody-polskie-szczecin/przypominamy-o-zblizajacym-sie-ostatecznym-terminie-na-przekazanie-sprawozdan-z-gospodarowania-nieczystosciami-cieklymi> oraz <https://www.gov.pl/web/wody-polskie/sprawozdanie-dotyczace-gospodarowania-nieczystosciami-cieklymi>.

jedynie zakres danych, które wójt, burmistrz lub prezydent miasta mają przekazać właściwemu wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska i właściwemu dyrektorowi regionalnego zarządu gospodarki wodnej. W związku z powyższym, we wzorze ankiety ujęto także dodatkowe informacje, które choć nie są wymagane przepisami, mogą wspierać analizę i monitorowanie sytuacji w zakresie gospodarki ściekowej. Nawiązując do powyższego, wypełnianie kolumn, których treść nie została wymieniona w ustawie, nie jest obligatoryjne, o czym Wody Polskie informują, zaś same dane mają charakter pomocniczy i służą lepszemu zrozumieniu kwestii związanych z gospodarką wodnościekową w gminach.

(akta kontroli str. 224-240, 1739-1754, 1853-1859)

Działając na podstawie art. 7 ust. 3a ucpg Rada Miejska określiła⁵⁸ wymagania, jakie powinien spełniać przedsiębiorca ubiegający się o uzyskanie zezwolenia na opróżnianie zbiorników bezodpływowych i transport nieczystości ciekłych. Uchwała określała wymagania wskazane w ówczesnie obowiązującym rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 14 marca 2012 r. w sprawie szczegółowego sposobu określania wymagań, jakie powinien spełniać przedsiębiorca ubiegający się o uzyskanie zezwolenia w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych⁵⁹, a także wymagania w odniesieniu do wniosku o uzyskanie zezwolenia, do personelu realizującego usługi, technologii świadczenia usług oraz prowadzenia i archiwizowania obowiązującej dokumentacji. Po nowelizacji przepisów ucpg w zakresie objęcia pozwoleniem opróżniania osadników w instalacjach przydomowych oczyszczalni ścieków, Burmistrz nie skierował pod obrady Rady Miejskiej nowego projektu uchwały określającego wymagania, jakie powinien spełniać przedsiębiorca ubiegający się o uzyskanie zezwolenia na opróżnianie zbiorników bezodpływowych lub osadników w instalacjach przydomowych oczyszczalni ścieków i transport nieczystości ciekłych, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 161-164, 1182-1191)

Burmistrz wydał ogółem dziewięć zezwoleń na świadczenie usług opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych, w tym w latach 2022-2025 dwa zezwolenia⁶⁰ oraz dokonał zmiany jednego⁶¹. W kontrolowanym okresie nie cofnięto żadnego z zezwoleń.

W wyniku badania prawidłowości wydania ww. dwóch zezwoleń stwierdzono, że:

- zezwoleń udzielono na podstawie wniosków spełniających wymagania określone w art. 8 ust 1-2a ucpg⁶²;
- zezwolenia zawierały elementy wymagane przepisami art. 9 ust. 1-1aa ucpg oraz wydane zostały na okres 10 lat, co było zgodne z art. 9 ust. 1b ucpg;
- zezwolenia wydano z uwzględnieniem wymogów wynikających z ówczesnie obowiązującej uchwały Nr XVIII/142/12, z wyjątkiem nieudokumentowania przez obu przedsiębiorców posiadania wydzielonego miejsca do czasowego magazynowania nieczystości ciekłych oraz w przypadku zezwolenia

⁵⁸ Uchwałą Nr XVIII/142/12 z 26 września 2012 r., dalej: uchwała Nr XVIII/142/12.

⁵⁹ Dz. U. poz. 299, uchylone z dniem 9 lutego 2023 r.

⁶⁰ OŚR.6233.1.2022.JC z 6 lipca 2022 r. oraz OŚR.6233.3.2023.JC z 6 października 2023 r.

⁶¹ Decyzja OŚR.6233.1.1.2023.JC z 21 czerwca 2023 r. zmieniająca decyzję nr OŚR.6233.3.5.2020.JC z 9 września 2020 r. poprzez dopisanie dodatkowej stacji zlewnej, do której będą transportowane nieczystości ciekłe z terenu gminy. Zarządzający stacją zlewną potwierdził możliwość przyjęcia nieczystości ciekłych.

⁶² W przypadku sprawy OŚR.6233.1.2022.JC po wezwaniu do usunięcia braków formalnych wniosku, zgodnie z art. 8a ust. 1 pkt 1 ucpg.

OŚR.6233.1.2022.JC spełnienia przez posiadany przez przedsiębiorcę pojazd wymagań technicznych i warunków dopuszczenia do ruchu, tj. wymogów określonych w § 3 pkt 2 i § 4 pkt 1 lit. d) uchwały Nr XVIII/142/12, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 161-164, 477-506, 1197)

Przed wydaniem zezwoleń Burmistrz nie korzystał z uprawnień określonych w art. 8a ust. 1 pkt 2 ucp, tj. możliwości dokonania kontrolnego sprawdzenia faktów podanych we wniosku o udzielenie zezwolenia w celu stwierdzenia, czy przedsiębiorca spełnia warunki wykonywania działalności objętej zezwoleniem. Nie kontrolowano również działalności przedsiębiorców po wydaniu zezwoleń. W kontrolowanym okresie nie nakładano kar na przedsiębiorców prowadzących ww. działalność.

Według wyjaśnień Burmistrza nie korzystano z możliwości dokonania kontroli sprawdzenia faktów podanych przez przedsiębiorców we wnioskach o wydanie zezwoleń, ze względu na duży zakres obowiązków pracownika zajmującego się przygotowaniem decyzji w sprawie udzielenia zezwoleń. Burmistrz wyjaśnił, że w latach 2022-2025 nie nakładano kar na przedsiębiorców świadczących na terenie gminy usługi opróżniania zbiorników bezodpływowych lub osadników w istniejących przydomowych oczyszczalni ścieków i transportu nieczystości ciekłych oraz nie prowadzono kontroli ww. przedsiębiorców ze względu na brak sygnałów o nieprawidłowościach. Nieprowadzenie kontroli wynikało również z braków kadrowych.

(akta kontroli str. 503, 505, 1190, 1738)

Do czasu kontroli NIK⁶³ Burmistrz nie prowadził ewidencji udzielonych i cofniętych zezwoleń na opróżnianie zbiorników bezodpływowych lub osadników w instalacjach przydomowych oczyszczalni ścieków i transportu nieczystości ciekłych oraz nie udostępnił w formie elektronicznej na stronach internetowych Urzędu wzoru wniosku o udzielenie ww. zezwolenia, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Burmistrz wyjaśnił, że latach 2022-2025 Gmina nie uzyskała informacji lub sygnałów dotyczących świadczenia usług przez podmioty nieposiadające wymaganych zezwoleń lub nielegalnego pozbywania się nieczystości ciekłych.

(akta kontroli str. 172, 399, 401-410)

Według kwartalnych sprawozdań otrzymanych przez Gminę od przedsiębiorców prowadzących działalność w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych wszystkie odebrane przez nich nieczystości ciekłe zostały przekazane do stacji zlewnych⁶⁴. W sprawie nadzoru nad przekazywaniem odebranych nieczystości do stacji zlewnych Burmistrz wyjaśnił: *Gmina (...) stara się prowadzić nadzór (...), jednakże ze względów kadrowych i dużej ilości zadań może być to nie do końca dokładne*.

(akta kontroli str. 1190, 1282-1284, 1285-1393, 1648)

Ze względu na sposób ewidencjonowania przez Spółkę w latach 2022-2024 nieczystości ciekłych przywożonych przez przedsiębiorców do stacji zlewnej, brak było możliwości zweryfikowania, czy nieczystości ciekłe z nieruchomości

⁶³ Tj. do 5 lutego 2025 r.

⁶⁴ Według przekazanych sprawozdań przedsiębiorcy z nieruchomości nieskanalizowanych z terenu gminy Chociwel w 2022 r. odebrali 16 164,04 m³ nieczystości i przekazali je do stacji zlewnych, w 2023 r. odebrali 15 031,64 m³ i przekazali je do stacji, a w 2024 r. odebrali 15 656,44 m³ i przekazali do stacji zlewnych.

wskazanych w wykazach dołączanych do sprawozdań kwartalnych zostały przekazane do stacji zlewnej.

(akta kontroli str. 849)

Na podstawie dokumentacji z przeprowadzonych przez Gminę kontroli sposobu postępowania przez mieszkańców z nieczystościami ciekłymi, podczas kontroli NIK stwierdzono trzy przypadki, że wywóz nieczystości ciekłych wynikający z potwierdzeń przedłożonych przez kontrolowanych, nie został ujęty we właściwym sprawozdaniu kwartalnym podmiotu odbierającego nieczystości ciekłe. Powyższe wskazuje na potrzebę wzmocnienia nadzoru w tym zakresie.

(akta kontroli str. 1200-1203)

Podinspektor ds. ochrony środowiska, gospodarki wodnej i leśnictwa wyjaśniła, że sprawozdania kwartalne przedsiębiorców wykorzystywała do zliczania ilości nieczystości ciekłych w sprawozdawczości.

(akta kontroli str. 1237)

Nie zapewniono rzetelnej weryfikacji prawidłowości, rzetelności i terminowości sporządzenia sprawozdań złożonych przez przedsiębiorców prowadzących działalność w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych oraz nie wyegzekwowano złożenia jednego sprawozdania, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 866- 870, 890, 896, 1237, 1282-1393)

W myśl przepisów art. 9p pkt 1 ucpg w celu weryfikacji danych zawartych w sprawozdaniu, o którym mowa w art. 9o ust. 1 ww. ustawy, wójt, burmistrz lub prezydent miasta może zobowiązać podmiot prowadzący działalność w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych do okazania dokumentacji, na podstawie której są sporządzane dokumenty. W latach 2022-2025 nie korzystano z tego uprawnienia, w celu weryfikacji danych zawartych w otrzymywanych sprawozdaniach. Burmistrz wyjaśnił: *Gmina (...) nie korzystała z uprawnień do weryfikacji danych zawartych w sprawozdaniach, ponieważ nie stwierdzono takiej potrzeby*.

(akta kontroli str. 870)

3. Na skanalizowanych terenach Gminy zamieszkiwało w latach 2022-2024⁶⁵ odpowiednio: 53,5%, 53,7% i 53,4% mieszkańców. Gmina nie posiadała danych o liczbie nieruchomości niepodłączonych do istniejącej gminnej sieci kanalizacji oraz o nieruchomościach z których wywożono nieczystości ciekłe pomimo podłączenia do sieci kanalizacji. Według ustaleń kontroli NIK takich nieruchomości było, co najmniej 12. W latach 2022-2024 Burmistrz nie sprawował rzetelnie nadzoru nad realizacją określonego w art. 5 ust. 1 pkt 2 ucpg obowiązku przyłączenia nieruchomości do istniejącej sieci kanalizacyjnej i nie wszczynał postępowań administracyjnych zmierzających do wydania decyzji nakazującej właścicielowi nieruchomości wykonanie obowiązku podłączenia nieruchomości do istniejącej sieci kanalizacyjnej, o którym mowa w art. 5 ust. 7 ucpg, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 3-4, 786-791, 1245-1272, 1285-1393, 1466-1489)

Gmina nie ustanowiła mechanizmów wsparcia finansowego dotyczącego wykonania przyłączy nieruchomości do istniejącej sieci kanalizacyjnej. Burmistrz wyjaśnił, że: *Przyczyną nie podjęcia takiego działania było ponoszenie bardzo dużych kosztów na modernizację oczyszczalni ścieków w Chociwlu i ograniczony*

⁶⁵ Stan na 31 grudnia.

budżet. Gmina (...) rozważy takie wsparcie dla mieszkańców w przyszłości, jeśli stan finansowy jednostki na to pozwoli.

(akta kontroli str. 1648)

4. W § 10 umowy nr 1/2000, dotyczącej powierzenia WiK świadczenia usług użyteczności publicznej w zakresie dostarczania wody oraz ciągłego odprowadzania i oczyszczania powstających ścieków bytowo-gospodarczych, za pomocą urządzeń i sieci wodociągów i kanalizacji oddanych Spółce do użytkowania, zawarto uprawnienie Gminy do kontroli wykonywania przez Spółkę zleconych usług komunalnych w siedzibie i zakładach Spółki oraz prawidłowości utrzymania i eksploatacji oddanych do użytkowania urządzeń, obiektów i instalacji służących świadczeniu usług. Gmina nie posiadała procedur określających zasady i zakres sprawowania nadzoru nad działalnością Spółki w zakresie realizacji zadań Gminy.

W sprawie sposobu nadzorowania przez Gminę realizacji przez Spółkę zadań wynikających z ww. umowy, Burmistrz wyjaśnił: *działalność Spółki w zakresie realizacji obowiązków określonych w pozwoleniu na zbiorowe odprowadzenie ścieków, a także realizacji obowiązków związanych z utrzymaniem sieci kanalizacji oraz innych obowiązków mających wpływ na stan wód powierzchniowych, powierzonych do realizacji umową z 19 czerwca 2000 r. nadzorowano poprzez liczne spotkania i rozmowy przeprowadzane z Prezesem Zarządu Spółki, a także podczas posiedzeń Zarządu Spółki.*

(akta kontroli str. 166-172, 517, 547-587, 725, 1537-1538)

W latach 2022-2025 Burmistrz nie korzystał z uprawnienia określonego w art. 18e ust. 1 uo z wzmianką do kontroli działalności gospodarczej przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjnego w zakresie zgodności wykonywanej działalności z udzielonym zezwoleniem.

Burmistrz wyjaśnił: *Kontrola nie odbyła się, gdyż Gmina jest współnikiem Spółki, w związku z czym pełni nadzór właścicielski nad bieżącą działalnością Spółki, w tym w szczególności nad podejmowanymi przez Spółkę działaniami inwestycyjnymi, mającymi na celu w szczególności właściwe wypełnianie zadań z zakresu zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków. W wyniku ww. nadzoru organ Gminy nie powziął informacji uzasadniających wszczęcie kontroli (...).*

(akta kontroli str. 517, 725)

Pomimo prowadzonego nadzoru nad WiK w latach 2022-2025, we wskazany przez Burmistrza w wyjaśnieniach sposób, wystąpiły nieprawidłowości w działalności Spółki, o czym poinformował Burmistrza ZWIOŚ⁶⁶ oraz wykazała kontrola NIK. Wskazuje to na ograniczoną skuteczność przyjętego sposobu nadzoru. Zagadnienie to opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Burmistrz wystąpił⁶⁷ do Spółki o przekazanie informacji o podjętych działaniach i dokonanych naprawach wykonanych po kontroli przeprowadzonej przez WIOŚ. Prezes WiK w udzielonej odpowiedzi wskazał, że nieprawidłowości dotyczą w szczególności zdarzeń, związanych ze stanem technicznym wykorzystywanej infrastruktury.

(akta kontroli str. 543-545, 715, 747)

Burmistrz poinformował WIOŚ o dokonaniu weryfikacji wyeliminowania przez Spółkę nieprawidłowości oraz o prowadzeniu prac modernizacyjnych na terenie oczyszczalni w Chociwlu w ramach inwestycji gminnej pn. „Przebudowa

⁶⁶ Pismo WI.7023.3.34.2023.SWI z 29 listopada 2023 r.

⁶⁷ Pismo OŚR.1431.32.2023.JC z 7 grudnia 2023 r.

i rozbudowa oczyszczalni ścieków w Chociwlu wraz z infrastrukturą techniczną i zagospodarowaniem terenu”, a zakończenie tych prac spowoduje osiągnięcie oczekiwanych standardów.

(akta kontroli str. 546, 715, 747)

W latach 2022-2025 Gmina nie nadzorowała realizacji przez Spółkę obowiązków określonych w regulaminie dostarczania wody i odprowadzania ścieków na terenie gminy⁶⁸, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 517, 518-527, 725, 725, 766)

W badanym okresie do Urzędu nie wpływały skargi i wnioski w zakresie stosowania zapisów pozwolenia na zbiorowe odprowadzanie ścieków, regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków na terenie Gminy oraz warunków umów zawartych z WiK.

(akta kontroli str. 160)

5. Gmina nie posiadała opracowanych procedur dotyczących postępowania w przypadku zagrożenia związanego ze skażeniem lub zanieczyszczeniem wód powierzchniowych, w tym rzeki Krąpiel i jej dopływów. Burmistrz wyjaśnił: *Plany zarządzania kryzysowego opracowywane są na podstawie zaleceń Wojewody Zachodniopomorskiego. Skażenie lub zanieczyszczenie wód powierzchniowych nie było ujęte w katalogu zagrożeń będącym załącznikiem do tych zaleceń. W związku z brakiem historycznie udokumentowanych sytuacji, w których wystąpiło skażenie lub zanieczyszczenie wód powierzchniowych na terenie gminy Chociwel, Urząd (...) nie posiada opracowanych procedur zarządzania kryzysowego, utworzonych na wypadek zaistnienia powyższej sytuacji. Nie posiada również rejestru odnotowującego tego typu sytuacje.*

(akta kontroli str. 511, 513)

W latach 2022-2025 Gmina nie posiadała Gminnego Planu Zarządzania Kryzysowego, o którym mowa w art. 5 ustawy o zarządzaniu kryzysowym, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 728-740)

Według informacji uzyskanych od Wojewody Zachodniopomorskiego⁶⁹, na podstawie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit f ustawy o NIK, w katalogu zagrożeń zawartym w Wojewódzkim Planie Zarządzania Kryzysowego ujęto zagrożenie KZ-4 *Skażenie chemiczne na wodach*, w tym wyodrębniono skażenie chemiczne na wodach śródlądowych (rzeki, jeziora i inne akweny wodne). Zgodnie z art. 17 ust. 2 pkt 2 lit c i d ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym⁷⁰, wydawanie organom gminy zaleceń do gminnego planu zarządzania kryzysowego oraz zatwierdzanie gminnego planu zarządzania kryzysowego należy do zadań Starosty. Wojewoda poinformował, że *w latach 2022-2025 nie otrzymano zgłoszeń dotyczących sytuacji kryzysowych na rzece Inie lub jej dopływach*.

(akta kontroli str. 730-740, 1606, 1611-1621)

Mimo wystąpienia zanieczyszczenia 25 czerwca 2023 r. wód rzeki Krąpiel, Gmina nie opracowała procedur reakcji na takie zagrożenie w przyszłości. Burmistrz wyjaśnił, *Gmina (...) nie otrzymała powiadomienia od Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Szczecinie lub Nadzoru Wodnego w Stargardzie, (...), o ujawnieniu śniętych ryb w wodach rzeki Krąpiel, na wysokości przepompowni ścieków nr 1 i 2 w Chociwlu w dniu 25 czerwca 2023 r.* Działania Burmistrza

⁶⁸ Uchwalonej uchwałą Rady Miejskiej Nr XL/244/2021z 19 listopada 2021 r.

⁶⁹ Pismo Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 5 marca 2025 r., znak: K-4.1615.3.2025.WL

⁷⁰ Dz. U. z 2023 r. poz. 122, ze zm.; dalej: ustawa o zarządzaniu kryzysowym.

po otrzymaniu informacji o wynikach kontroli przeprowadzonej przez WIOŚ, wskazujących na nieprawidłowości skutkujące zanieczyszczeniem rzeki Krąpiel 25 czerwca 2023 r. opisano w punkcie 4. niniejszego wystąpienia.

W Gminie nie zostało utworzone gminne centrum zarządzania kryzysowego⁷¹. Burmistrz wyjaśnił: *w Gminie (...) zwyczajowo przyjętym sposobem postępowania w przypadku uzyskania informacji o możliwości zanieczyszczenia lub skażenia wód powierzchniowych lub przekazania informacji o innych nieprawidłowościach było/jest, że na miejsce wskazane udawał się pracownik zatrudniony na stanowisku ds. ochrony środowiska, gospodarki wodnej i leśnictwa wraz z Zastępcą Burmistrza bądź innym pracownikiem Urzędu, aby zweryfikować pozyskane informacje. Zwyczajowo przyjęte jest także, że z oględzin sporządzana jest dokumentacja zdjęciowa i notatka służbowa.*

Służby gminne nie uczestniczyły w latach 2022-2025 w akcjach związanych z wystąpieniem zanieczyszczenia lub skażenia wód rzeki Krąpiel, zorganizowanych przez Wody Polskie, albo inne podmioty lub organy.

Zdaniem NIK brak procedur dotyczących postępowania w sytuacji skażenia lub zanieczyszczenia wód powierzchniowych może utrudnić postępowanie w sytuacji kryzysowej. Okoliczność taka wymaga podejmowania w sytuacji kryzysowej działań doraźnych, obarczonych ryzykiem błędu lub zwłoki w zapewnieniu adekwatnych sił i środków, niezbędnych do reakcji na zagrożenie.

(akta kontroli str. 715, 725-726, 741, 747, 766-767)

W latach 2022-2025 nie stwierdzono wystąpienia sytuacji bezpośredniego zagrożenia środowiska w rejonie rzeki Krąpiel, w których Burmistrz, korzystając z uprawnień określonych w art. 8a ust. 3 ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska⁷² kierowałby wnioski do ZWIOŚ o podjęcie należących do jego zadań i kompetencji działań, zmierzających do usunięcia tego zagrożenia.

(akta kontroli str. 715, 747)

6. Rada Miejska nie podejmowała uchwał, które obowiązywałyby w latach 2022-2025, dotyczących ustanowienia użytków ekologicznych w rejonie rzeki Krąpiel lub innych wód powierzchniowych na terenie gminy.

(akta kontroli str. 517, 725)

7. W Gminie podejmowano działania na rzecz ograniczenia zaśmiecania wód powierzchniowych oraz usuwano zanieczyszczenia. W latach 2022-2024, raz w roku organizowana była wspólnie z Kołem Polskiego Związku Wędkarskiego Nr 6 "Okon" w Chociwlu akcja sprzątania jeziora Starzyc (Chociwel), a w 2024 r. także jeziora Kamienny Most. Tereny rekreacyjne nie były zlokalizowane nad rzeką Krąpiel. Na terenie wokół Jeziora Starzyc, umiejscowiono kosze na śmieci, które jak wyjaśnił Burmistrz są systematycznie opróżniane przez pracowników Urzędu. W § 9 ust. 2 pkt 5 Regulaminu utrzymania czystości i porządku wskazano, że opróżnianie koszy ulicznych ma się odbywać na terenie miasta Chociwel nie rzadziej niż raz na tydzień, a na terenach wiejskich nie rzadziej niż raz na dwa tygodnie. Po imprezach masowych odpady komunalne miały być usuwane niezwłocznie po ich zakończeniu. Pracownicy zatrudnieni w Urzędzie na stanowiskach konserwatorów wyjaśnili, że cyklicznie opróżniają kosze na śmieci, co najmniej raz w tygodniu, a jeżeli jest taka potrzeba, to także częściej. Przeprowadzone 7 kwietnia 2025 r. oględziny terenów rekreacyjnych wokół

⁷¹ Zgodnie z art. 20 ust. 2 ustawy o zarządzaniu kryzysowym, w celu realizacji zadań, wójt, burmistrz, prezydent miasta może tworzyć gminne (miejskie) centra zarządzania kryzysowego.

⁷² Dz. U. z 2024 r. poz. 425.

jeziora Starzyc (Chociwel) potwierdziły, że nie były one zaśmiecone oraz wyposażone zostały w kosze na śmieci, które nie były przepełnione.

(akta kontroli str. 192-193, 200, 1530, 1633-1642, 1693-1698)

Burmistrz wyjaśnił, że w latach 2022-2024 r. prowadzono akcje edukacyjno-informacyjne w Zespole Placówek Oświatowych w Chociwlu dotyczące problemu zaśmiecania środowiska, w tym wód i terenów do nich przyległych. W wyjaśnieniach podał, że w latach 2022-2025 na terenie Gminy nie wystąpiły przypadki gromadzenia, składowania lub magazynowania odpadów w pobliżu wód powierzchniowych w miejscach do tego nieprzeznaczonych.

(akta kontroli str. 192-193, 200)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Nie zapewniono ochrony wód przed zanieczyszczeniem, poprzez wprowadzanie ścieków do ziemi z instalacji oczyszczalni ścieków w Karkowie niezdolnej, z uwagi na stan techniczny oraz uwarunkowania techniczne i technologiczne, do oczyszczania ścieków w stopniu odpowiadającym wymaganiom prawnym. Stanowiło to naruszenie przepisów art. 6 ust. 1, art. 138 ust. 1, art. 140 ust. 1 ustawy z 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska⁷³ oraz art. 83 ust. 1 upw.

Kontrola WIOŚ przeprowadzona na zlecenie NIK, na podstawie art. 12 pkt 3 ustawy o NIK wykazała, że poza terenem oczyszczalni, na jej tyłach w dole niewysokiej skarpy znajdował się kamionkowy wylot, na dnie którego była widoczna szara ciecz. Na wysokości wylotu znajdowało się rozlewisko szarej cieczy o zapachu typowym dla ścieków bytowych. Miejscami na powierzchni tej cieczy znajdował się szary połyskliwy film lub pęcherzyki powietrza. Wśród cieczy rozlewiska widoczne były fragmenty chusteczek i innych części stałych⁷⁴. Ciecz z rozlewiska spływała kanałem wokół zagłębionego terenu, a następnie betonowym przepustem na teren zadrzewiony, tworząc rozległe rozlewisko o szarej barwie z połyskującą powierzchnią i ciecz ta była odprowadzana do dalszych fragmentów terenu leśnego. Wokół rozlewiska wyczuwalny był intensywny odór typowy dla ścieków bytowych. Wśród cieczy rozlewiska widoczne były skupiska białej zbrylonej substancji. Ze względu na podmokły teren wejście w głąb terenu leśnego nie było możliwe. Według operatu wodnoprawnego, stanowiącego podstawę wydania Gminie pozwolenia wodnoprawnego z 15 kwietnia 2019 r., rów melioracyjny na działce 220/20 łączy się z rzeką Sępólna. Miejscowość Karkowo, w tym teren oczyszczalni, usytuowany jest na obszarze specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 pn. „Ostoja Ińska” o kodzie PLB 320008.

(akta kontroli str. 1860-1873, 1885-1929, 1942-1960)

Także podczas przeprowadzonych 20 marca 2025 r., w trakcie kontroli NIK, oględzin obiektów oczyszczalni ścieków typu Imhoff w Karkowie, stwierdzono przesiąkanie ze skarpy za ogrodzeniem oczyszczalni cieczy o szarym zabarwieniu

⁷³ Dz. U. z 2024 r. poz. 54 ze zm.; dalej: POŚ.

⁷⁴ Ze względu na niski poziom cieczy w rozlewisku przed wylotem ze skarpy, pobranie próbki cieczy do badań w sposób zgodny z normami nie było możliwe.

i zapachu charakterystycznym dla ścieku komunalnego, która spływała na teren otoczony obwałowaniem i wsiąkała w grunt.

(akta kontroli str. 1505-1521)

Zgodnie z art. 6 POŚ, kto podejmuje działalność mogącą negatywnie oddziaływać na środowisko jest obowiązany do zapobiegania temu oddziaływaniu, a kto podejmuje działalność, której negatywne oddziaływanie na środowisko nie jest jeszcze w pełni rozpoznane, jest obowiązany, kierując się przezornością, podjąć wszelkie możliwe środki zapobiegawcze. W myśl przepisów art. 138 ust. 1 ww. ustawy, eksploatacja instalacji oraz urządzenia zgodnie z wymaganiami ochrony środowiska jest obowiązkiem ich właściciela, chyba że wykaze on, iż władającym instalacją lub urządzeniem jest na podstawie tytułu prawnego inny podmiot. Według art. 140 ust. 1 pkt 4 POŚ, podmiot korzystający ze środowiska jest obowiązany zapewnić przestrzeganie wymagań ochrony środowiska, w szczególności przez podejmowanie działań w celu wyeliminowania lub ograniczenia szkód w środowisku, wynikających z nieprzestrzegania wymagań ochrony środowiska przez pracowników, a także podejmowania właściwych środków w celu wyeliminowania takich przypadków w przyszłości. W świetle art. 83 ust. 1 ustawy Prawo wodne wprowadzający ścieki do wód lub do ziemi są obowiązani zapewnić ochronę wód przed zanieczyszczeniem, w szczególności przez budowę i eksploatację urządzeń służących tej ochronie, a tam, gdzie jest to celowe, powtórne wykorzystanie oczyszczonych ścieków.

Burmistrz wyjaśnił: *Gmina (...) nie posiada dokumentacji technicznej istniejącej oczyszczalni ścieków w miejscowości Karkowo. Nie jesteśmy w stanie określić czy następuje przesiąkanie czy nie. (...) W chwili obecnej Gmina (...) ze względu na wyeksploatowanie instalacji i zbiornika prowadzi inwestycje polegającą na przebudowie oczyszczalni ścieków w miejscowości Karkowo.* W trakcie kontroli WIOŚ kontrolowany wyjaśnił, że zbiornik Imhoffa był traktowany jako zbiornik bezodpływowy, jednak taki zbiornik nie był ujęty w gminnej ewidencji zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków.

(akta kontroli str. 441-469, 1645, 1860-2020)

Według przedłożonej podczas kontroli WIOŚ koncepcji gospodarki ściekowej dla miejscowości Karkowo, opracowanej w 2018 r., jako stan istniejący dotyczący działki nr ewid. 220/16 podano, że posiada sieć kanalizacji sanitarnej, sieć wodociągową oraz oczyszczalnię ścieków typu Imhoff, która wymaga modernizacji. Ścieki bytowe odprowadzane są za pomocą istniejącej sieci grawitacyjnej do zbiornika przepływowego, skąd odprowadzane są poprzez staw do rowu. Na załączonym do opracowania planie sytuacyjnym oczyszczalni ścieków w Karkowie widoczne było wyprowadzenie rurociągu z obiektów oczyszczalni w miejscu, w którym podczas oględzin WIOŚ stwierdzono wylot, a w czasie oględzin NIK przesiąkanie ścieków przez skarpgę. Również w Programie Funkcjonalno-Użytkowym dla zadania „Modernizacja Oczyszczalni Ścieków w Karkowie”, opracowanym w lipcu 2024 r.⁷⁵, na załączonym do tego opracowania planie sytuacyjnym oczyszczalni ścieków w Karkowie widoczne jest wyprowadzenie rurociągu z obiektów oczyszczalni w tym miejscu. W operacie wodnoprawnym, stanowiącym podstawę wydania pozwolenia wodnoprawnego z 15 kwietnia 2019 r. w opisie stanu istniejącego wskazano, że istniejący osadnik Imhoffa na terenie działki nr ewid. 220/16 nie spełnia wymogów jakościowych oczyszczania ścieków. W związku z tym niezbędna jest rozbudowa osadnika o biologiczną oczyszczalnię ścieków typu SBR. Na załączonym do operatu

⁷⁵ Dalej: PFU.

rysunku pn. „Projekt zagospodarowania terenu, na schemacie przebiegu kanalizacji sanitarnej do i z osadnika Imhoffa” ujęte zostało wyprowadzenie rurociągu z osadnika Imhoffa i poprzez studzienkę z osadnikiem dalej na zewnątrz w dole skarpy zagłębienia terenu. Także przeprowadzone przez WIOŚ analizy otrzymanej z Wydziału Geodezji, Kartografii i Katastru Starostwa Powiatowego w Stargardzie mapy zasadniczej oraz mapy z portalu GEO-INFO 7 wykazały, że ujawniony przez WIOŚ wylot, stanowił wylot ścieków z instalacji osadnika Imhoffa zlokalizowanej na działce nr 220/16.

(akta kontroli str. 1505-1521, 1868, 1895-1929, 1931, 1957)

W trakcie kontroli WIOŚ nie przedłożono dziennika pracy oczyszczalni, sprawozdań z badań ścieków oczyszczonych odprowadzanych z oczyszczalni, wykazu ilości ścieków oczyszczonych odprowadzanych z oczyszczalni, ani kwartalnych informacji złożonych do Wód Polskich w celu ustalenia opłat za usługi wodne i Gmina nie ponosiła opłat związanych z wprowadzaniem do gruntu ścieków pochodzących z osadnika Imhoffa. Jak wyjaśniono, po przejęciu oczyszczalni Gmina nie wykonywała badań ścieków odpływających z oczyszczalni i nie usuwała zgromadzonego na dnie osadnika Imhoffa osadu.

(akta kontroli str. 1865-1868)

Według informacji uzyskanych przez NIK⁷⁶ od Prezesa WiK w sprawie przyczyn nieprzejęcia oczyszczalni przez Spółkę, brakuje szczegółowej wiedzy odnośnie istniejących tam rurociągów odprowadzających ścieki (w czym są posiadaniu, jakie są ich parametry i dokładny stan). W wyjaśnieniach podał także: *Spółka nie przejęła do eksploatacji „oczyszczalni ścieków” w m. Karkowo. Oczyszczalnia ścieków z reguły jest to zazwyczaj obiekt lub zespół obiektów służących bezpośrednio do oczyszczania ścieków. Według mojej wiedzy takiego obiektu w m. Karkowo nie ma.*

(akta kontroli str. 1845-1852)

Jakkolwiek ścieki ze zbiornika na terenie oczyszczalni typu Imhoff w Karkowie były przewożone przez WiK do oczyszczenia przez oczyszczalnię w Chociwlu, to część ścieków nadal odprowadzana była do gruntu, o czym świadczą wyniki oględzin przeprowadzonych przez NIK i przez WIOŚ. Ponadto według ustaleń kontroli WIOŚ liczba mieszkańców odprowadzających ścieki do osadnika Imhoffa wynosiła 170 w 2022 r., 168 w latach 2023-2024 i 167 w 2025 r. Ilość wody pobranej przez użytkowników nieruchomości odprowadzających ścieki do osadnika Imhoffa w okresie od 1 stycznia 2023 r. do 14 marca 2025 r. wyniosła ok. 9 795 m³, natomiast w okresie od 1 stycznia 2025 r. 25 marca 2025 r. odebrano z osadnika 1 915 m³ nieczystości ciekłych. Dane te wskazują, że jedynie część nieczystości ciekłych została przewieziona do oczyszczalni ścieków w Chociwlu. Także w pkt 1.6.3. PFU, dotyczącym stanu istniejącego wskazano, że: *miejsce Karkowo jest skanalizowane tylko w części, a ścieki dopływają rurociągami kanalizacyjnymi do istniejącego na terenie działki 220/16 osadnika Imhoffa. Ścieki z osadnika są odprowadzane do ziemi na działce o numerze geodezyjnym 220/18 oraz częściowo wywożone. Zamawiający nie posiada dokumentacji, ani informacji technicznych w zakresie istniejącego osadnika Imhoffa.* Gmina miała zatem świadomość częściowego odprowadzania nieoczyszczonych ścieków do środowiska. Do czasu kontroli Gmina nie zlikwidowała wylotu ścieków na działce o nr ewid. 220/18 obręb Karkowo, odprowadzającego ścieki z oczyszczalni ścieków typu Imhoff w Karkowie. Gmina traktowała osadnik jak zbiornik bezodpływowy, ale nie zapewniła skutecznego zabezpieczenia odprowadzania ścieków z osadnika do środowiska, ani nadzoru nad tą

⁷⁶ Na podstawie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit f ustawy o NIK.

instalacją. Po oględzinach przeprowadzonych w trakcie kontroli WIOŚ przeprowadzono prace zabezpieczające przed wypływem cieczy z odpływu wskazanego przez inspektora WIOŚ przeprowadzającego kontrolę, a Gmina zobowiązała się do regularnej kontroli skuteczności zastosowanego zabezpieczenia.

(akta kontroli str. 1505-1521, 1849-1852, 1866-1869, 1895-1929, 1974)

2. Burmistrz nie zapewnił sporządzenia Programu Ochrony Środowiska dla Gminy obowiązującego od 2024 r., tj. po okresie obowiązywania Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Chociwel na lata 2016- 2019 z perspektywą na lata 2020–2023. Obowiązek sporządzenia gminnego planu ochrony środowiska, w celu realizacji polityki ochrony środowiska, nakłada na organ wykonawczy gminy art. 17 ust. 1 POŚ. Skutkowało to nieuchwaleniem takiego programu przez Radę Miejską oraz brakiem kierunków ochrony środowiska w Gminie w odniesieniu m.in. do gospodarki wodno-ściekowej.

Burmistrz wyjaśnił: *nie zapewniłem sporządzenia Programu ze względów finansowych. W tych latach rozpoczęto i kontynuowano inwestycję pn. Modernizacja Oczyszczalni Ścieków w Chociwlu, która rozpoczęła się w 2022 r. a zakończyła się w styczniu 2025 r. Koszt przedmiotowego zadania to ponad 20 mln złotych, tym samym budżet został na tyle obciążony, że mieliśmy jako Gmina ograniczenia w wydatkowaniu środków na inne zadania.*

(akta kontroli str. 1194-1197)

3. Burmistrz nie sporządził w kontrolowanym przez NIK okresie raportów z wykonania Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Chociwel na lata 2016-2019 z perspektywą na lata 2020–2023, pomimo iż zgodnie z art. 18 ust. 2 POŚ, organ wykonawczy gminy zobowiązany jest do sporządzenia co dwa lata raportów z wykonania programów ochrony środowiska, które winien przedstawić radzie gminy. Skutkowało to także nieprzekazaniem ww. raportów organowi wykonawczemu powiatu (art. 18 ust. 3 POŚ).

Burmistrz wyjaśnił, że przyczyną było obciążenie budżetu Gminy z uwagi na toczące się w tych latach inwestycje, w szczególności modernizację oczyszczalni ścieków. *Gmina nie mogła finansowo udźwignąć dodatkowych zadań.*

(akta kontroli str. 1194-1197)

4. W Gminie nie uchwalono wieloletnich planów rozwoju i modernizacji urządzeń kanalizacyjnych⁷⁷, o których mowa w art. 21 uoizzwoś.

Burmistrz wyjaśnił, że nie otrzymał projektów ww. planów od Spółki w kontrolowanym okresie. Zastępca Burmistrza wyjaśniła, że nie ustalano przyczyny nieprzedkładania wieloletnich planów, ponieważ obowiązek opracowania planu nie dotyczy przedsięwzięć wodociągowo-kanalizacyjnych, które nie planują budowy urządzeń wodociągowych lub kanalizacyjnych (art. 21 pkt 7 uoizzwoś). Wszelkie potrzeby i przedsięwzięcia rozwojowo-modernizacyjne w zakresie kanalizacji i oczyszczania ścieków w latach 2022-2025 określano według stanu urządzeń, wyeksploatowania elementów, posiadanych funduszy i możliwości pozyskania dofinansowań.

W sprawie nieskierowania pod obrady Rady Miejskiej Wieloletniego Planu Rozwoju i Modernizacji Urządzeń Wodociągowych i Urządzeń Kanalizacyjnych Gminy Chociwel na lata 2017-2026, który został przekazany do Gminy przez Spółkę 11 września 2017 r. Burmistrz wyjaśnił: *W chwili obecnej nie jestem w stanie potwierdzić czy zaprzeczyć, że projekt Wieloletniego Planu Rozwoju i Modernizacji*

⁷⁷ Dalej: wieloletnie plany.

Urządzeń Wodociągowych i Urządzeń Kanalizacyjnych Gminy Chociwel na lata 2017-2026 został przekazany Gminie Chociwel, potwierdzenia wpływu dokumentacji ze wskazanej dacie zostały zarchiwizowane. W dokumentacji na stanowisku ds. ochrony środowiska, gospodarki wodnej i leśnictwa nie znaleziono takiego dokumentu, a we wrześniu 2019 r. na tym stanowisku zmienił się pracownik. W związku z powyższym nie jestem w stanie odpowiedzieć na zadane pytanie, nie posiadając dokumentacji.

(akta kontroli str. 171, 475-476, 792-848)

Koordinacja działań służb gminnych i innych właścicieli sieci z działaniami przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjnego podczas planowania i prowadzenia robót może przynieść istotne korzyści. W realizacji uzasadnionej spójności inwestycji przedsiębiorstwa z rozwojem gminy mogą pojawić się bowiem istotne rozbieżności interesów, wynikające często z ograniczonych środków przeznaczonych na finansowanie inwestycji. W interesie gminy jest nakłonienie przedsiębiorstwa do realizacji zadań rozwojowych zapewniających przemysłową lub mieszkaniową rozbudowę gminy, natomiast przedsiębiorstwo, obowiązane do zapewnienia jakości i ciągłości usług, może potrzebować nakładów na modernizację istniejących systemów. W takich sytuacjach konieczne jest nie tylko okresowe weryfikowanie zgodności zamierzeń wymuszone zatwierdzeniem planu, ale bieżące uzgadnianie działań i ewentualne przejmowanie finansowania części zadań rozwojowych z budżetu gminnego⁷⁸.

5. Prowadzona przez Gminę ewidencja, o której mowa w art. 3 ust. 3 ucpg nie zawierała aktualnych informacji, wskazanych w art. 3 ust. 3 pkt 1, 2 i 4 i ust. 5 tej ustawy, a ewidencje prowadzone przy użyciu arkuszy Excel i zakupionego oprogramowania zawierały rozbieżne dane dotyczące liczby zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków.

a) w prowadzonej ewidencji nie były ujęte aktualne dane o liczbie zlokalizowanych na terenie gminy zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków (art. 3 ust. 3 pkt 4 oraz ust. 5 pkt. 1) W ewidencji nie ujmowano szamb i przydomowych oczyszczalni ścieków znajdujących się w wykazach nieruchomości, z których odebrano nieczystości ciekłe, stanowiących załączniki do kwartalnych sprawozdań przedsiębiorców, o których mowa w art. 9o ucpg. Badanie ujętych w ww. wykazach 121 nieruchomości (w jednym sprawozdaniu za II kw. 2024 r. i jednym za III kw. 2024 r.) w miejscowościach: Bobrowniki, Choszczno, Kania i Wleń wykazało, że w gminnej ewidencji nie zostało ujętych 75 z nich, tj. 62%. W ewidencji nie ujęto także pięciu zbiorników bezodpływowych zlokalizowanych na nieruchomościach, położonych w Chociwlu przy ulicach z siecią kanalizacyjną. W ewidencji nie zostało ujęte również szambo zlokalizowane na terenie Rodzinnych Ogrodów Działkowych w Chociwlu oraz jedno szambo i jedna przydomowa oczyszczalnia ścieków, które były objęte kontrolą w 2024 r.

(akta kontroli str. 411-426, 441-469, 895, 1237, 1240-1244)

Prowadząca ewidencję podinspektor ds. ochrony środowiska, gospodarki wodnej i leśnictwa wyjaśniła, że: *uaktualnia ewidencję jak wpłyną do Urzędu dokumenty stanowiące podstawę aktualizacji np. oświadczenie mieszkańca dotyczące zbiornika bezodpływowego lub przydomowej oczyszczalni ścieków, albo gdy nowe okoliczności ujawniono podczas prowadzonych kontroli lub gdy dane są*

⁷⁸ P. Michalski (red.), Ustawa o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków. Komentarz, Warszawa 2022

potrzebne do sprawozdania, albo na potrzeby prowadzonych kontroli. Szamba i przydomowej oczyszczalni ścieków objętych kontrolą nie dopisała do ewidencji przez przeoczenie. Burmistrz wyjaśnił: (...) nie uwzględniono szamb na terenie ogrodów działkowych przez brak informacji aby znajdowały się tam szamba czy przydomowe oczyszczalnie ścieków. Zostanie to zweryfikowane, skontrolowane.

(akta kontroli str. 442, 1189-1191, 1237)

- b) ewidencja nie zawierała informacji o liczbie właścicieli nieruchomości od których odebrano nieczystości ciekłe oraz aktualnych informacji o liczbie osób zameldowanych pod adresem nieruchomości, na której znajduje się zbiornik bezodpływowy lub przydomowa oczyszczalnia ścieków (art. 3 ust. 3 pkt 4 oraz ust. 5 pkt. 2). W ewidencji prowadzonej z użyciem zakupionego oprogramowania ujęto tylko trzy zameldowane osoby;
- c) ewidencja nie zawierała aktualnych informacji o liczbie zawartych umów, o których mowa w art. 6 ust. 1 ucpg, w okresie sprawozdawczym, a także przed okresem sprawozdawczym, jeżeli obejmowały działania realizowane w okresie sprawozdawczym (art. 3 ust. 3 pkt 4 oraz ust. 5 pkt. 3). W ewidencji ujęto jedynie cztery umowy;
- d) ewidencja nie zawierała aktualnych informacji o częstotliwości opróżniania zbiornika bezodpływowego lub osadnika w instalacji przydomowej oczyszczalni ścieków, o której mowa w art. 4 ust. 2 pkt 3 ucpg (art. 3 ust. 3 pkt 4 oraz ust. 5 pkt. 5). Informacje w ww. zakresie wprowadzone do ewidencji na podstawie oświadczeń składanych przez mieszkańców przy zgłoszeniu zbiornika bezodpływowego i przydomowej oczyszczalni ścieków były niekompletne i nie były aktualizowane po złożeniu oświadczeń;
- e) ewidencja nie zawierała informacji o ilości nieczystości ciekłych odebranych z obszaru gminy w podziale na nieczystości ciekłe bytowe oraz przemysłowe oraz o ilości wody pobranej przez użytkowników niepodłączonych do sieci kanalizacyjnej (art. 3 ust. 3 pkt 4 oraz ust. 5 pkt. 6 i 7);
- f) ewidencja zawierała niekompletne informacje o stacjach zlewnych, do których przekazane zostały odebrane z terenu gminy nieczystości ciekłe, w postaci wykazu tych stacji, a także niekompletne informacje o liczbie przeprowadzonych kontroli dokumentów, o których mowa w art. 6 ust. 5a, oraz wynikach tych kontroli (art. 3 ust. 3 pkt 4 oraz ust. 5 pkt. 8 i 9). Ujęto jedną z co najmniej pięciu stacji zlewnych, do których przekazano nieczystości ciekłe w kontrolowanym przez NIK okresie oraz jedną z siedmiu przeprowadzonych kontroli wraz z jej wynikami;
- g) według stanu na 6 lutego 2025 r. w ewidencji prowadzonej przy użyciu oprogramowania Excel ujęto ogółem trzy zbiorniki bezodpływowe więcej i sześć przydomowych oczyszczalni ścieków mniej, aniżeli w ewidencji prowadzonej przy użyciu zakupionego oprogramowania.

(akta kontroli str. 3-4, 411-426, 441-469, 777, 897, 1200-1233)

Podinspektor ds. ochrony środowiska, gospodarki wodnej i leśnictwa oraz Zastępca Burmistrza wyjaśniły, że ewidencja szamb i przydomowych oczyszczalni ścieków była aktualizowana tylko na podstawie oświadczeń, które składali mieszkańcy przy budowie nowych zbiorników lub wymianie starych na nowe. Podinspektor ds. ochrony środowiska, gospodarki wodnej i leśnictwa wyjaśniła: *dane o zameldowanych osobach, o zużyciu wody oraz ujęte w kwartalnych sprawozdaniach przedsiębiorców odbierających nieczystości ciekłe i opróżniających osadniki z przydomowych oczyszczalni ścieków nie są wprowadzane do ewidencji, ze względu na brak czasu związany z realizacją innych powierzonych zadań. W wyjaśnieniach podała, że nie wie dlaczego nie wprowadziła informacji o przeprowadzonych kontrolach i ich wynikach do prowadzonej ewidencji.*

Burmistrz wyjaśnił: *zakupując licencję do programu (...) sądziłem, że prowadzona ewidencja będzie spełniała wymagane przepisami wymogi.*

NIK zwraca uwagę, że według wyników przeprowadzonych oględzin oraz informacji otrzymanych od dostawcy ww. oprogramowania, umożliwia ono m.in. prowadzenie ewidencji w wymaganej przepisami szczegółowości, ale dane takie nie zostały wprowadzone.

(akta kontroli str. 441-469, 475-476, 507-510, 870, 1237)

Narzędziem, które ma zapewnić organom wykonawczym gmin informacje niezbędne do sprawowania nadzoru nad gospodarką ściekową na terenach nieskanalizowanych, jest ewidencja zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków. Ustawodawca wskazał cel ich prowadzenia - kontrolę częstotliwości opróżniania zbiorników i częstotliwości oraz sposobu pozbywania się komunalnych osadów ściekowych z przydomowych oczyszczalni. Dlatego rzetelnie prowadzone ewidencje muszą zawierać kompletne i aktualne informacje pozwalające na realizację tego celu.

6. Burmistrz nie sprawował rzetelnie nadzoru nad realizacją obowiązku przyłączenia nieruchomości do istniejącej sieci kanalizacyjnej lub, w przypadku gdy budowa sieci kanalizacyjnej była technicznie lub ekonomicznie nieuzasadniona, nad wyposażeniem nieruchomości w zbiornik bezodpływowy nieczystości ciekłych lub w przydomową oczyszczalnię ścieków bytowych, określonego w art. 5 ust. 1 pkt 2 ucpg.

W myśl przepisów art. 5 ust. 6 i 7 ucpg nadzór nad realizacją obowiązków określonych w ust. 1 sprawuje wójt, burmistrz lub prezydent miasta, a w przypadku stwierdzenia ich niewykonania, wydaje decyzję nakazującą wykonanie obowiązku.

a) W Gminie nie podjęto działań w celu ustalenia, czy nieruchomości położone na terenach nieskanalizowanych, które nie zostały ujęte w gminnej ewidencji szamb i przydomowych oczyszczalni ścieków wyposażone zostały w zbiornik bezodpływowy nieczystości ciekłych lub w przydomową oczyszczalnię ścieków.

Badanie 217 nieruchomości ujętych w gminnej ewidencji podatku od nieruchomości w nieskanalizowanych miejscowościach: Bród, Zabrodzie, Długie, Lisowo, Sątysz, Płatkowo, Kamienny Most oraz Mokrzyca wykazało, że 89 z nich, tj. 41%, nie jest ujętych w gminnej ewidencji szamb i przydomowych oczyszczalni ścieków. W odniesieniu do tych nieruchomości Urząd nie posiadał informacji czy oraz w jaką instalację w zakresie gromadzenia lub oczyszczania nieczystości ciekłych są one wyposażone.

Podinspektor ds. ochrony środowiska, gospodarki wodnej i leśnictwa wyjaśniła, że nie podejmowała działań w ww. zakresie *ze względu na ograniczone możliwości czasowe, obciążenie stanowiska i ze względu na bardzo szeroki zakres obowiązków.*

(akta kontroli str. 3-4, 885, 890, 1245-1272)

b) Burmistrz nie podjął w latach 2022-2024 działań na rzecz identyfikacji nieruchomości, których właściciele nie podłączyli ich do istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej lub ogólnospławnej i nie egzekwował realizacji obowiązku podłączenia nieruchomości do istniejącej sieci kanalizacji. Brak działań skutkował niewydawaniem decyzji nakazujących właścicielom nieruchomości wykonanie ww. obowiązku.

Według danych przedłożonych przez Burmistrza na potrzeby kontroli NIK, na terenie Gminy nie było nieruchomości mieszkalnych niepodłączonych do istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej, pomimo posiadania technicznych możliwości podłączenia i niewyposażonych w przydomowe oczyszczalnie

ścieków. Natomiast na podstawie przeprowadzonej w trakcie kontroli analizy sprawozdań przedsiębiorców prowadzących działalność w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych stwierdzono, że z co najmniej 12 nieruchomości położonych przy ulicach wyposażonych w sieć kanalizacyjną⁷⁹ były wywożone nieczystości ciekłe w kontrolowanym przez NIK okresie.

Burmistrz wyjaśnił: *nie podejmowano działań w celu wyjaśnienia przyczyn wywozu nieczystości ciekłych z wymienionych w piśmie nieruchomości. Nie podejmowano działań w celu wyegzekwowania obowiązku przyłączenia ww. nieruchomości do istniejącej sieci kanalizacyjnej, ponieważ nie było technicznej możliwości, aby dokonać podłączeń. W wyjaśnieniach podał, że fakt, iż część nieruchomości nie posiada możliwości technicznych do podłączenia do kanalizacji sanitarnej wynikał ze znajomości terenu i lokalizacji nieruchomości.*

Według informacji uzyskanych w trakcie kontroli przez NIK od Spółki⁸⁰, pięciu właścicieli nieruchomości miało jednocześnie zawarte w latach 2002-2021 umowy na odprowadzanie ścieków siecią kanalizacji, w przypadku pięciu z siedmiu pozostałych, sieć nie znajdowała się w pobliżu nieruchomości lub brak było możliwości technicznych podłączenia.

W sprawie informowania właścicieli nieruchomości o obowiązku podłączenia do sieci kanalizacji Burmistrz wyjaśnił także, że: *z posiadanych danych, zasobu dokumentów nie wynika aby właściciele nieruchomości byli informowani o wynikającym z art. 5 ust. 1 pkt 2 ucpg obowiązku podłączenia do istniejącej sieci kanalizacyjnej, oraz że nie jest to obowiązkowe jedynie jeżeli nieruchomość jest wyposażona w przydomową oczyszczalnię ścieków, spełniającą wymagania określone w przepisach odrębnych.*

(akta kontroli str. 785-791, 895, 1244-1245, 1285-1393, 1728)

NIK zwraca uwagę, że jeżeli istnieje sieć kanalizacyjna, to wówczas zasadą jest, że nieruchomość ma być podłączona do tej sieci, a jedyny wyjątek dotyczy takiej sytuacji, kiedy nieruchomość jest wyposażona w przydomową oczyszczalnię ścieków spełniającą wymagania określone w przepisach odrębnych – wtedy przyłączenie jej do sieci kanalizacyjnej nie jest obowiązkowe. Jeżeli sieć kanalizacyjna istnieje, to posiadanie zbiornika bezodpływowego, nawet spełniającego wszelkie wymagania, nie zwalnia z obowiązku podłączenia nieruchomości do sieci kanalizacyjnej. Zwalnia jedynie posiadanie przydomowej oczyszczalni ścieków⁸¹.

7. Skierowany przez Burmistrza pod obrady Rady Miejskiej, a następnie uchwalony Regulamin czystości i porządku nie określał precyzyjne i jednoznacznie częstotliwości wywozu nieczystości ciekłych.

Zgodnie z art. 4 ust. 2 pkt 3 ucpg Regulamin określa szczegółowe zasady utrzymania czystości i porządku na terenie gminy dotyczące częstotliwości i sposobu pozbywania się odpadów komunalnych i nieczystości ciekłych z terenu nieruchomości oraz z terenów przeznaczonych do użytku publicznego. Prawidłowe wykonanie ww. upoważnienia ustawowego wymaga precyzyjnego i jednoznacznego określenia częstotliwości pozbywania się nieczystości ciekłych, tak aby adresat uchwały nie miał żadnych wątpliwości co do tego, jaką regułę postępowania wyznacza dany przepis, a organ stosujący ten przepis wiedział,

⁷⁹ Chociwel ul. Rynkowa, Armii Krajowej, Zwycięzców, Graniczna, Jana Pawła II oraz Fabryczna.

⁸⁰ Na podstawie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK.

⁸¹ D. Danecka, W. Radecki [w:] D. Danecka, W. Radecki, Utrzymanie czystości i porządku w gminach. Komentarz, Warszawa 2023, art. 5.

w jaki sposób go zinterpretować i zastosować. Tylko w takiej sytuacji delegacja ustawowa jest spełniona⁸². W obowiązującym w Gminie Regulaminie nie określono precyzyjnie częstotliwość pozbywania się nieczystości ciekłych przez mieszkańców, a jedynie (§ 9 pkt ust. 7 pkt 1) wskazano, że pozbywanie się nieczystości ciekłych z terenu nieruchomości powinno odbywać się zgodnie z instrukcją eksploatacji zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków, z częstotliwością gwarantującą nieprzepełnienie się tych urządzeń oraz zachowanie czystości i porządku na terenie nieruchomości. Wskazanie, że częstotliwość opróżniania z osadów ściekowych zbiorników oczyszczalni przydomowych wynika z instrukcji ich eksploatacji, nie spełnia wymagania określenia częstotliwości i sposobu pozbywania się odpadów komunalnych i nieczystości ciekłych. Bez wpływu na ocenę wypełnienia delegacji ustawowej w tym wypadku pozostaje różnorodność tych zbiorników, w szczególności ich różna pojemność⁸³.

Sposób określenia częstotliwości opróżniania zbiorników bezodpływowych jest niewystarczający, w świetle wymogów art. 4 ust. 2 pkt 3 uocp, gdyż wskazuje jedynie na okoliczności w jakich powinno nastąpić opróżnienie zbiornika, natomiast faktycznie nie określa częstotliwości wywozu nieczystości ciekłych i nie daje adresatom uchwały (właścicielom nieruchomości niepodłączonych do sieci kanalizacyjnej) jasnej i precyzyjnej informacji co do wymaganej częstotliwości opróżniania zbiorników bezodpływowych.

Burmistrz wyjaśnił: *W chwili obecnej stwierdzam, że określenie w § 9 ust. 7 pkt. 1 Regulaminu utrzymania czystości (...) częstotliwość pozbywania się nieczystości ciekłych z terenu nieruchomości nie jest zbyt precyzyjne i jasne i może sprawiać utrudnienie podczas prowadzenia kontroli przez pracowników Urzędu.* W wyjaśnieniach podał, że Gmina nie określiła precyzyjnie i jasno częstotliwości wywozu odbioru nieczystości ciekłych, ponieważ błędnie zinterpretowano zapis w ustawie, zapisy zostaną doprecyzowane, a następnie projekt uchwały zostanie przedłożony pod obrady Rady Miejskiej.

(akta kontroli str. 194-203, 881, 1189-1191, 1204-1233)

8. Od wejścia w życie 9 sierpnia 2022 r. przepisów art. 6 ust. 5aa ucp, Burmistrz nie zapewnił przeprowadzenia kontroli, o której mowa w art. 6 ust. 5a tej ustawy, co najmniej raz na dwa lata zgodnie z planem kontroli. Pierwsze kontrole na podstawie planu przewidziano do przeprowadzenia dopiero w listopadzie i grudniu 2024 r., nie zostały one jednak zrealizowane, a kolejne od marca do listopada 2025 r. Zarządzenie Nr 112/2024, którym ustalono m.in. plan kontroli Burmistrz wydał po upływie 807 dni od wejścia w życie przepisów nakazujących przeprowadzanie ww. kontroli na podstawie planu.

W okresie od 1 stycznia 2022 r. do 18 grudnia 2023 r. nie przeprowadzono żadnej kontroli, a od 19 grudnia 2023 r. do końca 2024 r. siedem.

Podinspektor ds. ochrony środowiska, gospodarki wodnej i leśnictwa wyjaśniła: *nie prowadziłam kontroli ze względu na duży zakres obowiązków i brak możliwości czasowych oraz w związku z koniecznością zastępowania nieobecnych pracowników. W lutym 2025 r. rozpoczęłam kontrole dotyczące postępowania z nieczystościami ciekłymi w miejscowości Bobrowniki i będą dalej systematycznie prowadzone w kolejnych miejscowościach.*

⁸² Wyrok WSA w Olsztynie z 12 marca 2019 r. w sprawie II SA/OI 123/19 (Lex nr 2638211), czy też wyrok WSA w Łodzi z dnia 10 lutego 2021 r. w sprawie II SA/Łd 738/20 (LEX nr 3125767).

⁸³ A. Szymczak [w:] M. Budziarek, A. Szymczak, Utrzymanie czystości i porządku w gminach. Komentarz, Warszawa 2021, art. 4.

Burmistrz wyjaśnił: *Nie została zapewniona kontrola, o której mowa w art. 6 ust. 5a ucp, co najmniej raz na dwa lata, ze względu na ograniczenia kadrowe. Pracownik odpowiedzialny za zadania wypełniał dorywczo również obowiązki na stanowisku ds. inwestycji, zagospodarowania przestrzennego i budownictwa, tym samym nie dawało to możliwości czasowych na przeprowadzenie przywołanej kontroli. Te same okoliczności wskazał jako przyczyny wydania zarządzenia nr 112/2024 po 807 dniach od wejścia w życie przepisów nakazujących przeprowadzenie kontroli na podstawie planu.*

(akta kontroli str. 219-223, 1189-1191, 1200-1233, 1234)

9. W planie kontroli, stanowiącym załącznik nr 1 do Zarządzenia nr 112/2024, nie został ujęty wykaz podmiotów podlegających kontroli, a jedynie wskazane zostały miejscowości, na terenie których kontrolowani będą właściciele nieruchomości w poszczególnych terminach. Stanowiło to naruszenie przepisów art. 6 ust. 5a ucp, w myśl którego kontrole powinny być prowadzone zgodnie z planem kontroli, określającym co najmniej wykaz podmiotów podlegających kontroli w okresie kontrolowanym. Ponadto ustalony w ww. sposób plan utrudnia dokonanie oceny stopnia jego realizacji.

Burmistrz wyjaśnił, że wykaz podmiotów podlegających kontroli nie został ujęty na skutek przeoczenia. *Przy przygotowywaniu wezwań do kontroli plan będzie rozszerzany i wskazywane będą konkretne podmioty wedle adresu.*

(akta kontroli str. 219-223, 1197)

10. Kontrole dotyczące postępowania z nieczystościami ciekłymi nie zostały przeprowadzone i udokumentowane rzetelnie.

- a) w czterech⁸⁴ z siedmiu kontroli przeprowadzonych w latach 2023-2024 nie udokumentowano ich wyników w formie protokołu lub notatki, nie sporządzano także protokołów z przeprowadzonych oględzin. Jak wyjaśniła podinspektor ds. ochrony środowiska, gospodarki wodnej i leśnictwa ze względu na brak czasu i pozytywny wynik kontroli;
- b) ustaleń w co najmniej dwóch⁸⁵ kontrolach przeprowadzonych w latach 2023-2024 dokonano, jak wyjaśniono na podstawie ustnych oświadczeń kontrolowanych, nieodnotowanych w dokumentacji kontroli, których prawdziwość nie została zweryfikowana i potwierdzona. Także w przypadku dwóch kontroli⁸⁶ przeprowadzonych w 2025 r. uznano ich wynik za pozytywny na podstawie ustnych oświadczeń, które nie znalazły odzwierciedlenia w dokumentacji z kontroli;
- c) protokół z kontroli OŚR.6232.5.2024.JC nie został podpisany przez kontrolowanego, który jak wyjaśniono nie zgłosił się w tym celu do Urzędu, a w kontroli OŚR.6232.2.2.2024.JC brak było kopii umowy na wywóz nieczystości ciekłych, wymienionej w piśmie złożonym przez kontrolowanych;
- d) podczas kontroli przeprowadzonych w latach 2023-2024 nie zweryfikowano rzetelnie, czy przedłożone przez kontrolowanych dokumenty zapłaty za wywóz nieczystości ciekłych mają odzwierciedlenie w sprawozdaniach kwartalnych złożonych przez przedsiębiorców prowadzących działalność w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i osadników przydomowych oczyszczalni ścieków oraz transportu nieczystości ciekłych. W przypadku dwóch kontroli⁸⁷ dane ujęte w ww. sprawozdaniach nie

⁸⁴ OŚR.6232.3.2024.JC, OŚR.6232.2.1.2024.JC, OŚR.6232.1.2024.JC oraz OŚR.6232.1.2023.JC.

⁸⁵ OŚR.6232.100.2024.JC, OŚR.6232.279.2024.JC

⁸⁶ OŚR.6232.17.2025.JC i OŚR.6232.28.2025.JC.

⁸⁷ OŚR.6232.2.1.2024.JC i OŚR.6232.1.2024.JC.

potwierdzały odbioru nieczystości z nieruchomości na podstawie przedłożonych przez kontrolowanych trzech dowodów zapłaty za wykonane usługi, co nie zostało wyjaśnione. Podinspektor ds. ochrony środowiska, gospodarki wodnej i leśnictwa wyjaśniła, że nie we wszystkich przypadkach sprawdzała podczas kontroli dane ujęte w wykazach nieruchomości, z których odebrano nieczystości ciekłe, składanych przez przedsiębiorców wraz ze sprawozdaniami;

e) w przypadku dwóch kontroli⁸⁸ przeprowadzonych w latach 2023-2024, dotyczących opróżniania zbiorników bezodpływowych, ich wynik uznano za pozytywny na podstawie przedstawionych dowodów zapłaty za wywóz odpowiednio: 20 m³ nieczystości ciekłych w 2023 r. oraz 25 m³ nieczystości ciekłych w okresie od stycznia 2023 r. do kwietnia 2024 r., tymczasem według informacji uzyskanych w trakcie kontroli od Spółki⁸⁹, sprzedaż wody dla ww. nieruchomości wynosiła odpowiednio 118 m³ w 2023 r. oraz 323 m³ od stycznia 2023 r. do lutego 2024 r.;

f) w dziewięciu⁹⁰ z 17 kontroli zakończonych wynikiem negatywnym, które zostały przeprowadzone w 2025 r. w protokołach z kontroli nie wskazano zaleceń, ani sankcji.

Burmistrz wyjaśnił: *W przypadku kontroli (...) zakończonych ze skutkiem negatywnym zastosowano na chwilę obecną nakaz częstszego opróżniania zbiorników oraz zapowiedziano kontrole w najbliższym czasie. W protokołach (...) ze względu na pośpiech i duży zakres obowiązków nie ujęto sankcji, ale ustnie poinformowano o nich.*

(akta kontroli str. 898-899, 1200-1233, 1234-1238, 1624-1630, 1757-1758, 1768-1778, 1803-1809, 1819, 1824, 1840)

11. Po wejściu w życie 9 sierpnia 2022 r. ustawy z dnia 7 lipca 2022 r. o zmianie ustawy - Prawo wodne oraz niektórych innych ustaw⁹¹ do czasu zakończenia kontroli NIK, Burmistrz nie skierował pod obrady Rady Miejskiej projektu nowej uchwały w sprawie wymagań, jakie powinien spełniać przedsiębiorca ubiegający się o uzyskanie zezwolenia na opróżnianie zbiorników bezodpływowych lub osadników w instalacjach przydomowych oczyszczalni ścieków i transport nieczystości ciekłych, pomimo że w myśl przepisów art. 14 ust. 3 ww. ustawy, rady gmin w terminie 24 miesięcy od dnia wejścia w życie tej ustawy zobowiązane były dostosować akty prawa miejscowego wydane na podstawie art. 7 ust. 3a ucpg do zmian wynikających ww. ustawy zmieniającej. Po tym czasie, tj. od 10 sierpnia 2024 r. dotychczasowe regulacje⁹² utraciły moc.

Burmistrz wyjaśnił: *nie skierowano projektu nowej uchwały pod obrady Rady Miejskiej z powodu przeoczenia.*

(akta kontroli str. 161-164, 1182-1191)

12. Zezwolenia na prowadzenie działalności gospodarczej dotyczącej opróżniania zbiorników bezodpływowych lub osadników w instalacjach przydomowych oczyszczalni ścieków i transportu nieczystości ciekłych nr OŚR.6233.1.2022.JC z 6 lipca 2022 r. oraz OŚR.6233.3.2023.JC z 6 października 2023 r. Burmistrz wydał pomimo nieudokumentowania przez przedsiębiorców

⁸⁸ OŚR.6232.1.2023.JC oraz OŚR.6232.2.1.2024.JC.

⁸⁹ Na podstawie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit c. ustawy o NIK.

⁹⁰ OŚR.6232.5.2025.JC, OŚR.6232.8.2025.JC, OŚR.6232.16.2025.JC, OŚR.6232.31.2025.JC, OŚR.6232.32.2025.JC, OŚR.6232.34.2025.JC, OŚR.6232.37.2025.JC, OŚR.6232.39.2025.JC, OŚR.6232.40.2025.JC.

⁹¹ Dz. U. poz. 1549, ze zm.

⁹² Uchwała Rady Miejskiej Nr XVIII/142/12 z 26 września 2012 r.

posiadania wydzielonego miejsca do czasowego magazynowania nieczystości ciekłych oraz w przypadku zezwolenia OŚR.6233.1.2022.JC, także spełnienia przez posiadany przez przedsiębiorcę pojazd wymagań technicznych i warunków dopuszczenia do ruchu, tj. wymogów określonych w § 3 pkt 2 i § 4 pkt 1 lit. d) obowiązującej ówczasie uchwały Nr XVIII/142/12.

Burmistrz wyjaśnił: *przy przygotowywaniu projektów decyzji na prowadzenie działalności gospodarczej w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych pracownik musiał przeoczyć niekompletność wniosku. Kierownik referatu po weryfikacji dokumentacji nie zauważył błędu zaakceptował projekt decyzji, który następnie został podpisany.*

Powyższe okoliczności podane w wyjaśnieniach -zdaniem NIK- wskazują na konieczność wzmocnienia wewnętrznej kontroli funkcjonalnej przy wydawaniu zezwoleń.

(akta kontroli str. 161-164, 494-501, 503-506, 870)

13. Nie zapewniono rzetelnej weryfikacji prawidłowości, rzetelności i terminowości sporządzenia sprawozdań złożonych przez przedsiębiorców prowadzących działalność w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych. W szczególności:

a) w przedłożonych na potrzeby kontroli NIK 24 sprawozdaniach kwartalnych za II kw. 2022 r., 2023 r. i 2024 r. brak było jednego sprawozdania oraz dokumentów wskazujących na wezwanie przedsiębiorcy do jego złożenia, a w przypadku trzech sprawozdań⁹³, według umieszczonych na nich dat wpływu Urząd otrzymał je po ustawowym terminie⁹⁴;

Burmistrz wyjaśnił: *W natłoku pracy nie zauważono, że (...) nie złożył sprawozdania za I kw. 2024 r. Nie naliczono kar za nieterminowe złożenie sprawozdań dla wskazanych przedsiębiorców, ponieważ zostały one nadane we wcześniejszym terminie, tylko koperty nie zostały zarchiwizowane.*

W trakcie kontroli nie przedłożono dokumentów potwierdzających, że sprawozdania wysłane zostały do Urzędu z zachowaniem ustawowego terminu, co mogło wpłynąć na nienaliczenie kar w przypadku jego uchybienia⁹⁵

b) nie wzywano przedsiębiorców, którzy złożyli objęte badaniem sprawozdania⁹⁶ do ich uzupełnienia lub poprawienia, na podstawie art. 9p pkt 2 ucpg oraz nie podjęto działań w przypadku naruszenia warunków udzielonych zezwoleń w zakresie stacji zlewnych, do których przekazano nieczystości ciekłe z terenu gminy, pomimo iż:

- w dwóch sprawozdaniach (spośród 24) przedsiębiorca nie wskazał numeru decyzji w sprawie wydania zezwolenia na prowadzenie działalności (art. 9o ust. 3 pkt 1 ucpg);

- w czterech sprawozdaniach (spośród 24) przedsiębiorcy nie podali informacji o ilości odebranych ścieków bytowych, a w dziewięciu przemysłowych - podano ilość ścieków komunalnych, które zgodnie

⁹³ Jednego za I kw. i jednego za II kw. 2022 r. oraz jednego za I kw. 2023 r.

⁹⁴ Odpowiednio 4 maja 2022 r., 2 sierpnia 2022 r. oraz 4 maja 2023 r.

⁹⁵ Zgodnie z art. 9xb ust. 1 pkt 2 ucpg, w brzmieniu obowiązującym do 8 sierpnia 2022 r., podmiot prowadzący działalność w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych, który przekazuje po terminie sprawozdanie, o którym mowa w art. 9o tej ustawy, podlega karze pieniężnej w wysokości 100 zł za każdy dzień opóźnienia, nie więcej jednak niż za 365 dni, a od 9 sierpnia 2022 r. podlega karze pieniężnej w wysokości 300 zł za każdy dzień opóźnienia, nie więcej jednak niż za 90 dni. W przypadku potwierdzenia opóźnienia kary wyniosłyby ogółem 900 zł.

⁹⁶ Za II kw. 2022 r., 2023 r. i 2024 r.

z definicją określoną w art. 2 pkt 10 uozzwizooś, mogą stanowić nie tylko ścieki bytowe, ale także mieszaninę ścieków bytowych ze ściekami przemysłowymi albo wodami opadowymi lub roztopowymi (art. 9o ust. 3 pkt 3 ucpq);

- w czterech sprawozdaniach (spośród 24) przedsiębiorcy nie podali informacji o ilości przekazanych do stacji zlewnej odebranych z obszaru gminy nieczystości ciekłych bytowych, a w dziewięciu przemysłowych - podano ilość ścieków komunalnych (art. 9o ust. 3 pkt 4 ucpq);

- w sześciu sprawozdaniach z 17 złożonych po dodaniu pkt 4a w art. 9o ust. 3 ucpq, przedsiębiorcy nie podali ilości odebranych z obszaru gminy nieczystości ciekłych z aglomeracji i spoza aglomeracji (art. 9o ust. 3 pkt 4a ucpq);

- w trzech sprawozdaniach z 12 zawierających informacje o liczbie właścicieli nieruchomości, od których zostały odebrane nieczystości ciekłe, złożonych po zmianie od 1 stycznia 2023 r. treści art. 9o ust. 4 ucpq, przedsiębiorcy nie podali wykazu adresów nieruchomości, z których odebrane zostały przez nich nieczystości ciekłe (art. 9o ust. 4 ucpq);

- do 14 sprawozdań (spośród 24) przedsiębiorcy nie dołączyli wykazów właścicieli nieruchomości, z którymi zawarto umowy oraz wykazów umów, które uległy rozwiązaniu lub wygasły (art. 9o ust. 4 ucpq);

- c) nie podjęto działań po wykazaniu przez dwóch z przedsiębiorców w sprawozdaniach za II kw. 2022 r. przekazania ścieków bytowych z terenu gminy Chociwel do stacji zlewnych niewskazanych w pozwoleniach na prowadzenie działalności wydanych ww. podmiotom.

Niepełne dane w sprawozdaniach, poza niewypełnieniem obowiązku ustawowego, ograniczały Gminie m.in. możliwość weryfikacji realizacji przez mieszkańców obowiązków zawarcia umów na wywóz nieczystości ciekłych i sprawdzenia częstotliwości ich wywozu.

Podinspektor ds. ochrony środowiska, gospodarki wodnej i leśnictwa wyjaśniła: *staralam się weryfikować w miarę posiadanych możliwości i czasu. Nie zwróciłam uwagi, że przedsiębiorca wpisywał w sprawozdaniach ilości odebranych ścieków komunalnych. W wyjaśnieniach podała, że nie wzywała przedsiębiorców do uzupełnienia lub korekty sprawozdań ze względu na ograniczone możliwości czasowe i obciążenie stanowiska.*

Burmistrz wyjaśnił: *nie wezwano przedsiębiorców do wyjaśnień ponieważ w natłoku spraw nie zauważono nieprawidłowości w złożonych sprawozdaniach.*

(akta kontroli str. 866- 870, 890, 896, 1237, 1282-1393)

W Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu⁹⁷ 6 lutego 2025 r. zamieszczono wzór kwartalnego sprawozdania przedsiębiorcy prowadzącego działalność w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych z załącznikami.

(akta kontroli str. 891-892, 1199)

14. Burmistrz nie zapewnił prowadzenia ewidencji:

- a) udzielonych i cofniętych zezwoleń na prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków, pomimo iż do jej prowadzenia

⁹⁷ Pod adresem <https://bip.chociwel.pl/wzory-dokumentow-do-pobrania/ochrona-srodowiska/wzor-kwartalnego-sprawozdania-dla-przedsiębiorcy-prowadzącego-działalność-w-zakresie-oprózniania-zbiorników-bezodpływowych>.

w formie elektronicznej obligowały Burmistrza przepisy artykułu 18b ust. 4 uozzwizoz;

Zastępcza Burmistrza wyjaśniła, że na terenie gminy Chociwel tylko jedna firma posiada takie pozwolenie, oraz że nie ustalono, czy po wydaniu pozwolenia została założona ewidencja. Ewidencja została utworzona w trakcie kontroli NIK. b) w formie elektronicznej udzielonych i cofniętych zezwoleń na opróżnianie zbiorników bezodpływowych lub osadników w instalacjach przydomowych oczyszczalni ścieków i transport nieczystości ciekłych, pomimo iż do jej prowadzenia zobowiązywał Burmistrza art. 7 ust. 1 ucpq.

Burmistrz w wyjaśnieniach nie wskazał przyczyny nieprowadzenia ewidencji do czasu kontroli NIK. Elektroniczna ewidencja została utworzona i umieszczona na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Urzędu⁹⁸ 6 lutego 2025 r.

(akta kontroli str. 171, 399-400, 475-476, 1197-1198, 199a)

15. Burmistrz udostępnił w formie elektronicznej na stronach internetowych Urzędu wzoru wniosku o udzielenie zezwolenia na opróżnianie zbiorników bezodpływowych lub osadników w instalacjach przydomowych oczyszczalni ścieków i transportu nieczystości ciekłych, pomimo iż był zobowiązany do udostępnienia takiego wzoru na podstawie przepisów art. 8 ust. 5 ucpq. Burmistrz w wyjaśnieniach nie podał przyczyny nieudostępnienia wniosku na stronie internetowej Gminy. Wniosek został udostępniony 5 marca 2025 r. w czasie kontroli NIK⁹⁹.

(akta kontroli str. 401-410, 874-877, 1198, 1199b)

16. Nie zapewniono prawidłowego sporządzenia sprawozdań z gospodarowania nieczystościami ciekłymi za 2023 r. i 2024 r. oraz prawidłowego i rzetelnego sporządzenia sprawozdań z realizacji KPOŚK za 2022 r. i 2023 r.

a) sprawozdania dotyczące gospodarowania nieczystościami ciekłymi za 2023 r. i 2024 r. przekazane Dyrektorowi RZGW i ZWIOŚ nie zawierały informacji o liczbie właścicieli nieruchomości, od których odebrano nieczystości ciekłe, wymaganych przepisami art. 3 ust. 5 pkt 2 ucpq;

Jak wyjaśniono w sprawozdaniu nie podano informacji o liczbie właścicieli nieruchomości, od których odebrano nieczystości ciekłe, ponieważ otrzymany wzór sprawozdania od RZGW nie wymagał podania takich danych.

Prezes Wód Polskich, które udostępniły wzór ankiety sprawozdawczej wyjaśniła: *Mając na uwadze potrzeby analityczne, w ankiecie sprawozdawczej uwzględniono kolumny dotyczące liczby nieruchomości, z których odebrano nieczystości ciekłe oraz liczby osób zameldowanych w nieruchomościach czy liczby mieszkańców, którzy je zamieszkują. Jest to celowy zabieg, umożliwiający uniknięcie sytuacji, w której jedna osoba będzie właścicielem wielu nieruchomości, co może mieć wpływ na analizę danych. Biorąc powyższe pod uwagę, najważniejsza jest informacja dotycząca liczby nieruchomości, z których odebrano nieczystości ciekłe, a nie tylko liczba właścicieli nieruchomości. Takie podejście ma na celu ułatwienie gminom dokładnego monitorowania procesu odbioru nieczystości ciekłych oraz umożliwia weryfikację, czy wszystkie*

⁹⁸ <https://bip.chociwel.pl/ochrona-srodowiska/ewidencja-zezwolen-na-oproznianie-zbiornikow-bezodplywowych/ewidencja-zezwolen-na-oproznianie-zbiornikow-bezodplywowych?highlight=WyjvchJcdTAWZjNcdTAxN2NuaWFuaWUilCj6Ymlvcn5pa1x1MDBmM3ciXQ==>

⁹⁹ Pod adresem <https://bip.chociwel.pl/wzory-dokumentow-do-pobrania/ochrona-srodowiska/wniosek-o-udzielenie-zezwolenia-na-swiadczenie-uslug-w-zakresie-oprozniania-zbiornikow-bezodplywowych-i-transportu-nieczystosci-cieklych>.

nieruchomości wyposażone w zbiorniki bezodpływowe lub przydomowe oczyszczalnie ścieków, zarówno zamieszkałe na stałe, jak i sezonowo objęto odbiorem tych nieczystości. Należy tutaj podkreślić, że wypełnianie kolumn, których treść nie została wymieniona w ustawie, nie jest obligatoryjna. (...) Dotychczas nie podjęto działań legislacyjnych zmierzających do zmiany art. 3 ust. 5 ucpg, gdyż aktualnie proponowana tabela sprawozdawcza (...), umożliwia zbieranie danych, które są niezbędne do dalszych analiz. Zakres ankiety sprawozdawczej za rok 2024 jest taki sam jak za rok 2023, co ułatwia gminom wypełnienie tabeli i pozwala na porównanie danych z dwóch lat. Po przeanalizowaniu przesłanych sprawozdań za rok 2024 będzie możliwe ustalenie, czy istnieje potrzeba rozszerzenia danych, które mają sprawozdawać gminy i czy zostanie przygotowana ankieta na rok 2025. W przypadku pojawienia się jakichkolwiek trudności związanych z jakością, zgodnością danych lub potrzebami zmian legislacyjnych, Wody Polskie rozważą wystąpienie z propozycjami zmian do organów odpowiedzialnych za procesy legislacyjne ustaw.

(akta kontroli str. 224-240, 1739-1754, 1853-1859)

- b) sprawozdania z realizacji KPOŚK za 2022 r. i 2023 r. wymagały weryfikacji i poprawy na podstawie wezwań przesłanych do Gminy przez RZGW odpowiednio: 28 kwietnia 2023 r. i 29 kwietnia 2024 r.

Ponadto w sprawozdaniu za 2022 r. (kolumna 43) podano, że Gmina częściowo prowadziła kontrole nad prawidłową częstotliwością wywozu ścieków ze zbiorników bezodpływowych oraz osadów z przydomowych oczyszczalni ścieków, podczas gdy nie przeprowadzono żadnej kontroli, a w sprawozdaniach za 2023 r. i 2024 r. (kolumna 46a i 46b) podano, że prowadziła takie kontrole, pomimo że nie przeprowadzono żadnej kontroli na terenie aglomeracji¹. Dodatkowo w sprawozdaniu za 2024 r. w kolumnie 64 podano ilość nieczystości ciekłych (19,59 tys. m³) dostarczonych do oczyszczalni taboru asenizacyjnym ze zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków, tj. z całej gminy, a nie z terenu aglomeracji, a w kolumnach 44a i 44b nie wskazano, że Gmina prowadzi częściową ewidencję zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków.

Podinspektor ds. ochrony środowiska, gospodarki wodnej i leśnictwa w wyjaśnieniach podała, że nie potrafi wytłumaczyć, dlaczego podała takie informacje dotyczące kontroli nad częstotliwością wywozu ścieków w sprawozdaniach, a dane dotyczące ilości nieczystości ciekłych dostarczonych do oczyszczalni otrzymała ze Spółki i nie miała czasu ich zweryfikować przed przesłaniem sprawozdania. Natomiast nie podała, że Gmina prowadzi częściową ewidencję, ponieważ przygotowując sprawozdanie nie miała o tym jeszcze wiedzy, którą uzyskała podczas trwającej kontroli NIK i prowadzonych w jej czasie analiz dokumentacji i danych.

Burmistrz wyjaśnił: *pracownik przygotowujący sprawozdania z realizacji (...) KPOŚK za 2022 r. i 2023 r. dołożył starań aby były one przygotowane należycie i terminowo, jednakże po weryfikacji przez (...) Wody Polskie wymagały one uzupełnień i korekt. Przyczyną tego były niedostateczne zasoby kadrowe, duży zakres obowiązków.*

(akta kontroli str. 179-184, 224-240, 773, 795, 888- 890, 932-958, 1080-1082, 1191, 1197, 1237-1238, 1284-1284a, 1403-1404, 1409, 1739-1756)

17. Burmistrz nie dokonał przeglądu obszarów i granic aglomeracji Chociwel z częstotliwością wymaganą przepisami art. 92 ustawy Prawo wodne, tj. co dwa lata.

Ostatni przegląd obszarów i granic aglomeracji odbył się w grudniu 2022 r. i pomimo upływu dwóch lat do czasu kontroli NIK nie został dokonany kolejny przegląd.

Według wyjaśnień Burmistrza i informacji zawartych w sprawozdaniu KPOŚK za 2024 r. przegląd aglomeracji nie został przeprowadzony ze względu na końcowy etap realizacji inwestycji dotyczącej przebudowy i rozbudowy oczyszczalni ścieków w Chociwlu. Przygotowanie przeglądu aglomeracji zostało zaplanowane po ukończeniu inwestycji. Opracowanie weryfikacji i aktualizacji obszaru i granic aglomeracji Chociwel, Gmina zleciła 14 kwietnia 2025 r.

(akta kontroli str. 65-96, 134-159, 1189-1191, 1397, 1719-1726)

18. W latach 2022-2025 Gmina nie nadzorowała realizacji przez Spółkę obowiązków określonych w regulaminie dostarczania wody i odprowadzania ścieków na terenie gminy, a sposób sprawowania nadzoru nad realizacją powierzonych zadań w zakresie ciągłego odprowadzania i oczyszczania ścieków oraz prawidłowości utrzymania i eksploatacji oddanych do użytkowania urządzeń, obiektów i instalacji służących świadczeniu usług nie był w pełni skuteczny, o czym świadczą ustalenia kontroli WIOŚ oraz NIK.

W 2023 r. Burmistrz otrzymał informację¹⁰⁰ ZWIOŚ o ustaleniach kontroli interwencyjnej przeprowadzonej w WiK, w związku z ujawnieniem śniętych ryb w wodach rzeki Krapiel na wysokości przepompowni ścieków nr 1 i 2 w Chociwlu w dniu 25 czerwca 2023 r., wskazującej na występowanie nieprawidłowości w obszarze gospodarki ściekowej. W wyniku kontroli stwierdzono w szczególności następujące naruszenia:

- art. 6 POŚ poprzez niezapewnienie ochrony wód przed zanieczyszczeniem - wprowadzenie nieoczyszczonych ścieków do ziemi podczas intensywnych opadów deszczu za pośrednictwem studzienki kanalizacyjnej przy przepompowni nr 2 w Chociwlu oraz art. 5 ust. 1 uozwizność poprzez odprowadzanie ścieków za pomocą urządzeń niezapewniających realizacji tego zadania w sposób ciągły i niezawodny;
- pkt 6. decyzji SZ.ZUZ.3.4210.144.3.2022.JF. udzielającej Spółce pozwolenia wodnoprawnego na wprowadzanie oczyszczonych ścieków komunalnych z mechaniczno-biologicznej oczyszczalni ścieków w Chociwlu do ziemi (rowu), zgodnie z którym w skład instalacji służącej do gromadzenia, oczyszczania, pomiaru i odprowadzania ścieków wchodzi m.in. punkt zlewny ścieków dowożonych, poprzez wprowadzenie ścieków dowożonych do studzienki kanalizacyjnej przy przepompowni nr 2 w dniu 17 lipca 2023 r.¹⁰¹ z pominięciem punktu zlewnego ścieków, co było niezgodne ze stosowanym układem technologicznym oczyszczalni;
- § 3 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 17 października 2002 r. w sprawie warunków wprowadzania nieczystości ciekłych do stacji zlewnych¹⁰² poprzez niezapewnianie przez osadnik Imhoffa (wykorzystywany jako punkt

¹⁰⁰ Pismo WI.7023.3.34.2023.SWI z 29 listopada 2023 r.

¹⁰¹ Awaryjny zrzut ścieków z wozu asenizacyjnego do studzienki.

¹⁰² Dz. U. z 2020 r. poz. 939 obowiązywało do 11 września 2023 r., zastąpione rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 4 sierpnia 2023 r. w sprawie warunków wprowadzania nieczystości ciekłych do stacji zlewnych (Dz. U. poz. 1716).

zlewny dowożonych ścieków) hermetycznego zrzutu nieczystości ciekłych oraz pomiaru objętości dowożonych nieczystości ciekłych¹⁰³;

- pkt 7.4. decyzji SZ.ZUZ.3.4210.144.3.2022.JF., poprzez zły stan techniczny punktu zlewnego.

Liczne nieprawidłowości podczas kontroli w Spółce stwierdziła także NIK.

Burmistrz wyjaśnił: *Przyczyną braku w latach 2022-2025 nadzoru nad realizacją przez Spółkę obowiązków określonych w regulaminie dostarczania wody i odprowadzania ścieków były niedostateczne zasoby kadrowe, brak odpowiednich narzędzi i procedur.* W wyjaśnieniach wskazał, że działalność Spółki nadzorowano poprzez liczne spotkania i rozmowy przeprowadzane z Prezesem Spółki, a także podczas posiedzeń Zarządu Spółki.

(akta kontroli str. 517, 529-542, 725, 766)

19. Gmina nie posiadała aktualnego, zatwierdzonego przez Starostę Stargardzkiego Gminnego Planu Zarządzania Kryzysowego, co było niezgodne z art. 5 ust. 1 i art. 19 ust. 2 pkt 2 lit. b ustawy o zarządzaniu kryzysowym, zgodnie z którymi tworzy się m.in. gminne plany zarządzania kryzysowego, a opracowywanie i przedkładanie staroście do zatwierdzenia gminnego planu zarządzania kryzysowego należy do zadań burmistrza.

(akta kontroli str. 728-740)

Burmistrz wyjaśnił, że *Gmina (...) opracowała w 2020 roku Gminny Plan Zarządzania Kryzysowego. Plan został zatwierdzony przez Burmistrza Chociwla, jednak nie został zatwierdzony przez Starostę Stargardzkiego. Plan wymagał licznych szczegółowych konsultacji i uzgodnień z instytucjami uwzględnionymi w planie. W związku z dynamicznie zmieniającą się sytuacją pandemiczną i geopolityczną (COVID-19, sytuacja międzynarodowa, wojna w Ukrainie), proces uzgadniania i zatwierdzania planu nie został dokończony. Na wstrzymanie prac nad planem wpłynął również projekt ustawy o ochronie ludności oraz o stanie klęski żywiołowej z 2023 roku, który zakładał uchylenie dotychczasowej ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym. Nowe przepisy miały kompleksowo uregulować kwestie związane z ochroną ludności, zarządzaniem kryzysowym i stanem klęski żywiołowej, co miało mieć wpływ na dokumenty związane z Gminnym Planem Zarządzania Kryzysowego. Gmina Chociwel dokłada wszelkich starań, aby zapewnić skuteczne i sprawne zarządzanie sytuacjami kryzysowymi. Obecnie trwają prace nad przygotowaniem nowego Planu Zarządzania Kryzysowego, który określa zasady i procedury reagowania na zagrożenia oraz sposoby ochrony mieszkańców uwzględniające dodatkowo zapisy ustawy z dnia 5 grudnia 2024 r. o ochronie ludności i obronie cywilnej.*

(akta kontroli str. 715, 742)

1.2 Utrzymanie sieci kanalizacji sanitarnej i deszczowej, urządzeń i obiektów budowlanych związanych z tymi sieciami oraz ochrona infrastruktury

Opis stanu faktycznego

8. W kontrolowanym okresie, poza przebudową oczyszczalni ścieków w Chociwlu, w Gminie nie podejmowano działań w celu ochrony infrastruktury przed skutkami gwałtownych zjawisk pogodowych, ograniczenia ryzyka nieprzyjęcia przez system kanalizacji ogólnospławnej oraz nieoczyszczenia całości mieszaniny wód opadowych i ścieków. Nie podejmowano także działań na rzecz ograniczenia ilości wód opadowych i roztopowych odprowadzanych

¹⁰³ Nieprawidłowość stwierdzona także podczas kontroli udokumentowanej protokołem kontroli nr WIOS-SZ.266/2019, której wyniki przekazano Burmistrzowi pismem WL.7024.1.48.4.2019.JT z 10 lutego 2020 r.

systemami kanalizacji deszczowej zamkniętej na rzecz miejscowego ich zagospodarowania. Na terenie Gminy nie było zbiorników retencyjnych na wody opadowe i roztopowe.

(akta kontroli str. 3-4, 172,192-193, 900-906, 1522, 1534-1536)

Burmistrz wyjaśnił: *W latach 2022-2025 nie podejmowano działań w celu odciążenia sieci kanalizacyjnej ogólnospławnej w przypadku intensywnych i długotrwałych opadów deszczu. Nie są także planowane w chwili obecnej inwestycje polegające na przebudowie sieci kanalizacji ogólnospławnej na rozdzielczą, budowie sieci deszczowej, budowie zbiorników retencyjnych czy studni infiltracyjnych. Wody opadowe i roztopowe z terenów komunalnych odprowadzane są do kanalizacji deszczowej lub ogólnospławnej, część także na teren nieutwardzony. Nie prowadzono działań na rzecz zagospodarowania wody deszczowej bądź roztopowej wśród podmiotów i mieszkańców. Gmina nie prowadziła działalności promującej zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych oraz nie wdrożyła programów dofinansowania takich przedsięwzięć realizowanych przez właścicieli nieruchomości we własnym zakresie na rzecz zagospodarowania deszczówki, ze względu na brak środków finansowych na realizowanie takich działań.*

(akta kontroli str. 1171-172, 192-193, 967, 1191)

W sprawie opłat za odprowadzenie wód opadowych Burmistrz wyjaśnił: *Na terenie gminy (...) nie wprowadzono opłat za odprowadzanie wód deszczowych z nieruchomości do kanalizacji deszczowej lub ogólnospławnej. Gmina (...) nie planuje wprowadzenia przedmiotowych regulacji, ponieważ nie przewiduje możliwości podłączenia osób prywatnych do posiadanej lub nowobudowanej kanalizacji deszczowej będącej własnością Gminy.*

(akta kontroli str. 1649)

W latach 2022-2025 w Urzędzie odnotowano jeden przypadek, że system kanalizacji ogólnospławnej w Gminie nie był w stanie przyjąć całości mieszaniny wód opadowych i ścieków komunalnych w trakcie nawalnych deszczy. Mieszanina ścieków i odpadów wydostawała się poprzez studzienkę kanalizacyjną przy przepompowni ścieków. Burmistrz wyjaśnił: *do odnotowanego przypadku (...) doszło w lipcu 2023 r. W związku z zaistniałym zdarzeniem do gleby dostały się ścieki komunalne. Gmina już przed tym zdarzeniem podjęła działania w celu wyeliminowania takich zdarzeń, poprzez przebudowę i rozbudowę oczyszczalni ścieków w Chociwlu. (...) modernizacja oczyszczalni ścieków, która została ukończona w 2025 r. powinna zapobiec występowaniu takich zdarzeń. W wyjaśnieniach podał: przepompownia ścieków nr 2 została objęta przebudową. Zakres przebudowy obejmował jej wyposażenie w pompy zatapialne z wyposażeniem oraz sondę hydrostatyczną.*

(akta kontroli str. 192-193, 475-476, 1191, 1490-1491)

Ze względu na zmiany klimatu i związane z nimi występujące coraz częstsze ekstremalne zjawiska pogodowe, w tym ulewne deszcze, istotne znaczenie ma ograniczenie szybkiego spływu wód opadowych do kanalizacji ogólnospławnej, która ma ograniczone jej przepustowością możliwości przyjęcia mieszaniny ścieków i wód opadowych. Może to powodować wydostawanie się poza system kanalizacji nieoczyszczonej mieszaniny wody i ścieków. Z powyższych względów niezbędne jest poza podjętymi działaniami związanymi z modernizacją oczyszczalni ścieków prowadzenie działań na rzecz zatrzymania wód opadowych w miejscu ich powstawania oraz ich odprowadzanie systemami kanalizacji deszczowej.

9. Nie zapewniono utrzymania w należyтым stanie technicznym oczyszczalni ścieków w Karkowie, nie przechowywano jej dokumentacji, o której mowa w art. 60 ustawy Prawo budowlane, nie założono książki dla tego obiektu budowlanego, a także nie przeprowadzano okresowych kontroli budowlanych rocznych i pięcioletnich oczyszczalni ścieków oraz kontroli pięcioletnich sieci kanalizacji sanitarnej podłączonej do oczyszczalni i sieci kanalizacji deszczowej, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 1505-1521, 1536)

Burmistrz wyjaśnił, że utrzymaniem sieci kanalizacji deszczowej zajmowali się pracownicy Urzędu zatrudnieni na stanowiskach konserwatorów. Ze względu na niewykonywanie okresowych pięcioletnich kontroli budowlanych ww. sieci, o których mowa w art. 61 ust. 1 pkt 2 ustawy Prawo budowlane i brak protokołów z takich kontroli, nie było możliwości ustalenia w jakim stanie technicznym są te sieci oraz związane z nimi urządzenia i ich przydatności do użytkowania. Przeprowadzone 20 marca 2025 r. oględziny odcinków gminnej sieci kanalizacji deszczowej wykazały, że pokrywy studzienek kanalizacyjnych kanalizacji deszczowej były nieuszkodzone i zamknięte, a w okolicach kratek odprowadzających wody deszczowe nie było zastoin wody. Kratki osadzone były w jezdni w sposób nieutrudniający odpływu wód. Wyloty kanalizacji deszczowej były zabezpieczone klapą lub kratą. Z wyjątkiem odpływu z kanalizacji deszczowej z ul. Kamiennej w Chociwlu, w którym znajdowały się duże ilości zanieczyszczeń w postaci kawałków kory, odpływy kanalizacji deszczowej były drożne. Uczestnicząca w oględzinach podinspektor ds. gospodarki mieszkaniowo-lokalowej wyjaśniła, że w okresie wiosennym pracownicy Urzędu przystępują do prac związanych z czyszczeniem i takie prace będą wykonywane w najbliższych tygodniach.

(akta kontroli str. 192-193, 1505-1521)

Burmistrz wyjaśnił, że nie weryfikowano istnienia nielegalnych podłączeń i odprowadzenia ścieków do systemu kanalizacji deszczowej. Przyczyną nieprzeprowadzenia takich kontroli - według wyjaśnień Burmistrza - był fakt, że Gmina przekazała wykonanie usług komunalnych o charakterze użyteczności publicznej Spółce. Według ustaleń kontroli NIK Spółce nie powierzono realizacji zadań związanych z kanalizacją deszczową. Z powyższych względów zasadnym jest aby Gmina zapewniła weryfikację, czy do kanalizacji deszczowej nie są nielegalnie odprowadzane ścieki lub wody opadowe albo zleciła wykonanie takich prac innemu podmiotowi np. Spółce.

(akta kontroli str. 192-193, 547-616, 1191)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Nie zapewniono utrzymania w należyтым stanie technicznym obiektów oczyszczalni ścieków w Karkowie.

W trakcie oględzin przeprowadzonych w czasie kontroli NIK 20 marca 2025 r. stwierdzono, że teren oczyszczalni ścieków w Karkowie nie był zabezpieczony przed dostępem osób nieuprawnionych. Uszkodzona była pokrywa jednej ze studni oraz niezabezpieczony wlot do nieznanego kanału lub zbiornika wewnątrz obiektu budowlanego znajdującego się na terenie oczyszczalni.

Zgodnie z art. 61 ustawy Prawo budowlane, właściciel lub zarządca obiektu budowlanego jest obowiązany utrzymywać i użytkować obiekt zgodnie z zasadami, o których mowa w art. 5 ust. 2 tej ustawy oraz zapewnić, dochowując należytej staranności, bezpieczne użytkowanie obiektu w razie wystąpienia

czynników zewnętrznych oddziałujących na obiekt, związanych z działaniem człowieka lub sił natury, w wyniku których następuje uszkodzenie obiektu budowlanego lub bezpośrednie zagrożenie takim uszkodzeniem, mogące spowodować zagrożenie życia lub zdrowia ludzi, bezpieczeństwa mienia lub środowiska.

Także kontrola WIOŚ przeprowadzona na zlecenie NIK, na podstawie art. 12 pkt 3 ustawy o NIK wykazała, że instalacja do oczyszczania ścieków w Karkowie nie była utrzymywana w należytym stanie technicznym. W szczególności stwierdzono miejscowe braki otaczającego teren oczyszczalni ogrodzenia. Wbudowany w ziemię betonowy okrągły zbiornik przykryty był fragmentami dykty, a zlokalizowany przy studni przed osadnikiem żurawik był wyłączony z eksploatacji. Gmina nie przeprowadzała remontów i konserwacji obiektów oczyszczalni, ze względu na jej planowaną przebudowę, która nie doszła do skutku do 2024 r.

Na podstawie art. 51 ust. 1 ustawy o NIK, 21 marca 2025 r. poinformowano Burmistrza, a 24 marca 2025 r. Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego w Stargardzie o stwierdzeniu bezpośredniego niebezpieczeństwa dla życia lub zdrowia ludzkiego na terenie oczyszczalni ścieków w Karkowie.

Burmistrz poinformował NIK 24 marca 2024 r., że w tym dniu podjęto działania zmierzające do zabezpieczenia terenu oczyszczalni, które zostaną zakończone z dniem 31 marca 2025 r., a 31 marca 2025 r. poinformował o zakończeniu prac zabezpieczających teren oczyszczalni ścieków w Karkowie. Wejście na teren oczyszczalni zabezpieczono zamykaną bramą oraz umieszczono informację o zakazie wstępu. Wykonanie powyższych prac i zabezpieczenie studni oraz kanału potwierdził także Powiatowy Inspektor Nadzoru Budowlanego w Stargardzie.

(akta kontroli str. 774-776, 778-781, 1503-1504, 1505-1521, 1539-1542, 1834, 1860-1873)

2. Gmina nie posiadała dokumentacji obiektu budowlanego oczyszczalni ścieków typu Imhoff w Karkowie.

W myśl art. 63 ust. 1 ustawy Prawo budowlane, właściciel lub zarządca obiektu budowlanego jest obowiązany przechowywać przez okres istnienia obiektu dokumenty, o których mowa w art. 60, oraz opracowania projektowe i dokumenty techniczne robót budowlanych wykonywanych w obiekcie w toku jego użytkowania.

Przejmując 26 września 2017 r. oczyszczalnię ścieków typu Imhoff w Karkowie wraz z działką nr 220/16, nie przejęto od poprzedniego właściciela dokumentacji budowy i dokumentacji powykonawczej, ani innych dokumentów i decyzji dotyczących obiektu, instrukcji obsługi i eksploatacji: obiektu, instalacji i urządzeń związanych z tym obiektem itp., tj. dokumentów o których mowa w art. 60 ust. 1 ustawy Prawo budowlane. Nie prowadzono także książki obiektu budowlanego dla tej oczyszczalni, pomimo takiego obowiązku wynikającego z art. 60b ust. 1 pkt 2 oraz art. 60c ustawy Prawo budowlane. W trakcie kontroli przeprowadzonej przez WIOŚ nie przedłożono także instrukcji obsługi i eksploatacji istniejącej oczyszczalni i jej schematu technologicznego.

Burmistrz wyjaśnił: *brak przejęcia dokumentacji budowlanej, dokumentacji z okresowych kontroli budowlanych oraz dokumentacji sieci kanalizacyjnej w miejscowości Karkowo przy przejmowaniu oczyszczalni wynika najprawdopodobniej z braku formalnego przekazania dokumentacji przez poprzedniego właściciela. Nie dokonano formalnego przekazania ww. dokumentacji. Istnieje również uzasadnione podejrzenie, że część dokumentacji mogła ulec zagubieniu lub zniszczeniu na przestrzeni lat, co uniemożliwiło jej przekazanie. (...)*

brak założenia książki obiektu budowlanego dla oczyszczalni wynika z trudności w odtworzeniu kompletnej dokumentacji budowlanej, co stanowi niezbędną podstawę do założenia książki obiektu. Obiekt oczyszczalni przechodził przez szereg zmian właścicielskich, co mogło skutkować przerwami w ciągłości dokumentacji oraz brakiem formalnego przekazania obowiązku prowadzenia książki obiektu.

(akta kontroli str. 1466-1467, 1489, 1865)

3. Gmina nie zapewniła przeprowadzania okresowych kontroli budowlanych:
- a) o których mowa w art. 62 ust. 1 pkt 1 lit a ustawy Prawo budowlane dla oczyszczalni ścieków typu Imhoff położonej w Karkowie;
 - b) o których mowa w art. 62 ust. 1 pkt 2 ustawy Prawo budowlane dla wszystkich posiadanych w latach 2022-2025¹⁰⁴ sieci kanalizacji deszczowej, oczyszczalni ścieków typu Imhoff położonej w Karkowie oraz sieci kanalizacji sanitarnej przyłączonej do tej oczyszczalni.

Burmistrz wyjaśnił, że przyczyną nieprzeprowadzenia okresowych kontroli było przeoczenie i nieumieszczenie sieci kanalizacji deszczowej na liście obiektów do kontroli. Brak przeprowadzania okresowych kontroli budowlanych rocznych i pięcioletnich oczyszczalni ścieków oraz pięcioletnich kontroli budowlanych sieci kanalizacji sanitarnej wynikał z trudności w odtworzeniu kompletnej dokumentacji budowlanej, co stanowi niezbędną podstawę do przeprowadzenia kontroli.

(akta kontroli str. 871-873, 1489, 1523-1527, 1536)

1.3 Realizacja obowiązków określonych w pozwoleniach i zezwoleniach, obowiązków informacyjnych i sprawozdawczych, wydawanie decyzji środowiskowych

Opis stanu faktycznego

10. W kontrolowanym okresie Gmina zarządzała oczyszczalnią ścieków w Karkowie oraz gminną siecią kanalizacji deszczowej, nie posiadała jednak wymaganego przepisami art. 389 pkt 1 upw pozwolenia wodnoprawnego na usługę wodną obejmującą wprowadzanie do wód lub do ziemi oczyszczonych ścieków komunalnych pochodzących z oczyszczalni ścieków typu Imhoff w Karkowie, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 309-316, 386, 392-398, 1466-1468, 1860-2020)

Gmina nie podjęła działań w celu uzyskania wymaganych pozwoleń wodnoprawnych na usługi wodne polegające na odprowadzaniu wód opadowych i roztopowych dla trzech¹⁰⁵ z ośmiu posiadanych odcinków sieci kanalizacji deszczowej oraz z opóźnieniem wystąpiła o przedłużenie posiadanego pozwolenia na odprowadzanie wód opadowych i roztopowych z ul. Kamiennej w Chociwlu, co skutkowało przerwą w posiadaniu pozwolenia na tę usługę wodną. Zagadnienia te opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 1466-1467, 1469, 1522, 1536)

Gmina nie realizowała obowiązków nałożonych w posiadanych pozwoleniach wodnoprawnych na wprowadzanie wód opadowych i roztopowych do wód lub do ziemi z gminnej sieci kanalizacji deszczowej w zakresie prowadzenia wymaganej dokumentacji oraz przeprowadzania okresowych przeglądów eksploatacyjnych sieci i urządzeń kanalizacji deszczowej, systematycznego czyszczenia studni, opróżniania osadników wpustów deszczowych, a także

¹⁰⁴ Drogi powiatowe, w których zlokalizowana jest kanalizacja deszczowa, tj. działka nr ewid. 32/1 obręb Lublino i działka nr ewid. 132/2 obręb Kania, stały się drogami gminnymi z dniem 1 stycznia 2025 r.

¹⁰⁵ Ul. Grunwaldzka w Chociwlu, przejęte wraz z drogami sieci kanalizacji deszczowej na działce nr ewid. 92/1 obręb Lublino oraz działka nr ewid. 132/2 obręb Kania.

separatorów z osadów i substancji ropopochodnych. Nie zapewniono także wykonania urządzenia wodnego, tj. wylotu kanalizacji deszczowej z ulicy Wolności w Chociwlu w pełni zgodnie z pozwoleniem wodnoprawnym (decyzja SZ.ZUZ.3.4210.75.5.2021.EW). Zagadnienia te co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 850-863, 1468-1488, 1505-1521, 1523, 1536, 1546-1565, 1633-1635, 1637-1642, 1693-1698)

Z opóźnieniem dokonano zgłoszeń dwóch wykonanych urządzeń wodnych¹⁰⁶, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 857-863, 1469-1481, 1531-1535)

11. Gmina, jako właściciel sieci kanalizacji deszczowej była zobowiązana do wnoszenia opłaty stałej na podstawie art. 271 ust. 1 pkt 3 lit. a za ww. usługi wodne dotyczące odprowadzania do wód powierzchniowych, oczyszczonych wód opadowych lub roztopowych, ujętych w zamknięte systemy kanalizacji deszczowej służące do odprowadzania opadów atmosferycznych z powierzchni zjazdów i chodników oraz drogi biegnącej ze wsi Lublino w kierunku przysiółka tej wsi o nazwie Pieczonka (pozwolenie wodnoprawne nr SZ.ZUZ.3.4210.139.4.2020.MC). Na podstawie art. 279a ustawy Prawo wodne Gmina nie została zobowiązana do wnoszenia opłaty stałej za usługi wodne określone w pozwoleniu wodnoprawnym udzielonym decyzją nr SZ.ZUZ.3.421.6.3.2018.MG1, gdyż zgodnie z informacją uzyskaną z ZZ w Stargardzie¹⁰⁷, ustalone opłaty stałe nie przekroczyły 20 zł. W związku ze wskazaniem w pozwoleniach wodnoprawnych nr SZ.ZUZ.3.4210.75.5.2021.EW i nr CS.6341.97.6.2014.LG1¹⁰⁸, że oczyszczone wody opadowe lub roztopowe odprowadzane są do ziemi, Gmina nie otrzymywała informacji ustalającej wysokość opłaty za określone w nich usługi wodne.

Gmina była zobowiązana także do wnoszenia opłaty zmiennej, na podstawie art. 272 ust. 7 upw, za usługi wodne określone w decyzji nr SZ.ZUZ.3.421.6.3.2018.MG1, natomiast nie była zobowiązana do wnoszenia opłaty zmiennej na podstawie pozostałych pozwoleń wodnoprawnych udzielonych decyzjami: nr SZ.ZUZ.3.4210.139.4.2020.MC nr SZ.ZUZ.3.4210.75.5.2021.EW i nr CS.6341.97.6.2014.LG1.

(akta kontroli str. 660-761, 717-718, 725-766, 1699-1715)

Według art. 268 ust. 1 pkt 2 upw opłaty za usługi wodne uiszcza się za wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi. Na podstawie art. 271 ust. 1 pkt 4 ww. ustawy, Gmina dokonywała zapłaty opłaty stałej¹⁰⁹ na usługę wodną polegającą na wprowadzaniu do ziemi (rowu melioracji wodnych R-A6) oczyszczonych ścieków komunalnych z biologicznej oczyszczalni ścieków typu SBR, która miała być zlokalizowana na działce o numerze ewidencyjnym 220/16 w obrębie Karkowo w gminie Chociwel (pozwolenie wodnoprawne nr SZ.ZUZ.3.421.2.7.2019.MG1). Łącznie zapłacono (za okres od 23 listopada 2019 r. do IV kw. 2024 r.) 3 732,00 zł, mimo nieprzystąpienia do budowy tej oczyszczalni do 2024 r. oraz wygaśnięcia z dniem 1 maja 2022 r. tego pozwolenia, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 660-713, 1569-1581, 1598-1605)

¹⁰⁶ Wylotu kanalizacji deszczowej do rzeki Krąpiel na działce nr 157 w obrębie Lublino oraz wylotu kanalizacji deszczowej z ul. Wolności w Chociwlu.

¹⁰⁷ Na podstawie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit f. ustawy o NIK.

¹⁰⁸ Zmieniona decyzją Starosty Stargardzkiego nr NS.6341.68.3.2017.LG1 z dnia 8 listopada 2017 r.

¹⁰⁹ Na podstawie otrzymanych od Wód Polskich informacji rocznych ustalających wysokość opłat.

W okresie objętym kontrolą Gmina dokonała zapłaty opłat za usługi wodne (stałych¹¹⁰ i zmiennych¹¹¹), w wysokościach wynikających z informacji otrzymanych przez Gminę od Wód Polskich, w tym: opłaty stałej płatnej w okresach kwartalnych w łącznej kwocie 756,00 zł rocznie (w 2022 r. i 2023 r.) oraz 759,00 zł w 2024 r. i opłaty zmiennej płatnej kwartalnie, w kwocie łącznej 1 120,00 zł rocznie¹¹². W dwóch przypadkach¹¹³ zapłaty dokonano z przekroczeniem obowiązującego terminu, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*. Nie stwierdzono ponoszenia przez Urząd w badanym okresie opłat podwyższonych.

(akta kontroli str. 725, 766, 768, 770, 857-863, 1598-1605)

W latach 2022-2024 Gmina przekazywała Wodom Polskim kwartalne oświadczenia, o których mowa w art. 552 ust. 2g ustawy – Prawo wodne tj. oświadczenia podmiotu obowiązującego do ponoszenia opłat za usługi wodne w celu ustalenia wysokości opłaty zmiennej za odprowadzenie do wód – wód opadowych lub roztopowych ujętych w otwarte lub zamknięte systemy kanalizacji deszczowej służące do odprowadzania opadów atmosferycznych w granicach administracyjnych miast¹¹⁴, w wymaganych terminach, tj. w terminie 30 dni od dnia, w którym upływa dzień przypadający na koniec każdego kwartału, zgodnie z art. 552 ust. 2b ww. ustawy. Oświadczenia zawierały kompletne dane określone w art. 552 ust. 2c tej ustawy oraz sporządzone zostały zgodnie ze wzorami zamieszczonymi w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Wód Polskich. W każdym kwartale 2022 r., 2023 r. i 2024 r. podano tę samą ilość odprowadzonych do wód Jeziora Chociwel (Starzyc) - wód opadowych lub roztopowych - 373 m³.

(akta kontroli str. 621-659, 1566-1568, 1584)

Podinspektor ds. ochrony środowiska, gospodarki wodnej i leśnictwa wyjaśniła: (...) *Ilość wód opadowych w poszczególnych kwartałach podałam dzieląc maksymalną roczną ilość wód opadowych i roztopowych z pozwolenia wodnoprawnego, (...) przez ilość kwartałów w roku, zaokrągloną do pełnych jedności.*

(akta kontroli str. 722, 743)

12. Gmina nie wywiązała się z obowiązku określonego w art. 328 ust. 2 ustawy Prawo wodne i nie sporządziła rocznych sprawozdań z realizacji działań zawartych w planach gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy za rok poprzedni, tj. za 2022 r. i 2024 r., a sprawozdanie za 2023 r. przekazała ministrowi właściwemu do spraw gospodarki wodnej nieterminowo, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*. Złożone sprawozdanie za 2023 r. przekazano na druku zawierającym informacje określone w załączniku nr 1 do rozporządzenia Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 14 grudnia 2018 r. w sprawie zakresu informacji z realizacji działań zawartych w planach gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy, planach zarządzania ryzykiem powodziowym i programie ochrony wód morskich¹¹⁵.

(akta kontroli str. 715, 747-764)

¹¹⁰ Dotyczy pozwolenia wodnoprawnego na usługę wodną nr SZ.ZUZ.3.421.2.7.2019.MG1 oraz pozwolenia wodnoprawnego na usługę wodną nr SZ.ZUZ.3.421.139.4.2020.MC.

¹¹¹ Dotyczy pozwolenia wodnoprawnego na usługę wodną nr SZ.ZUZ.3.421.6.3.2018.MG1.

¹¹² W 2022 r., 2023 r. i 2024 r.

¹¹³ Opłata stała za III kw. 2024 r. na podstawie Informacji z Wód Polskich nr 156 ZZ Stargard - OS/2024 i nr 154 ZZ Stargard - OS/2024.

¹¹⁴ Dotyczyły pozwolenia wodnoprawnego nr SZ.ZUZ.3.421.6.3.2018.MG1.

¹¹⁵ Dz. U. poz. 2390.

13. W latach 2022-2024 do Burmistrza wpłynęło 21 wniosków o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach¹¹⁶ dla przedsięwzięć oddziaływujących na środowisko, w tym: 10 wniosków w 2022 r., osiem w 2023 r. i trzy w 2024 r. Rozpatrując je wydano 13 DŚU¹¹⁷. W jednym przypadku¹¹⁸ wydano postanowienie odmawiające wszczęcia postępowania administracyjnego o wydanie DŚU dla przedsięwzięcia, na podstawie art. 61a § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego¹¹⁹, ponieważ rozpatrywane przedsięwzięcie nie wymagało uzyskania DŚU. W pięciu przypadkach wydano postanowienia nakładające obowiązek przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko¹²⁰. W jednym przypadku¹²¹ sprawa była w trakcie uzupełniania raportu oddziaływania na środowisko w związku z wezwaniem Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Szczecinie, a w jednym przypadku wezwano do złożenia pisemnego uzupełnienia wniosku i wyjaśnień¹²². Wszystkie wydane decyzje o braku potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko dla przedsięwzięcia, zawierały zapis: *Podczas trwania prac budowlanych należy nie dopuścić do przedostania się do wód powierzchniowych i ziemi substancji ropopochodnych z maszyn, urządzeń i środków transportu oraz innych substancji szkodliwych*. W latach 2022-2024 Burmistrz nie wydawał DŚU dla przedsięwzięć, które oddziaływałyby na wody rzeki Krąpiel.

(akta kontroli str. 744-746)

14. W sprawie działań w celu ochrony wód powierzchniowych przed zanieczyszczeniami Zastępca Burmistrza wyjaśniła, że: *Gmina przede wszystkim prowadziła inwestycję „Przebudowa oczyszczalni ścieków oraz budowa kanalizacji sanitarnej wraz z przepompownią ścieków w aglomeracji Chociwel”. Jej efektem są lepsze parametry ścieków oczyszczonych odprowadzanych do środowiska.*

(akta kontroli str. 475-476)

15. Według wyjaśnień Burmistrza zidentyfikowano następujące bariery, problemy oraz ograniczenia w zakresie realizacji zadań dotyczących nieczystości ciekłych oraz gospodarki wodno-ściekowej w tym ograniczające skuteczności zapewnienia ochrony rzeki Krąpiel lub innych wód powierzchniowych na terenie gminy Chociwel przed zanieczyszczeniami: brak możliwości pozyskania dofinansowań zewnętrznych, ograniczone środki w budżecie, ograniczone możliwości kadrowe, zbyt duży zakres zadań ustawowych nałożony na gminy, problemy z przekazywaniem danych ze względu na RODO.

(akta kontroli str. 714, 765)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Gmina nie podjęła działań w celu uzyskania pozwoleń wodnoprawnych lub nie wystąpiła z odpowiednim wyprzedzeniem o ustalenie kolejnego okresu obowiązywania pozwolenia i w konsekwencji nie posiadała wymaganych

¹¹⁶ Dalej DŚU.

¹¹⁷ sześć w 2022 r. i siedem w 2023 r.

¹¹⁸ Postanowienie Burmistrza Chociwla OŚR.6220.3.1.2023.JC z dnia 22 czerwca 2023 r.

¹¹⁹ Dz. U. z 2024 r. poz. 572; dalej: Kpa.

¹²⁰ Dwa w 2022 r. i trzy w 2024 r.

¹²¹ W 2022 r.

¹²² W 2022 r.

przepisami art. 389 pkt 1 ustawy Prawo wodne pozwoleń na prowadzone usługi wodne obejmujące:

- a) wprowadzanie do ziemi ścieków komunalnych pochodzących z oczyszczalni ścieków typu Imhoff w Karkowie, zlokalizowanej na działce o numerze ewidencyjnym 220/16 w obrębie Karkowo, którą otrzymała 26 września 2017 r. w drodze darowizny;

Burmistrz wyjaśnił: *Po otrzymaniu w 2017 r. (...) oczyszczalni ścieków, podjęto działania w celu pozyskania pozwolenia wodnoprawnego na nowo projektowaną oczyszczalnię ścieków i takie pozwolenie wodnoprawne otrzymano nr SZ.ZUZ.3.421.2.7.2019.MG1 z dnia 15 kwietnia 2019 r. W chwili obecnej w ramach projektu pn. "Budowa oczyszczalni ścieków w miejscowości Karkowo wraz z modernizacją kanalizacji sanitarnej" projektowana jest nowa oczyszczalnia ścieków i w najbliższym czasie zostanie złożony nowy wniosek o pozwolenie wodnoprawne. (...) Jesteśmy na etapie projektowania przedmiotowej inwestycji. (...) Koniec zadania zaplanowano na 30.06.2026 r. W wyjaśnieniach podał, że Gmina podejmowała działania w celu modernizacji tej oczyszczalni, jednak dopiero dzięki pozyskanemu dofinansowaniu z Programu Polski Ład, możliwa będzie budowa nowej oczyszczalni ścieków w miejscowości Karkowo wraz z modernizacją kanalizacji sanitarnej.*

Przywołane w wyjaśnieniach Burmistrza pozwolenie wodnoprawne nr SZ.ZUZ.3.421.2.7.2019.MG1 z 15 kwietnia 2019 r. dotyczyło wykonania urządzenia wodnego, tj. wylotu odprowadzającego oczyszczone ścieki z projektowanej biologicznej oczyszczalni ścieków w miejscowości Karkowo do ziemi oraz usługi wodnej polegającej na wprowadzaniu do ziemi oczyszczonych ścieków komunalnych z projektowanej biologicznej oczyszczalni ścieków typu SBR, a nie oczyszczalni istniejącej. Odprowadzanie ścieków do środowiska z osadnika Imhoffa opisano we wcześniejszej części niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

- b) odprowadzanie do wód powierzchniowych lub do urządzeń wodnych oczyszczonych wód opadowych lub roztopowych ujętych w systemy kanalizacji deszczowej służące do odprowadzania opadów atmosferycznych z:

- ul. Grunwaldzkiej w Chociwlu;
- działki oznaczonej nr ewid. 92/1 obr. Lublino;
- działki oznaczonej nr ewid. 132/1 obr. Kania;
- z ulicy Kamiennej w Chociwlu od 31 marca 2025 r. w związku z upływem ważności dotychczasowego pozwolenia wodnoprawnego¹²³.

Burmistrz wyjaśnił, że *Gmina (...) nie posiada pozwoleń wodnoprawnych dla istniejącej kanalizacji deszczowej ul. Grunwaldzkiej w Chociwlu – podczas przebudowy drogi wykonywano jedynie remont istniejącej sieci kanalizacji deszczowej. Jeżeli chodzi o działki 92/1 obręb Lublino oraz działkę 132/1 obręb Lublino są to działki zaliczone do kategorii dróg gminnych z dniem 1 stycznia 2025 r. (...). Dotychczasowym zarządcą drogi był Zarząd Dróg Powiatowych. Gmina (...) w ramach realizacji inwestycji drogowych jedynie zmodernizowała istniejącą sieć kanalizacji deszczowej. Gmina (...) nie podejmowała czynności związanych z uzyskaniem pozwolenia wodnoprawnego w związku z lokalizacją w ciągu ul. Grunwaldzkiej kanalizacji deszczowej, ponieważ roboty budowlane miały charakter jedynie remontowy nie obejmujące przebudowy istniejącej kanalizacji*

¹²³ Decyzja nr CS.6341.97.6.2014.LG1 z 30 marca 2015 r., zgodnie z którą ważność pozwolenia na wprowadzanie wód opadowych do ziemi ustalona była do 30 marca 2025 r. Do czasu zakończenia czynności kontrolnych przez NIK nowe pozwolenie wodnoprawne nie zostało wydane.

deszczowej. Tutejszy Urząd nie jest w posiadaniu dokumentacji potwierdzającej rok budowy kanalizacji deszczowej. Gmina (...) nie wystąpiła o przeniesienie pozwolenia wodnoprawnego na odprowadzanie wód opadowych i roztopowych z działki nr 92/1 obręb Lublino oraz 132/2 obręb Kania, ponieważ poprzedni zarządca drogi (...) nie posiadał przedmiotowego zezwolenia. Z pozyskanych informacji istniejąca kanalizacja deszczowa nie była budowana przez poprzedniego zarządcę drogi. W sprawie nieuzyskania pozwolenia wodnoprawnego na odprowadzenie wód opadowych i roztopowych z ul. Kamiennej przed upływem ważności dotychczasowego pozwolenia Burmistrz wyjaśnił, że Gmina 28 marca 2025 r. złożyła do ZZ w Stargardzie wniosek o wydanie pozwolenia wodnoprawnego w związku z utratą ważności w dniu 30 marca 2025 r. decyzji nr CS.6341.97.6.2014.LG1. Zastępca Burmistrza wyjaśniła, że przyczyną złożenia wniosku, na trzy dni przed utratą ważności dotychczasowego zezwolenia był fakt, że obecny pracownik nie miał wiedzy dotyczącej tego pozwolenia, gdyż nie zostało mu ono przekazane przez poprzedniego pracownika zajmującego stanowisko ds. dróg.

(akta kontroli str. 309-316, 850-865, 873, 1191, 1468-1469, 1522-1526, 1531, 1536, 1650-1653, 1658-1687, 1718, 1860-2020)

Zgodnie z art. 389 pkt 1 ustawy Prawo wodne, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, pozwolenie wodnoprawne jest wymagane m.in. na usługi wodne. Według art. 35 ust. 3 ww. ustawy, usługi wodne obejmują m.in. odbiór i oczyszczanie ścieków (pkt 3); wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi, obejmujące także wprowadzanie ścieków do urządzeń wodnych (pkt 4) oraz odprowadzanie do wód lub do urządzeń wodnych - wód opadowych lub roztopowych, ujętych w otwarte lub zamknięte systemy kanalizacji deszczowej służące do odprowadzania opadów atmosferycznych albo w systemy kanalizacji zbiorczej w granicach administracyjnych miast (pkt 7).

Podkreślić należy, że planowanie przez Gminę budowy nowej oczyszczalni ścieków, nie wyłączało obowiązku posiadania pozwolenia wodnoprawnego na usługę wodną związaną z użytkowaną przez Gminę od 2017 r., tj. ponad siedem lat otrzymaną oczyszczalnią ścieków w Karkowie. NIK zwraca również uwagę, że pozwolenie wodnoprawne wymagane jest nie tylko na wykonanie urządzenia wodnego, ale także na usługę wodną polegającą na odprowadzaniu wód opadowych i roztopowych do wód lub do ziemi.

W myśl przepisów art. 414 ust. 1 pkt 1 upw, pozwolenie wodnoprawne wygasa, jeżeli: upłynął okres, na który było wydane. Pozwolenia wodnoprawne, o których mowa w art. 389 pkt 1-3, nie wygasają, jeżeli zakład w terminie 90 dni przed upływem okresu, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, złoży wniosek o ustalenie kolejnego okresu obowiązywania tych pozwoleń. Do wniosku, o którym mowa w ust. 2, dołącza się operat, na podstawie którego wydano dotychczasowe pozwolenie wodnoprawne, oraz oświadczenie, że zawarte w nim informacje zachowały aktualność (art. 414 ust. 2 i 3). W związku z koniecznością opracowania nowego operatu wodnoprawnego na odprowadzenie wód opadowych i roztopowych z ul. Kamiennej w Chociwlu, wskutek niezłożenia

wniosku o wydanie nowego pozwolenia w ww. terminie, Gmina wydatkowała 6 000 zł.

(akta kontroli str.1718)

2. Gmina nie realizowała części obowiązków nałożonych w pozwoleniach wodnoprawnych na wprowadzanie wód opadowych i roztopowych do wód lub do ziemi z gminnej sieci kanalizacji deszczowej.

W pozwoleniach wodnoprawnych określone zostały m.in. następujące obowiązki:

- a) w punkcie czwartym decyzji nr OS.2.Gz.6220-14-3/08 z 29 sierpnia 2008 r., integralnie związanej z decyzją nr SZ.ZUZ.3.421.6.3.2018.MG1, dotyczącą sieci kanalizacji o przepustowości 94,25 l/s, Gmina zobowiązana została m.in. do osiągnięcia założonych parametrów we wskaźnikach oczyszczonych wód (zawiesina ogólna $\leq 100 \text{ mg/dm}^3$, substancje ropopochodne $\leq 15 \text{ mg/dm}^3$); prowadzenia okresowych zestawień ilości odprowadzonych do wód jeziora Chociwel (Starzec) oczyszczonych wód opadowych i roztopowych poprzez podanie wielkości odwadnianej powierzchni szczelnej w okresach półrocznych; przeprowadzania co najmniej dwa razy w roku przeglądów eksploatacyjnych sieci i urządzeń kanalizacji deszczowej oraz odnotowywania tych czynności w zeszytach eksploatacji, a także prowadzenia pełnej dokumentacji związanej z eksploatacją instalacji;
- b) w punkcie trzecim decyzji nr SZ.ZUZ.3.4210.139.4.2020.MC, dotyczącej sieci kanalizacji o przepustowości 29,0 l/s Gmina zobowiązana została m.in. do nieprzekraczania założonych parametrów we wskaźnikach wód opadowych lub roztopowych (zawiesina ogólna $\leq 100 \text{ mg/dm}^3$, węglowodory ropopochodne $\leq 15 \text{ mg/dm}^3$); systematycznego oczyszczania separatora z osadów i substancji ropopochodnych, przeprowadzania co najmniej dwa razy w roku przeglądów eksploatacyjnych urządzenia oczyszczającego, zgodnie z instrukcją obsługi i konserwacji oraz odnotowania tego w zeszycie eksploatacji urządzenia;
- c) w punkcie czwartym decyzji nr CS.6341.97.6.2014.LG1, dotyczącej sieci kanalizacji o przepustowości 32,0 l/s, Gmina zobowiązana została m.in. do nieprzekraczania założonych parametrów we wskaźnikach wód opadowych lub roztopowych (zawiesina ogólna $\leq 100 \text{ mg/dm}^3$, węglowodory ropopochodne $\leq 15 \text{ mg/dm}^3$), przeprowadzania co najmniej dwa razy w roku przeglądów eksploatacyjnych sieci i urządzeń kanalizacji deszczowej oraz odnotowania powyższych czynności w zeszytach eksploatacji, a także prowadzenia pełnej dokumentacji związanej z eksploatacją instalacji;
- d) w punkcie czwartym decyzji nr SZ.ZUZ.3.4210.75.5.2021.EW, dotyczącej sieci kanalizacji o przepustowości 36,6 l/s, Gmina zobowiązana została m.in. do systematycznego czyszczenia studni, opróżniania osadników wpustów deszczowych oraz ich krat, eksploataowania urządzenia zgodnie z instrukcją producenta i dokonywania zalecanej konserwacji, przeprowadzania co najmniej dwa razy w roku przeglądów eksploatacyjnych sieci i urządzeń kanalizacji deszczowej oraz odnotowania powyższych czynności w zeszytach eksploatacji, a także odnotowywania czynności związanych z awariami i naprawami w zeszycie eksploatacji.

Wody opadowe lub roztopowe pochodzące z powierzchni innych niż wskazane w § 17 ust. 1 rozporządzenia w sprawie substancji szczególnie szkodliwych, mogą być wprowadzane do wód lub do urządzeń wodnych, z wyjątkiem przypadków, o których mowa w art. 75a upw, bez oczyszczenia (§ 17 ust. 2 rozporządzenia w sprawie substancji szczególnie szkodliwych), a kontrola spełnienia warunków jakościowych określonych w ww. rozporządzeniu

w przypadku urządzeń o przepustowości mniejszej niż 300 l/s powinna polegać na prowadzeniu oceny na podstawie dokonywanych, co najmniej dwa razy w roku, przeglądów eksploatacyjnych urządzeń oczyszczających (§ 17 ust. 5).

(akta kontroli str. 850-863, 1478-1488, 1536)

Burmistrz wyjaśnił, że: *obowiązki nałożone na Gminę w decyzjach udzielających pozwolenia wodnoprawnego na odprowadzanie wód opadowych do wód jeziora Starzec i do rzeki Krąpiel nie były wykonywane, ze względu na przeoczenie i ograniczone środki finansowe.* Według wyjaśnień Burmistrza przeglądy i czyszczenie urządzeń wykonywane były przez konserwatorów Urzędu, ale nie prowadzono zeszytów eksploatacji. W trakcie kontroli nie przedłożono innej dokumentacji potwierdzającej wykonanie ww. obowiązków określonych w pozwoleniach wodnoprawnych.

(akta kontroli str. 1466-1468, 1523)

Spośród trzech pracowników Urzędu zatrudnionych na stanowiskach konserwatorów jeden wyjaśnił, że nie zajmował się przeglądami eksploatacyjnymi gminnej sieci kanalizacji deszczowej oraz nie czyścił separatorów substancji ropopochodnych. Pozostali dwaj w wyjaśnieniach podali, że nie zajmują się utrzymaniem gminnej sieci kanalizacji deszczowej, chyba, że wystąpi awaria lub jest zgłoszona interwencja, ale nie zajmowali się w latach 2022-2025 czyszczeniem separatorów substancji ropopochodnych i osadników na sieci kanalizacji deszczowej odprowadzających wody opadowe i roztopowe z drogi w miejscowości Lublino do rzeki Krąpiel oraz z ulic Wolności i Jana Pawła II w Chociwlu.

(akta kontroli str. 1633-1642)

Doraźnie i sporadycznie wykonywane czynności związane z utrzymaniem gminnej sieci kanalizacji deszczowej nie mogą zostać uznane za przeglądy eksploatacyjne oraz systematyczne czyszczenie studni, opróżnianie osadników wpustów deszczowych oraz ich krat, o których mowa w pozwoleniach wodnoprawnych. Nie można zatem uznać na podstawie § 17 ust. 5 rozporządzenia w sprawie substancji szczególnie szkodliwych, że następowała kontrola spełnienia ustalonych warunków jakościowych odprowadzanych wód. W okresie objętym kontrolą nie zapewniono także oczyszczania separatorów z osadów i substancji ropopochodnych oraz nie prowadzono okresowych zestawień ilości odprowadzonych do wód jeziora Chociwel (Starzec) oczyszczonych wód opadowych i roztopowych poprzez podanie wielkości odwadnianej powierzchni szczelnej w okresach półrocznych.

(akta kontroli str. 850-863, 1478-1488, 1637-1642)

3. Urządzenie wodne, tj., wylot kanalizacji deszczowej z ulicy Wolności w Chociwlu nie został zrealizowany w pełni zgodnie z pozwoleniem wodnoprawnym.

Według pozwolenia wodnoprawnego SZ.ZUZ.3.4210.75.5.2021.EW, wylot kanalizacji deszczowej miał prowadzić do rowu otwartego na działce nr 419/3 obręb 001 Chociwel¹²⁴. Także w operacie wodnoprawnym dla inwestycji „Przebudowa z rozbudową ul. Wolności i Jana Pawła II w Chociwlu” zaprojektowano rów otwarty o długości 41,65 m, do którego miały być odprowadzane wody opadowe i roztopowe z wylotu kanalizacji deszczowej. Przeprowadzone w trakcie kontroli NIK oględziny¹²⁵ wykazały, że rów otwarty,

¹²⁴ Współrzędne wylotu w geodezyjnym układzie odniesienia PL-ETRF2000 X-5926186,11 Y-5522406,61.

¹²⁵ 20 marca 2025 r. i 7 kwietnia 2025 r.

do którego miały być odprowadzane i rozsączone wody opadowe oraz roztopowe z wylotu kanalizacji deszczowej nie został wykonany, a wylot przez który odprowadzane są wody opadowe i roztopowe znajduje się w bezpośrednim sąsiedztwie Jeziora Starzyc (Chociwel), poniżej ścieżki spacerowej, tj. poza działką 419/3. Wody z sieci kanalizacji deszczowej są odprowadzane w okolicy brzegu jeziora do jego wód, a nie do rowu (ziemi).

(akta kontroli str. 1478-1481, 1505-1521, 1546-1565, 1693-1698)

Burmistrz wyjaśnił: *W trakcie przebudowy ul. Wolności oraz Jana Pawła II w Chociwlu, zaprojektowany wylot kanalizacji deszczowej został podłączony do istniejącej, nie zainwentaryzowanej sieci kanalizacji deszczowej, której elementy znajdowały się w działce oznaczonej numerem geodezyjnym 419/3 obręb 1 miasta Chociwel, której wylot znajduje się przy brzegu jeziora Starzyc. Przedmiotowa zmiana została odnotowana w dokumentacji powykonawczej jako zmiana nieistotna niewymagająca dodatkowych pozwoleń – zaakceptowana przez autora projektu (...), inspektora nadzoru inwestorskiego oraz kierownika budowy. Ponadto informuję, że na podstawie przedstawionej dokumentacji powykonawczej, Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego w Stargardzie zaświadczył 21 marca 2025 r. o braku podstaw do wniesienia sprzeciwu do przystąpienia do użytkowania obiektów objętych przedmiotową inwestycją.*

(akta kontroli str. 1650-1657)

Pomimo iż zmiany w zakresie inwestycji budowlanej zostały zakwalifikowane jako nieistotne, wykonanie urządzenia wodnego nastąpiło niezgodnie z obowiązującym pozwoleniem wodnoprawnym i do czasu kontroli NIK nie poinformowano o powyższym, Dyrektora ZZ w Stargardzie i nie wystąpiono o zmianę pozwolenia wodnoprawnego w tym zakresie. Ponadto w dokonanym w trakcie kontroli NIK 13 marca 2025 r. zgłoszeniu Wodom Polskim urządzenia wodnego podano, że odprowadzenie oczyszczonych wód opadowych i roztopowych pochodzących z terenu ulic Wolności i Jana Pawła II w Chociwlu następuje do ziemi-rowu, a nie zgodnie ze stanem faktycznym do wód oraz podano współrzędne projektowanego, a nie wykonanego wylotu. W związku z odprowadzaniem wód opadowych i roztopowych do wód, a nie do ziemi, Gmina nie wniosła wymaganych w takich przypadkach opłat za usługi wodne - stałej oraz zmiennej, o których mowa w art. 270 ust. 1, art. 271 ust. 4 pkt 1 i ust. 4a oraz art. 272 ust. 5 ustawy Prawo wodne.

(akta kontroli str. 690-693, 711-712, 725, 766, 768, 770, 857-863, 1474-1477, 1598-1605)

4. Nieterminowo dokonano zgłoszenia Wodom Polskim dwóch wykonanych urządzeń wodnych, w celu wpisania ich do systemu informacyjnego gospodarowania wodami.

Zgodnie z art. 331 ust. 3 ustawy Prawo wodne, właściciel urządzenia wodnego zgłasza posiadane urządzenie Wodom Polskim w celu wpisania do systemu informacyjnego gospodarowania wodami w terminie 60 dni od dnia przystąpienia do użytkowania tego urządzenia. Obowiązek ten wskazano także w punkcie 3.9 pozwolenia wodnoprawnego nr SZ.ZUZ.3.4210.139.4.2020.MC.

a) Gmina przystąpiła do użytkowania wylotu kanalizacji deszczowej do rzeki Krąpiel na działce nr 157 w obrębie Lublino 23 grudnia 2021 r. Zgłoszenia dokonano w trakcie kontroli NIK 13 marca 2025 r. tj. z opóźnieniem 1 116 dni.

b) Gmina przystąpiła do użytkowania wylotu kanalizacji deszczowej z ul. Wolności w Chociwlu 18 października 2023 r. Zgłoszenia dokonano w trakcie kontroli NIK 13 marca 2025 r., tj. z opóźnieniem 452 dni.

Przyczyną niedokonania zgłoszenia w terminie było przeoczenie pracownika.

(akta kontroli str. 857-863, 1469-1481, 1531-1535)

5. Zapłaty opłat stałych za usługi wodne do Wód Polskich, za III kwartał 2024 r., w kwocie 183,00 zł i 6,75 zł, dokonano 4 listopada 2024 r., zamiast w wymaganym terminie płatności - do 31 października 2024 r.¹²⁶, tj. z opóźnieniem czterech dni. Powyższe stanowiło naruszenie art. 271 ust. 6 upw, zgodnie z którym podmiot obowiązany do ponoszenia opłat za usługi wodne, wnosi opłatę stałą na rachunek bankowy Wód Polskich w czterech równych ratach kwartalnych nie później niż do końca miesiąca następującego po upływie każdego kwartału.

(akta kontroli str. 690-693, 711-712)

Burmistrz wyjaśnił, że zapłata opłaty stałej w kwocie 183,00 zł oraz kwoty 6,75 zł za usługi wodne do Wód Polskich, z uwagi na przeoczenie sporządzonych przelewów, została zapłacona nie w dniu 31 października 2024 r., tj. piątek tylko w pierwszym dniu roboczym następnego miesiąca tj. 4 listopada 2024 r. (...). Gmina od tych transakcji nie płaciła odsetek od nieterminowych płatności.

(akta kontroli str. 725-727)

6. Nie wystąpiono o cofnięcie pozwolenia wodnoprawnego nr SZ.ZUZ.3.421.2.7.2019.MG1 udzielonego przez Dyrektora ZZ w Stargardzie decyzją z 15 kwietnia 2019 r. dot. wprowadzania do ziemi oczyszczonych ścieków komunalnych z planowanej oczyszczalni ścieków w Karkowie w związku z nieprzystąpieniem do budowy tej oczyszczalni do 2024 r. i ponoszono opłaty stałe za wprowadzanie ścieków związane z tą decyzją. Za okres od 23 listopada 2019 r. do I kw. 2022 r. zapłacono opłatę stałą w łącznej wysokości 1 722,50 zł. Stanowiło naruszenie art. 44 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych¹²⁷, zgodnie z którym wydatki publiczne powinny być dokonywane: w sposób celowy i oszczędny, z zachowaniem zasad: uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów oraz optymalnego doboru metod i środków służących osiągnięciu założonych celów.

Po dniu 2 maja 2022 r.¹²⁸ nadal dokonywano opłaty stałej dot. ww. pozwolenia wodnoprawnego, mimo iż w związku z nierozpoczęciem wykonywania urządzeń wodnych w okresie trzech lat, od dnia w którym pozwolenie wodnoprawne na wykonywanie tych urządzeń stało się ostateczne, pozwolenie wodnoprawne wygasło. Za okres od II kwartału 2022 r. do IV kwartału 2024 r. zapłacono opłatę stałą w łącznej wysokości 2 009,50 zł, co było działaniem niegospodarnym.

(akta kontroli str. 1569-1581, 1598-1605)

¹²⁶ Zgodnie z Informacjami z Wód nr 156 ZZ Stargard, OS/2024 i nr 154 ZZ Stargard, OS/2024 z dnia 17 stycznia 2024 r.

¹²⁷ Dz. U. z 2024 r. poz. 1530, ze zm.

¹²⁸ Tj. po wygaśnięciu decyzji na mocy art. 414 ust. 1 pkt 3 ustawy Prawo wodne. W myśl przepisów art. 414 ust. 1 pkt 3 ustawy Prawo wodne, pozwolenie wodnoprawne wygasa, jeżeli zakład nie rozpoczął wykonywania urządzeń wodnych w terminie trzech lat od dnia, w którym pozwolenie wodnoprawne na wykonanie tych urządzeń stało się ostateczne.

Burmistrz wyjaśnił: *nie jestem w chwili obecnej w stanie ustalić, dlaczego nie wystąpiono o cofnięcie pozwolenia wodnoprawnego (...) dotyczącego wprowadzania do ziemi oczyszczonych ścieków komunalnych z planowanej oczyszczalni ścieków w Karkowie. Przyczyną wnoszenia po dniu 2 maja 2022 r. opłaty stałej dotyczącej ww. pozwolenia wodnoprawnego był fakt przesyłania przez ZZ w Stargardzie informacji rocznych ustalających wysokość opłaty stałej za usługi wodne.*

(akta kontroli str. 768-770)

7. Burmistrz nie złożył ministrowi właściwemu do spraw gospodarki wodnej sprawozdań, o których mowa w art. 328 ust. 2 ustawy Prawo wodne, z realizacji działań wyszczególnionych w planach gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy za 2022 r. i 2024 r., a sprawozdanie za 2023 r. złożył 29 lutego 2024 r., zamiast zgodnie z art. 328 ust. 2 ww. ustawy w terminie do 28 lutego 2024 r.

Burmistrz wyjaśnił : (...) *Nie były składane te sprawozdania, ponieważ nie były podejmowane żadne działania w zakresie realizacji działań zawartych w planach gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy.(...) Sprawozdanie za 2023 r. (...) zostało złożone (...) 29 lutego 2029 r., zamiast (...) do 28 lutego 2024 r. z powodu nadmiaru bieżących obowiązków w tym okresie.*

(akta kontroli str. 715, 747-764, 1715)

Przepis art. 328 ust. 2 ustawy Prawo wodne nakłada obowiązek corocznego sporządzenia przez burmistrza sprawozdania. Żadne przepisy nie zwalniają z powyższego obowiązku, a zatem także w przypadku nieujęcia Gminy w planach gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy, był obowiązek przedłożenia sprawozdania.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami oraz uwzględniając działania podjęte w trakcie kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące uwagi i wnioski:

Wnioski

1. Monitorowanie skuteczności podjętych działań na rzecz nieodprowadzania do środowiska nieoczyszczonych ścieków z terenu oczyszczalni ścieków w Karkowie.
2. Sporządzenie gminnego programu ochrony środowiska, o którym mowa w art. 17 ust. 1 POŚ oraz zapewnienie sporządzania raportów z jego wykonania.
3. Zapewnienie ujęcia kompletnych i aktualnych danych w prowadzonej w Urzędzie ewidencji, o której mowa w art. 3 ust. 3 w związku z ust. 5 ucpg.
4. Podjęcie działań na rzecz wyegzekwowania realizacji obowiązku podłączenia nieruchomości do istniejącej sieci kanalizacyjnej.
5. Sprawdzenie realizacji obowiązku wyposażenia nieruchomości w zbiornik bezodpływowy lub przydomową oczyszczalnię ścieków na terenach nieskanalizowanych Gminy.
6. Określenie precyzyjnie w Regulaminie utrzymania czystości i porządku częstotliwości wywozu nieczystości ciekłych.
7. Ujęcie w planie kontroli sposobu postępowania z nieczystościami ciekłymi wykazu podmiotów podlegających kontroli, zapewnienie przeprowadzenia kontroli zgodnie z ww. planem co najmniej raz na dwa lata i ich rzetelne dokumentowanie.
8. Opracowanie i skierowanie pod obrady Rady Miejskiej projektu uchwały w sprawie wymagań jakie powinni spełniać przedsiębiorcy ubiegając się o uzyskanie zezwolenia na opróżnianie zbiorników bezodpływowych lub

osadników w przydomowych oczyszczalniach ścieków oraz transport nieczystości ciekłych.

9. Zapewnienie skutecznego nadzoru nad prawidłowością prowadzonych postępowań przy wydawaniu zezwoleń na opróżnianie zbiorników bezodpływowych lub osadników w przydomowych oczyszczalniach ścieków oraz transport nieczystości ciekłych.

10. Rzetelne weryfikowanie prawidłowości i rzetelności sporządzania oraz terminowości składania przez przedsiębiorców sprawozdań, o których mowa w art. 9o ucpg.

11. Zapewnienie skutecznego nadzoru nad prawidłowością i rzetelnością sporządzanych sprawozdań z gospodarowania nieczystościami ciekłymi, z realizacji KPOŚK oraz nad przekazywaniem sprawozdań z realizacji działań wyszczególnionych w planach gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy.

12. Przeprowadzanie przeglądu obszaru i granic aglomeracji Chociwel z częstotliwością określoną w art. 92 ustawy Prawo wodne.

13. Zapewnienie nadzoru nad realizacją przez Spółkę obowiązków określonych w regulaminie dostarczania wody i odprowadzania ścieków oraz skutecznego nadzoru nad realizacją zadań powierzonych Spółce na podstawie umowy nr 1/2000.

14. Niezwłoczne opracowanie i przedłożenie do zatwierdzenia Staroście Stargardzkiemu Gminnego Planu Zarządzania Kryzysowego.

15. Przeprowadzanie wymaganych okresowych kontroli budowlanych sieci kanalizacji deszczowej oraz kontroli innych posiadanych obiektów związanych z oczyszczaniem ścieków, a także prowadzenie dokumentacji tych obiektów.

16. Podjęcie działań w celu uzyskania pozwoleń wodnoprawnych na odprowadzanie wód opadowych lub roztopowych dla wszystkich posiadanych odcinków sieci kanalizacji deszczowej na terenie Gminy.

17. Zapewnienie realizacji obowiązków nałożonych na Gminę w posiadanych pozwoleniach wodnoprawnych.

18. Podjęcie działań w celu doprowadzenia do zgodności pozwolenia wodnoprawnego dotyczącego wykonania wylotu kanalizacji deszczowej z ul. Wolności w Chociwlu oraz odprowadzania wód opadowych i roztopowych z tego wylotu do jeziora Starzyc (Chociwel) ze stanem faktycznym.

19. Wprowadzenie mechanizmów zapewniających terminowe zgłaszanie do Wód Polskich wykonanych urządzeń wodnych.

20. Podjęcie działań w celu odzyskania opłat stałych wniesionych po upływie ważności pozwolenia wodnoprawnego nr SZ.ZUZ.3.421.2.7.2019.MG1.

Uwagi

Uwzględniając wskazywane w wyjaśnieniach przyczyny powstania nieprawidłowości związane z zasobami kadrowymi i ich wykorzystaniem, Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę na potrzebę organizacji pracy w sposób zapewniający prawidłową i terminową realizację zadań w obszarze gospodarki ściekowej i ochrony środowiska. Ponadto niezbędne jest wzmocnienie nadzoru nad wykonaniem zadań w celu ich oszczędnej, efektywnej i skutecznej realizacji, zgodnie ze standardem C11 kontroli zarządczej¹²⁹.

¹²⁹ Komunikat nr 23 Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2009 r. w sprawie standardów kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych (Dz. Urz. MF z 2009 r. Nr 15, poz. 84).

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w postaci elektronicznej z użyciem kwalifikowanych podpisów elektronicznych.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ust. 1 i 2 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Szczecinie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania
uwag i wykonania
wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 30 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Szczecin, 30 maja 2025 r.

Kontrolerzy

Marzanna Wierzbicka

doradca techniczny

/podpisano elektronicznie/

Katarzyna Danielak

starszy inspektor k.p.

/podpisano elektronicznie/

Najwyższa Izba Kontroli

Delegatura w Szczecinie

Dyrektor

z up. Bogusław Wójcik

p.o. Wicedyrektor

/podpisano elektronicznie/